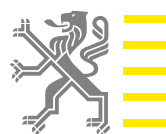

ICT-monitor 2010

Europese vergelijking
bij bedrijven en burgers

Vlaamse overheid
Studiedienst van de Vlaamse Regering

ICT- MONITOR 2010
Europese vergelijking bij bedrijven en
burgers

Studiedienst van de Vlaamse Regering
Februari 2011

INHOUD

INLEIDING.....	1
ICT IN VLAAMSE BEDRIJVEN	3
1. Beschrijving databron en methode	3
2. Enkele markante vaststellingen over ICT bij bedrijven	5
2.1 Vlaanderen scoort gemiddeld tot goed voor ICT-infrastructuur in de bedrijven (fiche 1 tot 5).....	5
2.2 ICT-gebruik door de werknemers is vooral in grote ondernemingen hoog (fiche 1 tot 5).....	7
2.3 E-government en de grote sprong vooruit (fiche 6 tot 10).....	9
2.4 Topper voor elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen (fiche 11 tot 15).....	11
2.5 Radio Frequentie Identificatie: alleen voor de groten? (fiche 11 tot 15)	12
2.6 Topper voor geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming (fiche 16 tot 20).....	14
2.7 Topper voor elektronische informatie-uitwisseling over het beheer van de toeleveringsketen (fiche 16 tot 20).....	16
2.8 E-commerce: meer ondernemingen die online aankopen dan online verkopen (fiche 21 tot 25).....	17
2.9 Beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven: gemiddeld tot goed (fiche 26 tot 30).....	23
3. Algemeen besluit ICT in bedrijven	25
ICT IN VLAAMSE HUISHOUDENS	28
1. Beschrijving databron en methode	28
2. Enkele aandachtspunten voor ICT bij huishoudens.....	30
2.1 Voor traditionele ICT-infrastructuur in huishoudens scoort het Vlaamse Gewest goed, sprong vooruit voor de innovatieve internetaansluitingen (fiche huishoudens 1)	30
2.2 Algemeen ICT-gebruik thuis is goed ingeburgerd, voor werk- of onderwijsgerelateerd gebruik scoort het Vlaamse Gewest gemiddeld (fiche huishoudens 2, 3)	31
2.3 Mobiel internet, een behoorlijke achterstand voor het Vlaamse Gewest (fiche huishoudens 3)	33
2.4 Computervaardigheden binnen het Vlaamse Gewest, een aandachtspunt (fiche huishoudens 4)	34
2.5 Europese cijfers geven hoop om de digitale kloof verder te overbruggen (fiche huishoudens 5)	35
2.6 Onlinecommunicatie is redelijk goed ingeburgerd, telefoneren en videoconferencing zijn minder populair (fiche huishoudens 6)	36

2.7	E-learning blijft ondanks sterke vooruitgang een aandachtspunt (fiche huishoudens 7)	38
2.8	E-government blijft ondanks sterke vooruitgang een aandachtspunt (fiche huishoudens 8)	39
2.9	E-commerce: kijken wel, maar kopen niet (fiche huishouden 9)	41
2.10	E-banking en online verkopen: goed ingeburgerd met groeipotentieel (fiche huishoudens 10)	43
2.11	E-media: ruimte voor grotere popularisering (fiche huishoudens 11)	45
2.12	E-gezondheid, het downloaden van software en het uploaden van zelfgecreëerde inhoud zijn minder populair in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 (fiche huishoudens 12)	47
3.	Algemeen besluit ICT bij huishoudens.....	49
BIJLAGEN: indicatoren		54
ICT IN BEDRIJVEN		54
ICT BIJ HUISHOUDENS		96

INLEIDING

In het regeerakkoord 2010-2014 ambieert Vlaanderen zoals in het vorige regeerakkoord een koppositie met betrekking tot de informatiemaatschappij. Dit wordt in de strategische doelstellingen als volgt geformuleerd:

“Vlaanderen ambieert een koppositie in de informatiemaatschappij tegen 2020. Daartoe is de ontwikkeling van een horizontaal beleid voor digitalisering noodzakelijk. De klemtoon ligt op de digitalisering van het rijke Vlaamse culturele en wetenschappelijke patrimonium, de verhoging van de toegang tot hoge bandbreedte, competentiebevordering, samenwerkingsverbanden en kennis, een meer divers en kwalitatief digitaal aanbod, nieuwe digitale platformen en meer e-inclusie. Rekening houdend met de vernieuwde dynamiek rond het thema digitalisering, de Europese Lissabonstrategie i2010 en het maatschappelijk risico van digitale exclusie, wil Vlaanderen conform het regeerakkoord werken aan een nieuw Digitaal Actieplan in Vlaanderen.”

Het horizontale karakter van deze doelstelling, mag niet de indruk wekken dat de Vlaamse overheid minder oog heeft voor ICT binnen de onderneming. ViA (Vlaanderen in Actie), het toekomstproject dat Vlaanderen tegen 2020 naar de top vijf van Europese regio's wil leiden, vermeldt immers volgende doelstelling:

“Centrale actie: Open Innovatie: Onze bedrijven moeten excelleren in ‘open innovatie’. Open innovatie betekent innovatie in de brede zin van het woord. Ondernemers zoeken en introduceren nieuwe inzichten, onder meer rond managementorganisatie, personeelsbeleid en internationaal ondernemen. De nieuwe ondernemer van 2020 is een open ondernemer in vele opzichten: open voor nieuwe partners, open voor nieuwe kennis en open voor nieuwe ideeën. Ondernemers gaan de kennis ‘halen waar ze zit’, zowel in het binnen- als in het buitenland. Openheid betekent ook een internationale oriëntatie en mentaliteit.”

Verder wordt op Europees niveau “A Digital Agenda for Europe” in het kader van de “Europe 2020 Strategy” het belang van de digitalisering in het kader van product- en diensteninnovatie benadrukt. Het doel van de digitale agenda bestaat erin om het sociale en economische potentieel van ICT – vooral internet – te maximaliseren, waardoor innovatie, economische groei en verbeteringen in het dagelijkse leven van burgers en bedrijven mogelijk worden. De digitale agenda concentreert zich op een goed functionerende activiteitscyclus, waarbij aantrekkelijke inhoud en diensten beschikbaar komen in een optimaal werkende internetomgeving. Dit stimuleert de vraag naar meer bandbreedte en capaciteit en leidt tot investeringen in snellere

netwerken, wat weer nieuwe diensten mogelijk maakt die hogere snelheden vereisen. Europa wil deze cyclus optimaliseren.

We baseren onze analyses op de jaarlijkse **Eurostat-enquêtes** 'ICT-gebruik en e-commerce bij bedrijven' en 'ICT-gebruik bij huishoudens en bij individuen'. Deze vragenlijsten werden opgezet in het kader van het actieplan 'i2010 – European Information Society 2010', dat in 2006 werd goedgekeurd door de Europese Commissie en haar lidstaten. Als een kaderverordening was het mogelijk de indicatoren jaarlijks aan te passen aan de steeds evoluerende behoeften van het beleid. Dit houdt het instrument up-to-date, maar heeft ook zijn implicaties voor de vergelijkbaarheid van de indicatoren over de tijd.

Voor elke indicator wordt de positie van het Vlaamse Gewest onderzocht. Verder wordt het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest vergeleken met het gemiddelde van de EU15 omdat de West-Europese landen een voorsprong hebben op de nieuwe lidstaten. Wanneer het Vlaamse Gewest tot de top wil behoren, moet het zich met de koplopers vergelijken.

ICT IN VLAAMSE BEDRIJVEN

1. Beschrijving databron en methode

Dataverzameling

De data worden verzameld door de nationale instituten voor de statistiek of door ministeries. De productiemethodologie varieert over de landen. Zo kan het ene land een postenquête gebruiken en het andere een webenquête of een face-to-face-enquête. De wijze waarop uitval wordt geminimaliseerd is evenmin gestandaardiseerd en de respons kan verschillen over de landen. Ook al worden heel wat methodologische aspecten gestandaardiseerd, toch kan het vrijlaten van de productiemethodologie een impact hebben op de vergelijkbaarheid van de data.

De jaarlijkse Eurostat-enquête 'ICT usage and e-commerce in Enterprises' wordt sinds 2005 in België door de 'Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (ADSEI)' georganiseerd. De deelnemende landen over heel de periode zijn:

- de EU27-lidstaten: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk en Zweden;
- drie kandidaat-lidstaten Kroatië, IJsland en Turkije; en
- de andere Europese landen Noorwegen en Servië.

Over de jaren heen variëren de deelnemende landen.

In 2009 namen IJsland, Servië en Turkije niet deel. Voor zover de data beschikbaar zijn, wordt de indicator voor twee momenten in de tijd bekeken. Dit zijn bij voorkeur de data van 2005 en 2009, maar bij missende data voor 2005 worden de eerst beschikbare data gebruikt. In 2005 namen Frankrijk, Roemenië, Kroatië, Turkije, IJsland en Servië niet deel. In 2006 waren Kroatië, Turkije en Servië er niet bij, en in 2007 IJsland.

Statistische eenheid

De statistische eenheid is de onderneming zoals deze gedefinieerd is in 'Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community'. De onderneming is een eenheid die goederen en diensten produceert en een zekere beslissingsbevoegdheid heeft¹.

¹ Het kan bestaan uit meerdere administratieve ondernemingen, waarbij de ene onderneming alleen voor de andere werkt en waarbij zijn afzonderlijke bestaan alleen omwille van administratieve redenen (bijvoorbeeld belastingvoordelen) kan verklaard worden.

Deze definitie houdt tekortkomingen in. Sommige ondernemingen hebben verschillende vestigingen, maar er wordt alleen rekening gehouden met de hoofdvestiging. Deze aanpak is verdedigbaar omdat een gedetailleerde vragenlijst per vestiging de werklast voor ondernemingen zou verhogen en omdat in bepaalde gevallen ICT moeilijker toe te wijzen is aan één vestigingsplaats.

Doelpopulatie

De doelpopulatie bestaat uit ondernemingen die voldoen aan bepaalde kenmerken betreffende de economische activiteit, de ondernemingsgrootte en de geografische ligging.

Sinds 2009 worden twee classificaties gebruikt voor de **economische activiteit**: NACE REV 1.1 en NACE REV 2. Omwille van de vergelijkbaarheid over de tijd wordt NACE REV 1.1 gebruikt in deze publicatie. Het betreft volgende klassen:

- D. Industrie,
- F. Bouwnijverheid,
- G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen,
- H55.1 en H55.2 Hotels en kampeerterreinen en overige accommodaties voor kortstondig verblijf,
- I Vervoer, opslag en communicatie,
- K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening,
- O92.1 en O92.2 Activiteiten op het gebied van film, video, radio en televisie.

Naar **ondernemingsgrootte** bestaat de doelpopulatie uit de ondernemingen met minstens 10 VTE (voltijds equivalenten). Optioneel kunnen kleinere ondernemingen opgenomen worden. In België worden ook de micro-ondernemingen met 5 tot 9 VTE bevroegd.

De opdeling naar **gewesten** gebeurt op basis van de plaats waar de hoofdvestiging gelegen is.

Steekproefkader

De steekproeftrekking varieert over de landen.

Het universum van de ICT-enquête bij ondernemingen is in België een deeluniversum van de structuurenquête, waarvan de variabelen 'omzet' en 'aankopen' worden gebruikt bij de berekeningen. De steekproef van de ICT-enquête bij ondernemingen is gestratificeerd naar gewest, klassengrootte en activiteitssector. De kans om in de steekproef te worden opgenomen verschilt naargelang van de combinatie van klassengrootte en gewest. In het totaal worden 2500 bedrijven per gewest aangeschreven. Het aandeel van de bedrijven in de steekproef is kleiner naargelang er meer bedrijven in de grootteklassen zijn. De grootteklasse van 5 tot 9 VTE is

volgens de Europese verordening niet verplicht en is ondervertegenwoordigd in de steekproef. De grootste ondernemingen (250 en meer werknemers) zitten allemaal in de steekproef.

De respons ligt voor de ICT-enquête bij Belgische ondernemingen meestal in de buurt van 60-70%.

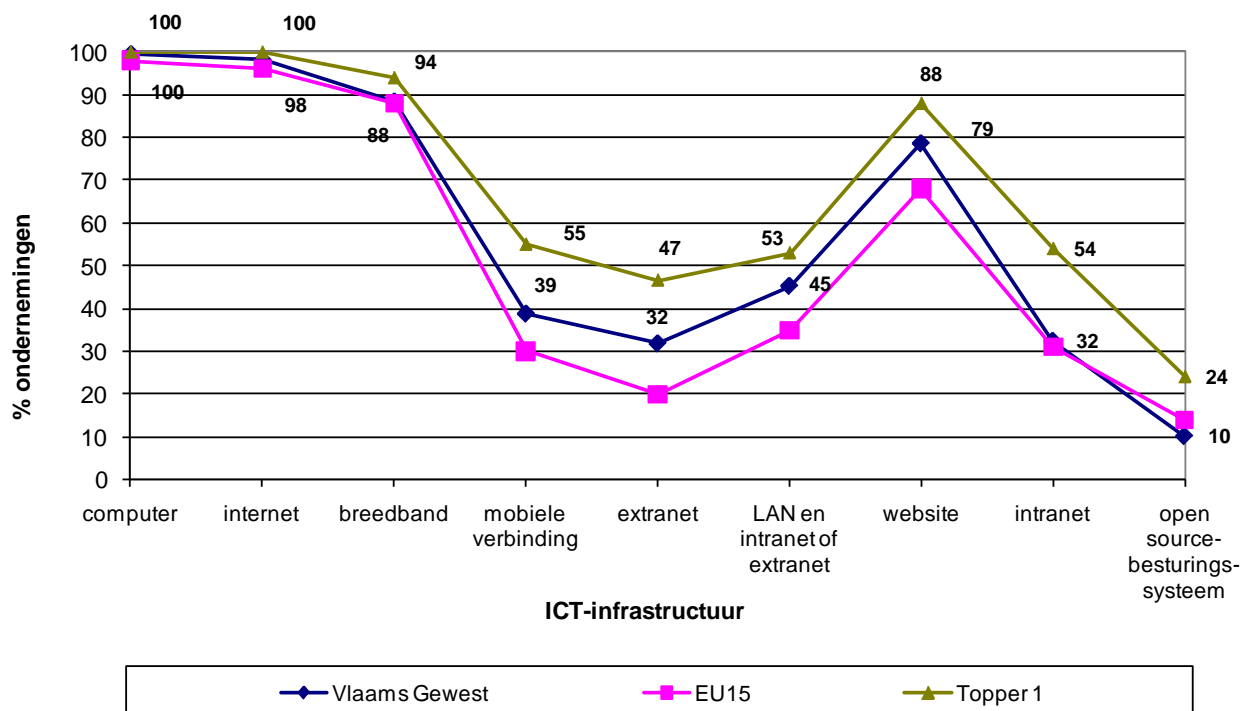
Rangorde

De steekproeven voor de ICT-enquête zijn voldoende groot en representatief voor de drie gewesten. Zodoende kunnen we het Vlaamse Gewest vergelijken met de andere deelnemende landen en met de twee overige Belgische gewesten. In het databestand dat we bestuderen, zijn in 2007 34 gebieden, in 2006 en 2009 32 gebieden en in 2005 29 landen/gewesten opgenomen. Soms gebeurt het dat een deelnemend land een bepaalde variabele niet heeft opgenomen in de enquête of dat de statistiek niet betrouwbaar is. Om de rang van het Vlaamse Gewest te kunnen duiden, wordt daarom naast het ranggetal het aantal deelnemende landen vermeld.

2. Enkele markante vaststellingen over ICT bij bedrijven

2.1 Vlaanderen scoort gemiddeld tot goed voor ICT- infrastructuur in de bedrijven (fiche 1 tot 5)

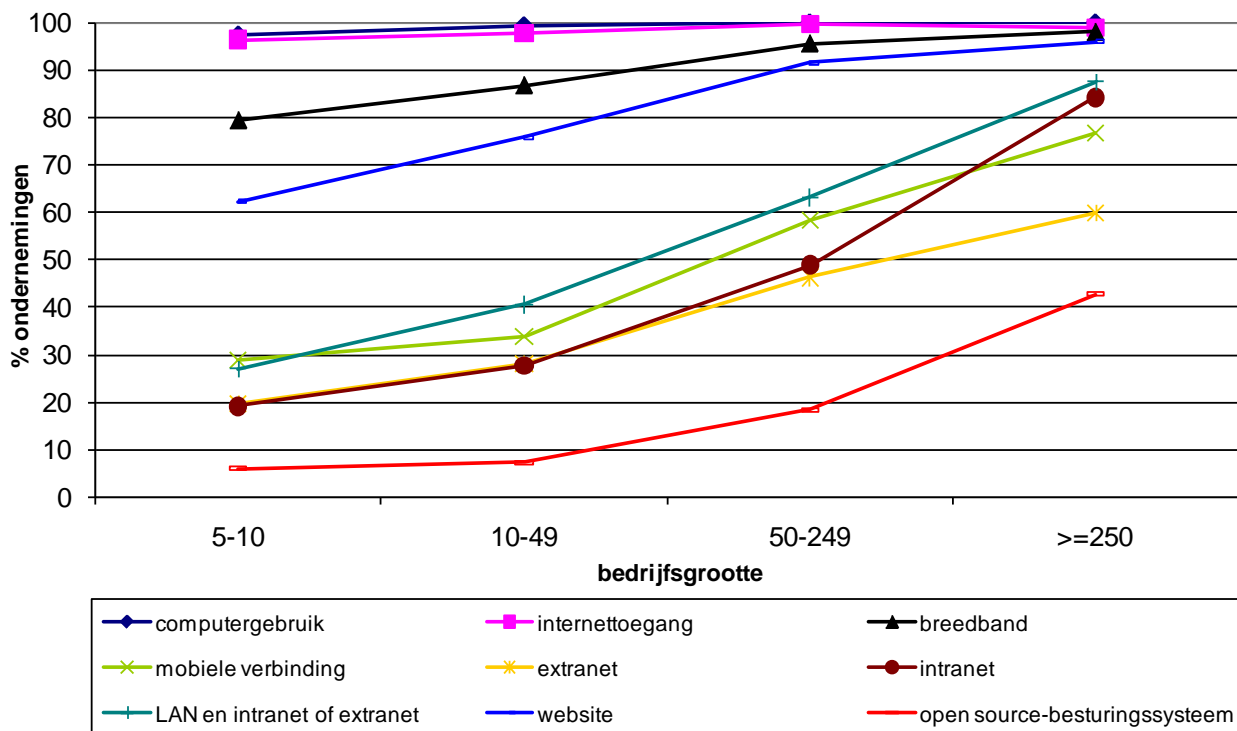
Figuur 1 Aandeel ondernemingen met ICT-infrastructuur in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Bijna alle Vlaamse bedrijven met **minstens 10 werknemers** gebruikten in januari 2009 een computer en hebben een internetaansluiting, wat zowat in heel de EU het geval is. Het aandeel van Vlaamse bedrijven met een breedbandaansluiting steeg in de periode 2005 tot 2009 van 76 naar

88%. Terwijl breedband traditioneel gezien één van de sterkten van Vlaanderen was, belanden de Vlaamse bedrijven nu op de elfde tot dertiende plaats (N=32). Voor de meeste indicatoren over ICT-infrastructuur doet Vlaanderen het behoorlijk. In het Vlaamse Gewest bezit een groter aandeel van de ondernemingen een mobiele verbinding (39%), een extranet² (32%), LAN en intranet of extranet (45%) en een website (79%) dan in de EU15. Uitgezonderd voor 'LAN en intranet of extranet', is er sinds de eerste meting tot in 2009 een duidelijke toename in het aandeel ondernemingen dat met deze ICT-infrastructuur (breedband, mobiele verbinding, website en in mindere mate ook extranet) uitgerust is. Intranet³ (32%) of open source-besturingssystemen (10%) zijn minder populair geworden in de Vlaamse ondernemingen. Voor intranet is het Vlaamse percentage in 2009 vergelijkbaar met het EU15-percentage. Voor de open source-besturingssystemen⁴ ligt het Vlaamse percentage onder het EU15-gemiddelde.

Figuur 2 ICT-infrastructuur in functie van bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, in januari 2009, in %

Ongeacht de **bedrijfsgrootte** beschikt bijna elk Vlaams bedrijf over een internetaansluiting en gebruikt het een computer. De kans dat een onderneming de overige ICT-infrastructuur bezit, stijgt met de grootte (aantal VTE) van de onderneming. In elke groottecategorie boven de 10 werknemers doen de ondernemingen uit het Vlaamse Gewest het gemiddeld tot goed voor het bezit van ICT-infrastructuur. Voor het bezit van een mobiele verbinding en extranet behoren de grote Vlaamse ondernemingen (50 tot 249 en meer dan 250 werknemers) zelfs tot de Europese top-5. Voor open source-besturingssystemen hebben daarentegen alleen de grootste ondernemingen met minstens 250 werknemers geen achterstand tegenover de EU15.

² Extranet: een website of een uitbreiding van het intranet waartoe enkel zakenpartners toegang hebben.

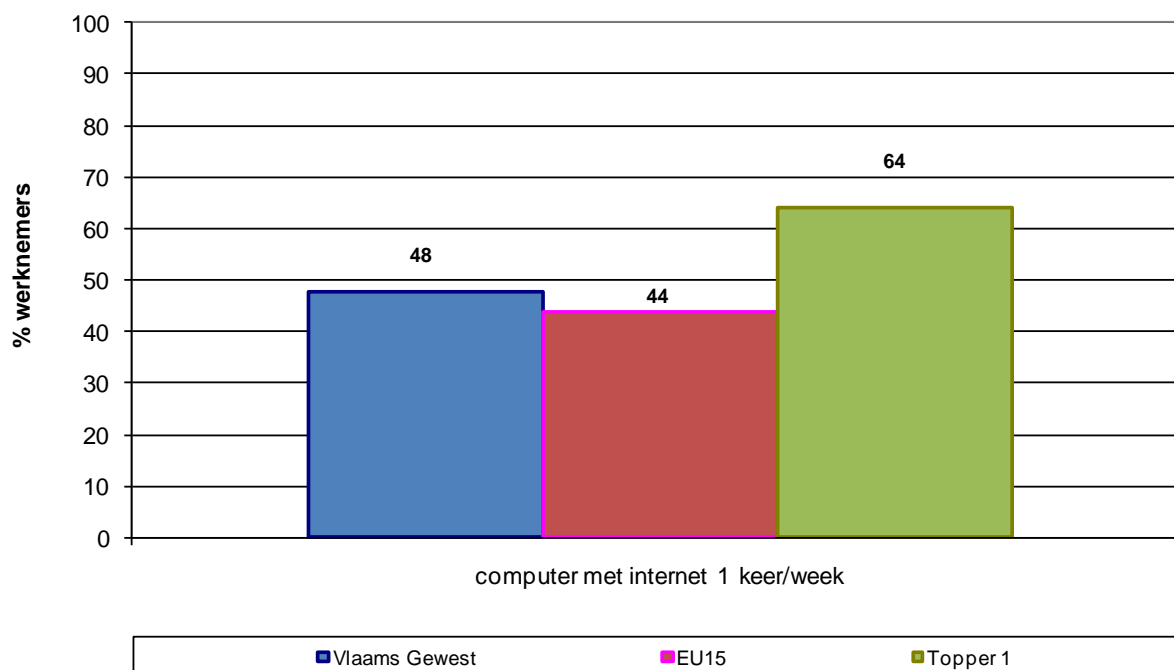
³ Intranet: interne home page.

⁴ Vrije of open source-besturingssystemen, zoals Linux, dit wil zeggen met de beschikbare broncode, zonder copyrightkosten en met de mogelijkheid om ze te veranderen en opnieuw te verdelen.

De bedrijven in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn over het algemeen beter voorzien van ICT-infrastructuur en ze gebruiken meer open source-besturingssystemen dan in het Vlaamse Gewest. Uitzondering hierop zijn de mobiele verbindingen die voor de meeste categorieën voor bedrijfsgrootte sterker ingeburgerd zijn bij de Vlaamse ondernemingen. In het Waalse Gewest heeft een groter aandeel van de ondernemingen met minstens 10 werknemers extranet en gebruikt een groter aandeel van de ondernemingen open source-besturingssystemen. Mobiele verbindingen, intranet en websites zijn over het algemeen minder ingeburgerd in de Waalse ondernemingen dan in de Vlaamse.

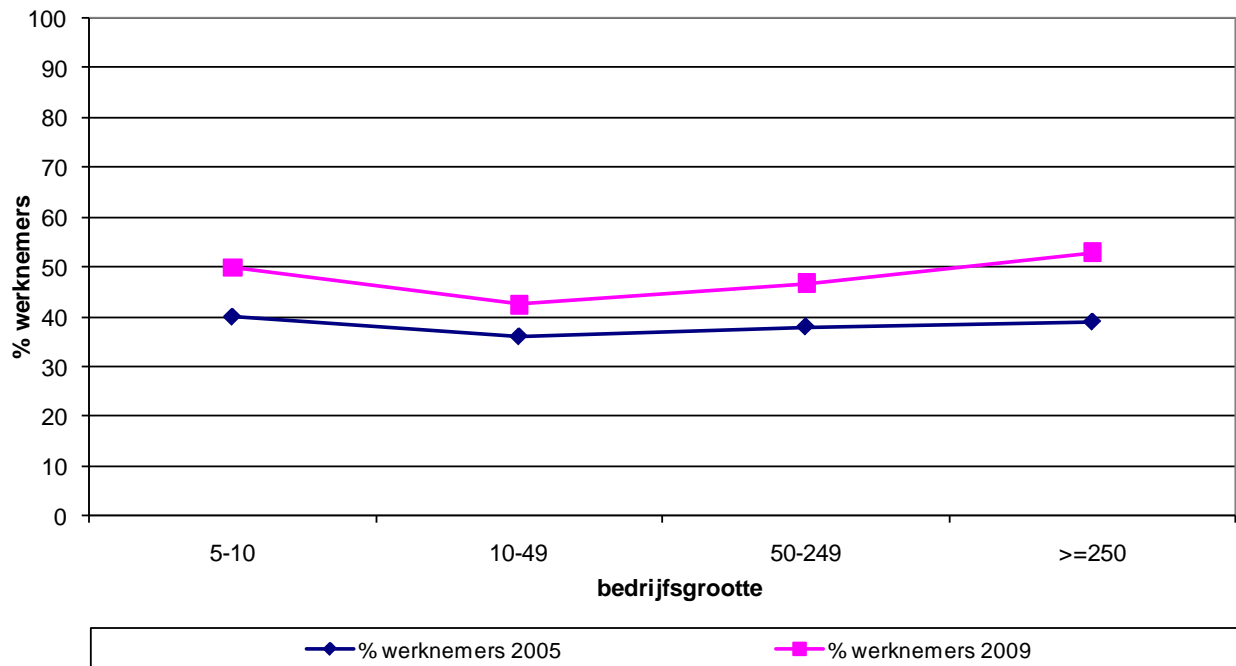
2.2 ICT-gebruik door de werknemers is vooral in grote ondernemingen hoog (fiche 1 tot 5)

Figuur 3 Aandeel werknemers dat in het kader van zijn normale werkzaamheden één keer per week een computer met internetaansluiting gebruikt in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Het percentage werknemers dat in het kader van zijn normale werkzaamheden in januari 2009 één keer per week een computer met internetaansluiting gebruikt, is in de Vlaamse ondernemingen met **minstens 10 werknemers** gestegen van 38% in 2005 naar 48% in 2009. Hier bekleedt het Vlaamse Gewest de zevende positie van de 30 deelnemende regio's. Bij de Europese toppers Finland en Denemarken gebruikt 64% van de werknemers één keer per week een computer met een internetaansluiting.

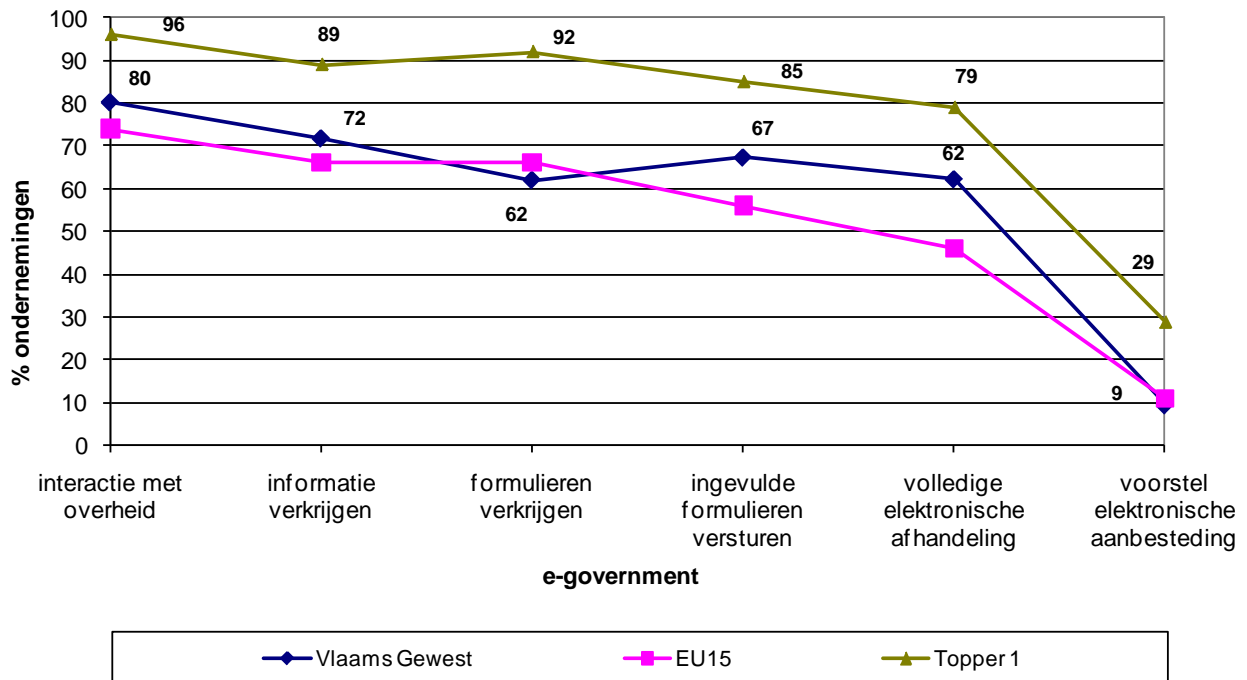
Figuur 4 Aandeel werknemers dat in het kader van zijn normale werkzaamheden één keer per week een computer met internetaansluiting gebruikt naar bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, periode 2005-2009, in %

Het aandeel van de werknemers dat regelmatig een computer of het internet gebruikt, is het grootst bij de kleinste en de grootste ondernemingen. Bij de Vlaamse ondernemingen met minstens 250 werknemers is dit aandeel ook heel wat hoger dan in de EU15 (53% versus 44%), terwijl de percentages voor de overige *bedrijfsgrootten* (10 tot 49 en 50 tot 249 werknemers) vergelijkbaar zijn met deze van de EU15. De positie van het Vlaamse Gewest binnen Europa is sinds 2005 vooruitgegaan. Dit is voornamelijk het gevolg van het groter aandeel werknemers met internetgebruik bij de grote ondernemingen.

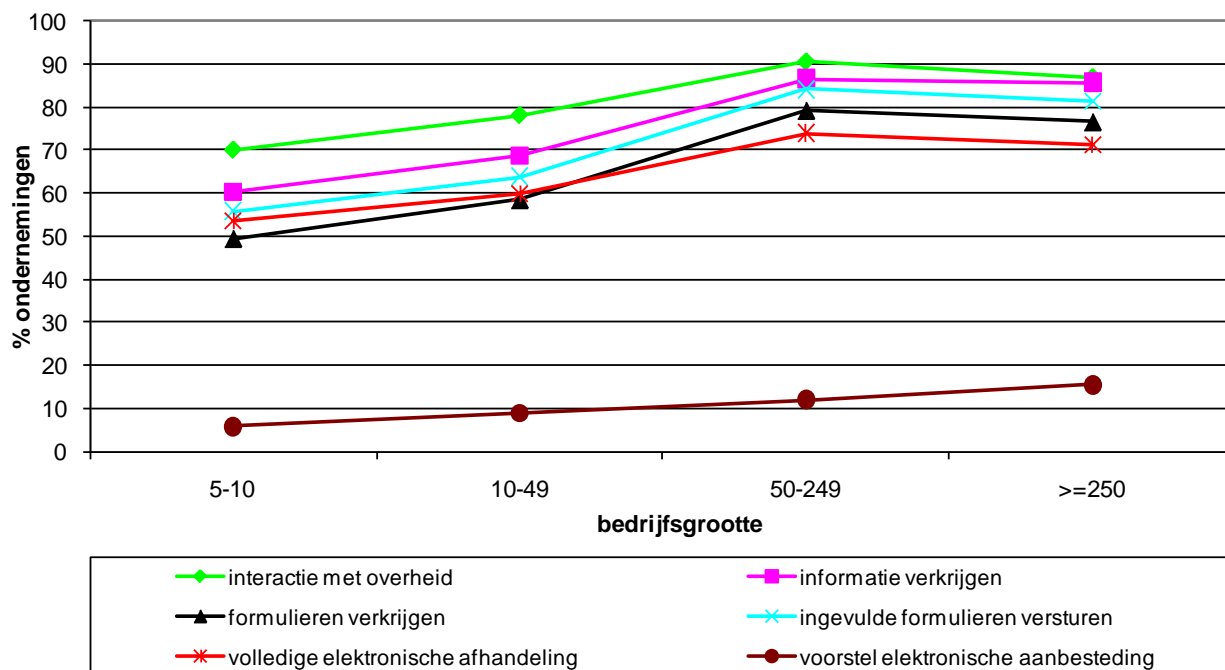
2.3 E-government en de grote sprong vooruit (fiche 6 tot 10)

Figuur 5 Aandeel ondernemingen dat onlinecontact had met de overheid naar applicatie in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

In 2006 (enquête 2007) was het aandeel van de Vlaamse ondernemingen met **minstens 10 werknemers** die 'via het internet contact hadden met de overheid', 'van de overheid informatie kregen', 'van de overheid formulieren ontvingen' of 'naar de overheid ingevulde formulieren verstuurden' beduidend lager dan in de EU15. Op twee jaar tijd heeft het Vlaamse Gewest voor drie van de vier indicatoren zijn achterstand ingehaald. Het aandeel van de ondernemingen met minstens 10 werknemers, dat onlinecontact had met de overheid, steeg van 63% in 2004 naar 80% in 2008. Alleen voor het online verkrijgen van formulieren (62%) blijft de achterstand bestaan. Daartegenover zit het Vlaamse Gewest in 2008 (bevraging 2009) voor de twee meer geavanceerde applicaties – het 'terugsturen van ingevulde formulieren' (67%) en de 'volledige elektronische afhandeling' (62%) – in de top 10 van de 32 deelnemende landen. Het aandeel van de ondernemingen met minstens 10 werknemers die een voorstel indienden in een systeem voor elektronische aanbesteding (e-procurement) blijft in het Vlaamse Gewest (9%) lager dan gemiddeld in de EU15 (11%). Er is nog een grote afstand ten overstaan van de EU-toppers. In Finland kwam 96% van de ondernemingen met minstens 10 werknemers online in contact met de overheid, 89% van de ondernemingen kreeg er online-informatie en 92% ontving er onlineformulieren. In Litouwen stuurde 85% van de ondernemingen ingevulde formulieren terug via het internet en 79% handelde het dossier volledige elektronisch af. Ierland is met een percentage van 29% de topper voor e-procurement.

Figuur 6 Aandeel ondernemingen dat onlinecontact had met de overheid naar applicatie en bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, bevraging 2009, in %

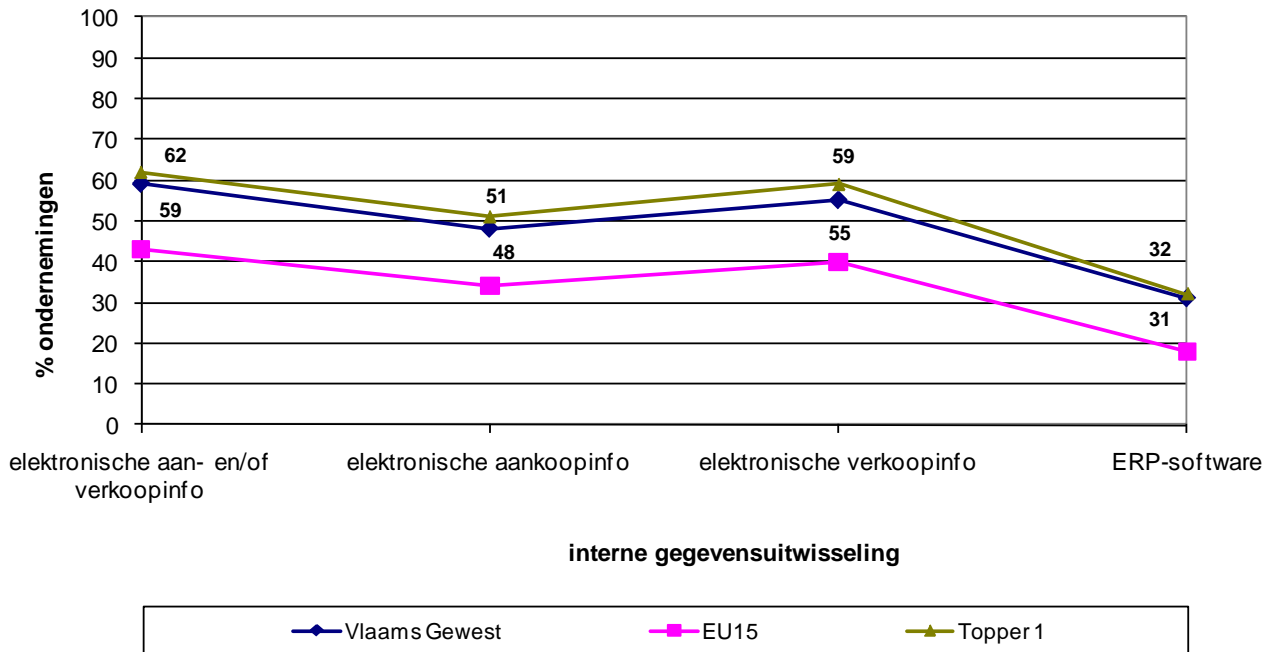

De kans op onlinecontact met de overheid neemt toe met de **bedrijfsgrootte**, al is er voor de meeste indicatoren een lichte afname bij de grootste ondernemingen met minstens 250 werknemers. Grote Vlaamse ondernemingen bengelen in de Europese rangorde helemaal achteraan voor onlinecontact met de overheid, voor het verkrijgen van onlineformulieren en voor het indienen van een voorstel in een systeem voor elektronische aanbesteding (26^e-29^e plaats op 32). E-procurement wordt ongeacht de bedrijfsgrootte door minder Vlaamse dan EU15-ondernemingen gebruikt. Het aandeel ondernemingen met 10 tot 49 werknemers dat onlineformulieren verkreeg, is in het Vlaamse Gewest kleiner dan in de EU15. Voor de overige applicaties heeft het Vlaamse Gewest ongeacht de bedrijfsgrootte hogere percentages dan de EU15.

Het aandeel ondernemingen met minstens 10 werknemers dat onlinecontact heeft met de overheid is in het Vlaamse **Gewest** iets lager of gelijk aan de overeenkomstige aandelen in het Brusselse Hoofdstedelijke of het Waalse Gewest. De verschillen worden duidelijker wanneer we de cijfers per bedrijfsgrootte bekijken. Het aandeel van de ondernemingen met e-procurement is ongeacht de bedrijfsgrootte kleiner in het Vlaamse Gewest dan in de andere gewesten, maar dat verschil wordt groter met de bedrijfsgrootte. De richting van het verschil voor de andere indicatoren is afhankelijk van de bedrijfsgrootte. E-government is beter ingeburgerd in de Vlaamse micro-ondernemingen (5-9 werknemers) en in de Vlaamse ondernemingen met 50 tot 249 werknemers dan bij de overeenkomstige ondernemingen van de andere gewesten. De overige gewesten doen het beter voor de ondernemingen met 10 tot 49 werknemers.

2.4 Topper voor elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen (fiche 11 tot 15)

Figuur 7 Aandeel ondernemingen met een elektronische en automatische doorgifte van informatie tussen verschillende bedrijfsprocessen in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

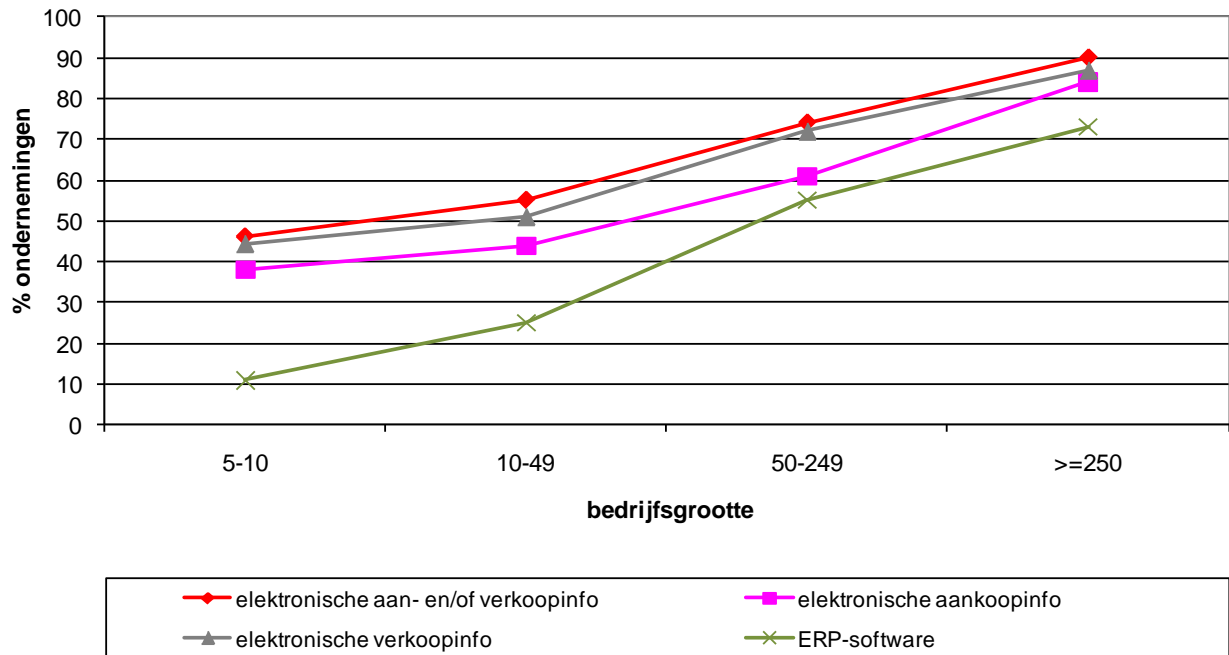

Voor de automatische elektronische doorgifte van relevante informatie tussen de verschillende ondernemingsfuncties⁵ zoals het voorraadbeheer, de boekhouding, het distributiebeheer en het productie- of dienstenbeheer, behoort het Vlaamse Gewest in 2009 ongeacht de bedrijfsgrootte tot de top 5. Het gaat over elektronische aan- en/of verkoopinformatie die gedeeld wordt met software voor minstens één andere interne functie (59% van de ondernemingen met minstens 10 werknemers); alsook over ERP-software waarmee informatie gedeeld wordt tussen verschillende functionele gebieden⁶ (31% van de ondernemingen met minstens 10 werknemers). De ondernemingen met minstens 250 werknemers halen weliswaar net de top 5 niet voor ERP-software. De kans op deze automatische en elektronische doorgifte van informatie binnen de onderneming neemt toe met de **bedrijfsgrootte**.

⁵ Dit betekent: (1) één enkele softwareapplicatie gebruiken om de verschillende functies van de onderneming te ondersteunen; of (2) datalinking tussen softwareapplicaties die de verschillende functies van de onderneming ondersteunen; of (3) een gemeenschappelijk gegevensbestand of een datawarehouse waartoe de softwaretoepassingen die de verschillende functies van de onderneming ondersteunen toegang hebben; of (4) informatie die automatisch kan verwerkt worden binnen de onderneming elektronisch verzenden of ontvangen.

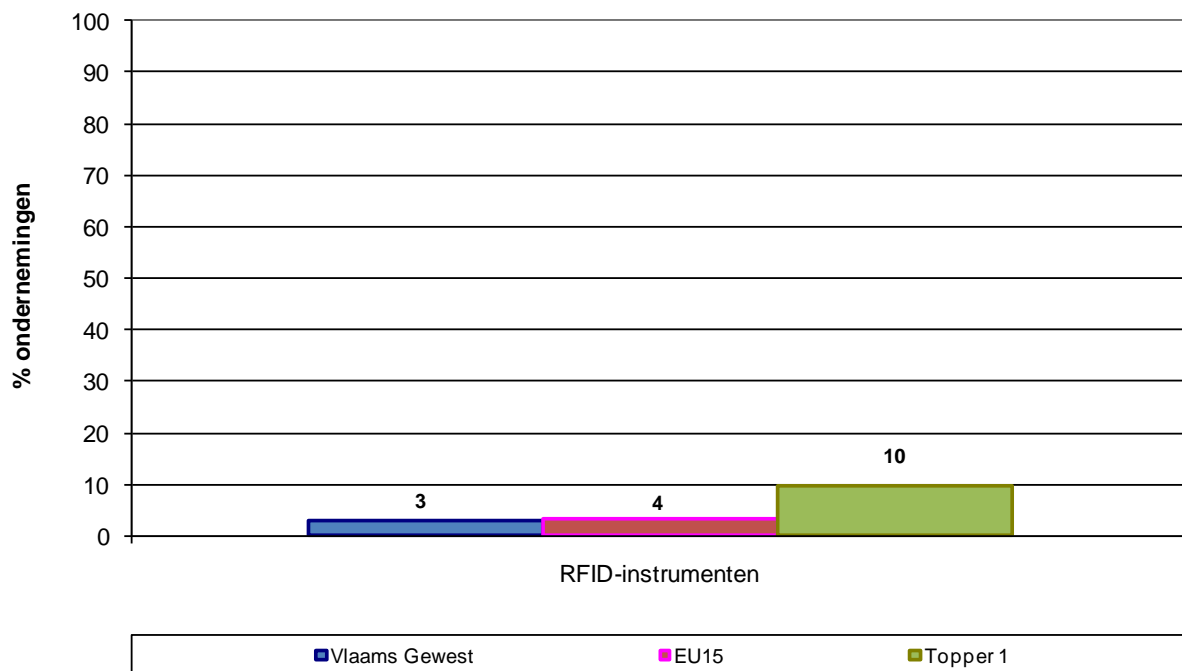
⁶ ERP-softwarepakket ('Enterprise Resource Planning'): het delen van informatie tussen verschillende functionele gebieden zoals financiering, planning, productie en/of marketing. Met behulp van de ERP-software worden alle bedrijfsprocessen, waaronder voorraadssystemen, bedrijfsadministratie en logistiek zodanig met elkaar verbonden, dat alle vergaarde informatie door het hele bedrijf, door iedereen, bruikbaar is. Vroeger had elke afdeling zijn eigen systeem en moesten de data in elk systeem opnieuw ingevoerd worden.

Figuur 8 Aandeel ondernemingen met een elektronische en automatische doorgifte van informatie tussen verschillende bedrijfsprocessen naar bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, bevraging 2009, in %

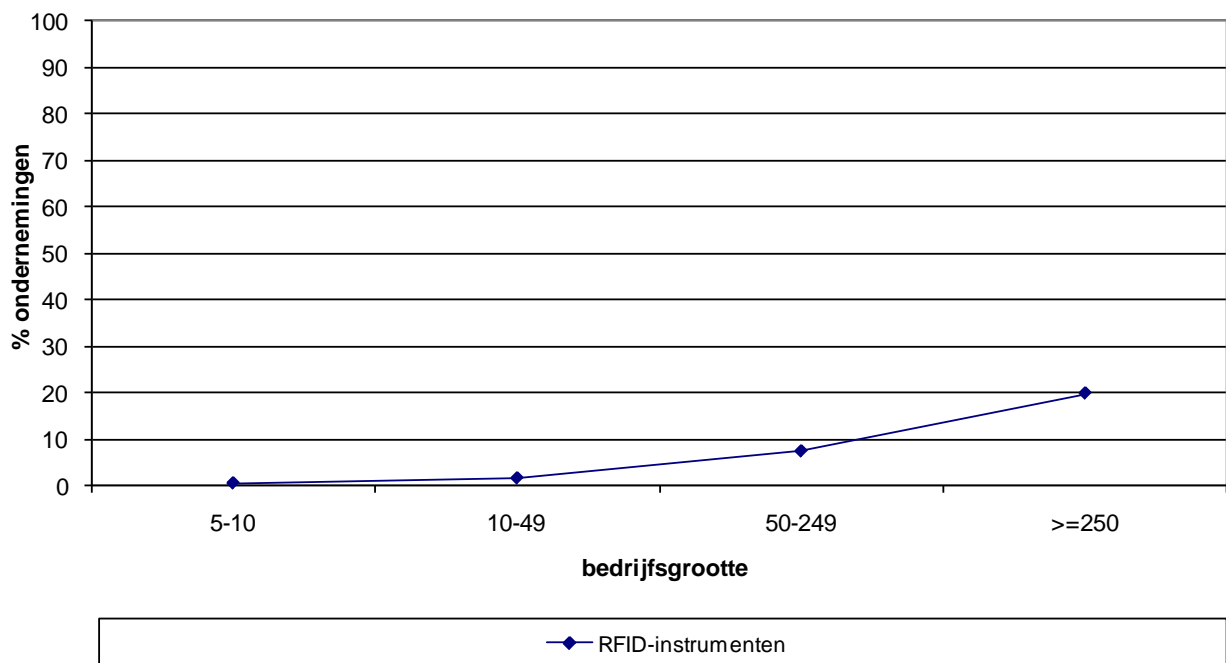
2.5 Radio Frequentie Identificatie: alleen voor de groten? (fiche 11 tot 15)

Figuur 9 Aandeel ondernemingen met RFID-instrumenten in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten (RFID) nemen een speciale plaats in voor de interne gegevensuitwisseling. Een chip die verbonden is aan objecten of die de persoon bij zich heeft, kan via radiogolven data versturen naar een computerprogramma. Men weet hierdoor 'wie of wat' zich waar bevindt. Toepassingen situeren zich onder andere in de domeinen van productidentificatie, het beheren en controleren van de productie of van de voorraad, applicaties bij betalingen en persoonsidentificatie. RFID-instrumenten worden in een klein aandeel van de Vlaamse en de Europese ondernemingen met **minstens 10 werknemers** gebruikt (respectievelijk 3% en 4%). Bij de Europese topper Nederland gebruikt 10% deze instrumenten.

Figuur 10 Aandeel ondernemingen met RFID-instrumenten naar bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, bevraging 2009, in %

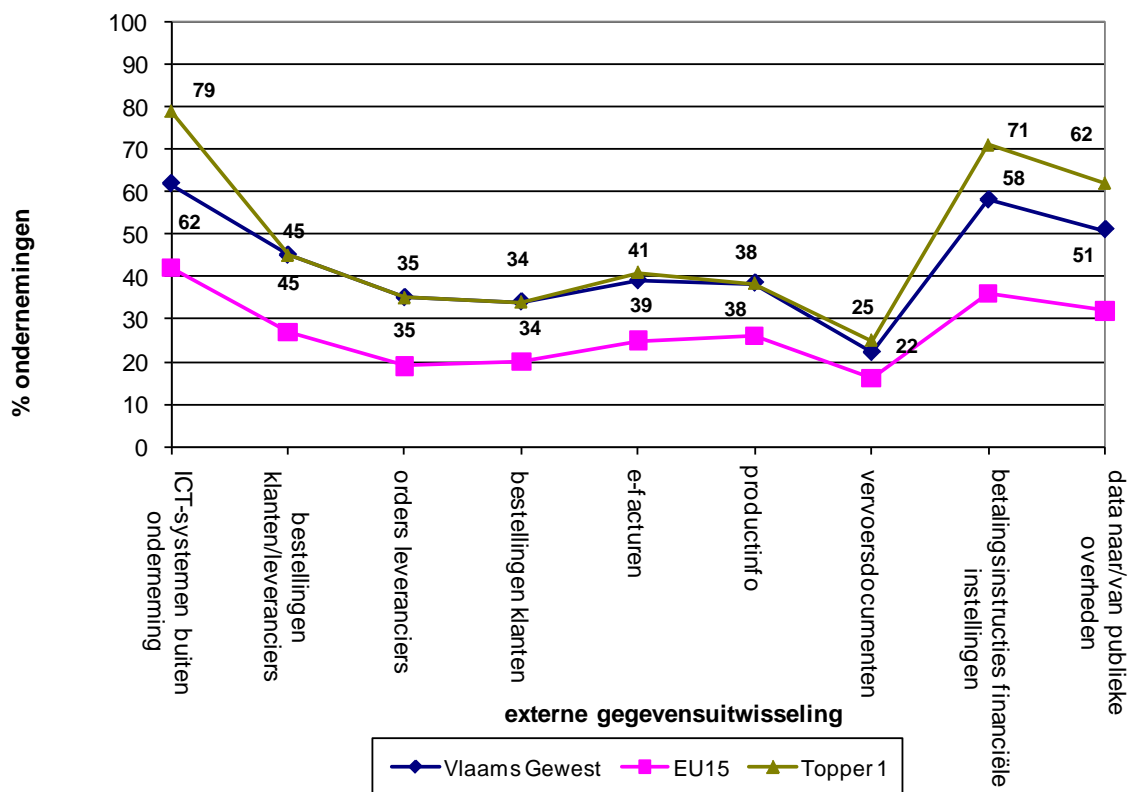

Het gebruik van 'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten hangt sterk samen met de **bedrijfsgrootte**: terwijl minder dan 1% van de micro-ondernemingen RFID-instrumenten gebruikt, loopt dit percentage bij de ondernemingen met minstens 250 werknemers op tot 20%. De Vlaamse ondernemingen met minstens 250 werknemers horen voor het gebruik van deze instrumenten tot de top 5.

Deze instrumenten zijn bij de ondernemingen met minstens 10 werknemers beter ingeburgerd in het Brusselse Hoofdstedelijke **Gewest** (5%) dan in het Vlaamse (3%) of het Waalse (2%) Gewest. Bij de grotere ondernemingen met minstens 50 werknemers zijn deze instrumenten beter ingeburgerd in het Brusselse Hoofdstedelijke en in het Vlaamse Gewest dan in het Waalse Gewest.

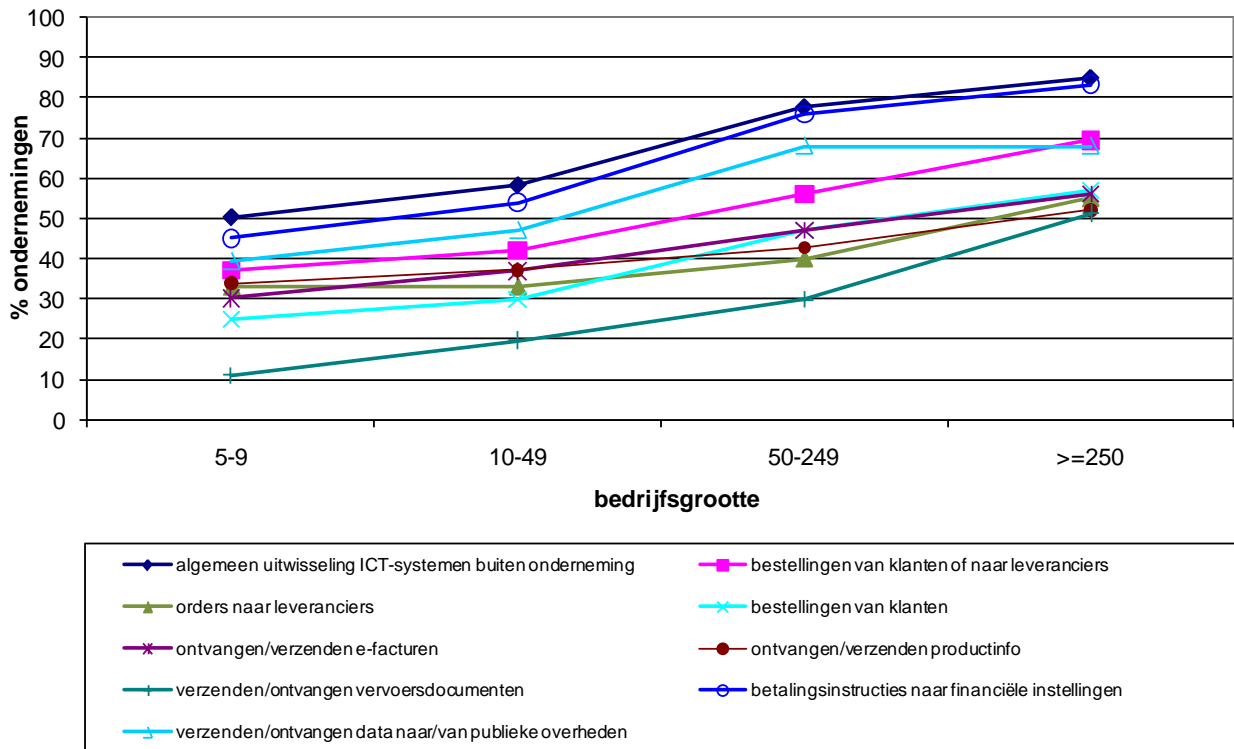
2.6 Topper voor geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming (fiche 16 tot 20)

Figuur 11 Aandeel ondernemingen met een geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

De geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming houdt in dat de onderneming via computernetwerken (inclusief internet) gegevens uitwisselt in een overeengekomen standaardformaat dat automatische verwerking toelaat. Het afzonderlijke bericht wordt hierbij niet met de hand ingevoerd. 62% van de Vlaamse ondernemingen met **minstens 10 werknemers** en 42% van de Europese ondernemingen passen automatische gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming toe. Het Vlaamse Gewest heeft binnen Europa de derde plaats op 32. Voor alle categorieën van geautomatiseerde gegevensuitwisseling zit het Vlaamse Gewest in de top vijf: 45% van de Vlaamse ondernemingen krijgt of stuurt bestellingen (35% orders naar leveranciers, 34% bestellingen van klanten), 39% ontvangt of verzendt e-facturen, 38% verzendt of ontvangt productinformatie, 22% verzendt of ontvangt vervoersdocumenten, 58% verstuurt betalingsinstructies naar financiële instellingen en 51% wisselt op deze wijze data uit met publieke overheden.

Figuur 12 Aandeel ondernemingen met een geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming naar bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, bevraging 2009, in %

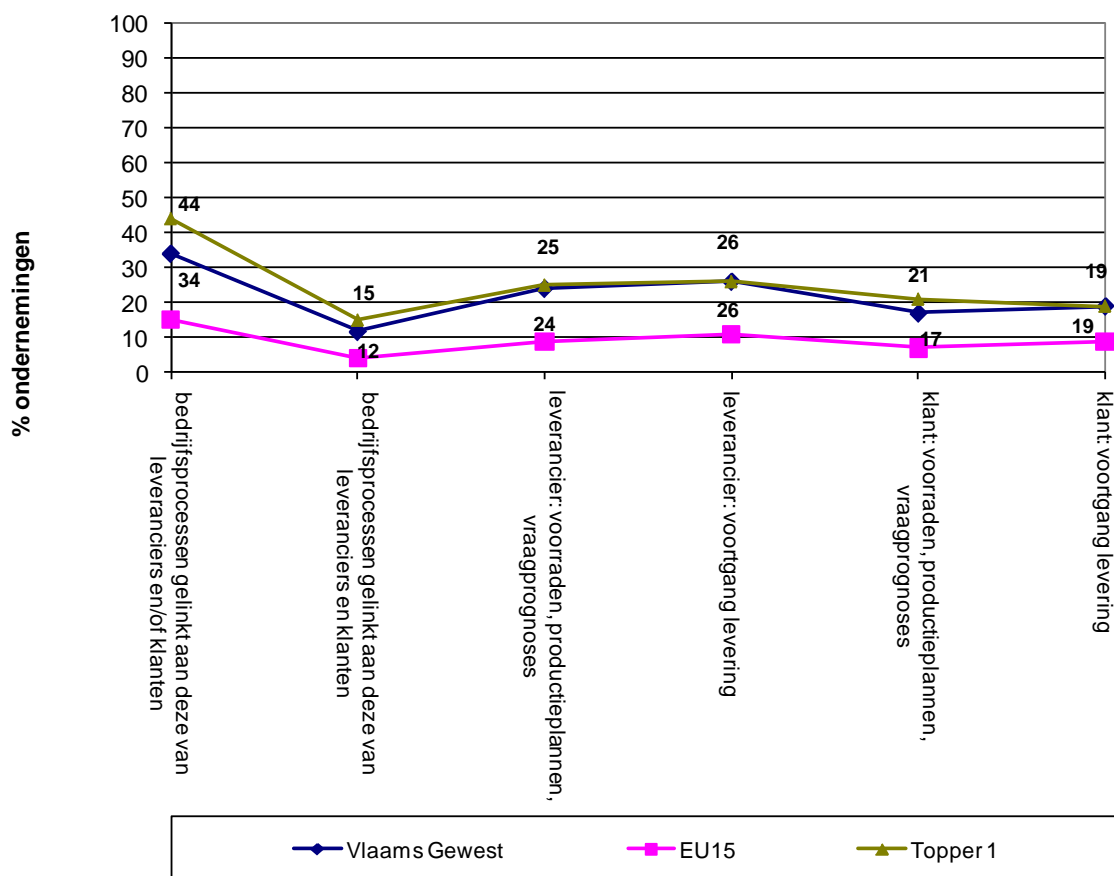

De kans op geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming neemt toe met bedrijfsgrootte. Ongeacht de **bedrijfsgrootte** behoort het Vlaamse Gewest voor geautomatiseerde gegevensuitwisseling tot de top vijf. Er is één uitzondering op deze regel: de ondernemingen met minstens 250 werknemers behalen voor e-facturen de zesde plaats.

In het Vlaamse **Gewest** (62%) en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (63%) heeft eenzelfde aandeel van de ondernemingen een geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming. In het Waalse Gewest is dat aandeel van ondernemingen iets lager (59%).

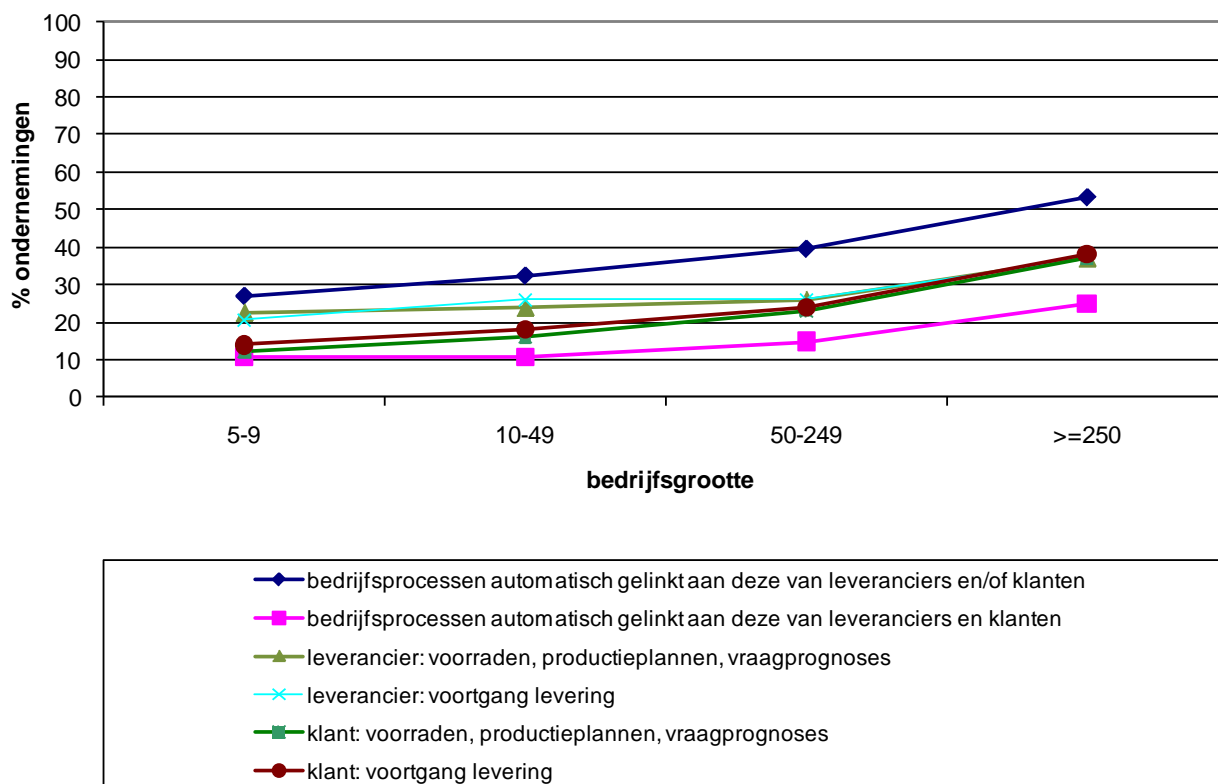
2.7 Topper voor elektronische informatie-uitwisseling over het beheer van de toeleveringsketen (fiche 16 tot 20)

Figuur 13 Aandeel ondernemingen met elektronische informatie-uitwisseling over het beheer van de toeleveringsketen in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

De informatie-uitwisseling met leveranciers en/of klanten betreffende de beschikbaarheid en de levering van producten, inclusief informatie over vraagprognoses, voorraden, productie, distributie of productontwikkeling, kan gebeuren via computernetwerken (inclusief internet) van de onderneming naar de leveranciers of naar de klanten of van deze externe partners naar de onderneming. Met de hand getypte e-mails worden in dit kader niet beschouwd als elektronische informatie-uitwisseling. In 34% van de Vlaamse ondernemingen met **minstens 10 werknemers** zijn de bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'of' van de klanten (EU15 en EU27: 15%). In 12% van deze ondernemingen zijn de bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en' van de klanten (EU15 4%). 24% van de ondernemingen met minstens 10 werknemers wisselt met leveranciers informatie uit over voorraden, productieplannen of vraagprognoses (EU15: 9%). 17% van deze ondernemingen wisselt deze informatie uit met klanten (EU15: 7%). Over de voortgang van de leveringen wisselt 26% van de ondernemingen informatie uit met de leveranciers en 19% met de klanten (EU15 respectievelijk 11% en 9%).

Figuur 14 Aandeel ondernemingen met elektronische informatie-uitwisseling over het beheer van de toeleveringsketen naar bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, bevraging 2009, in %

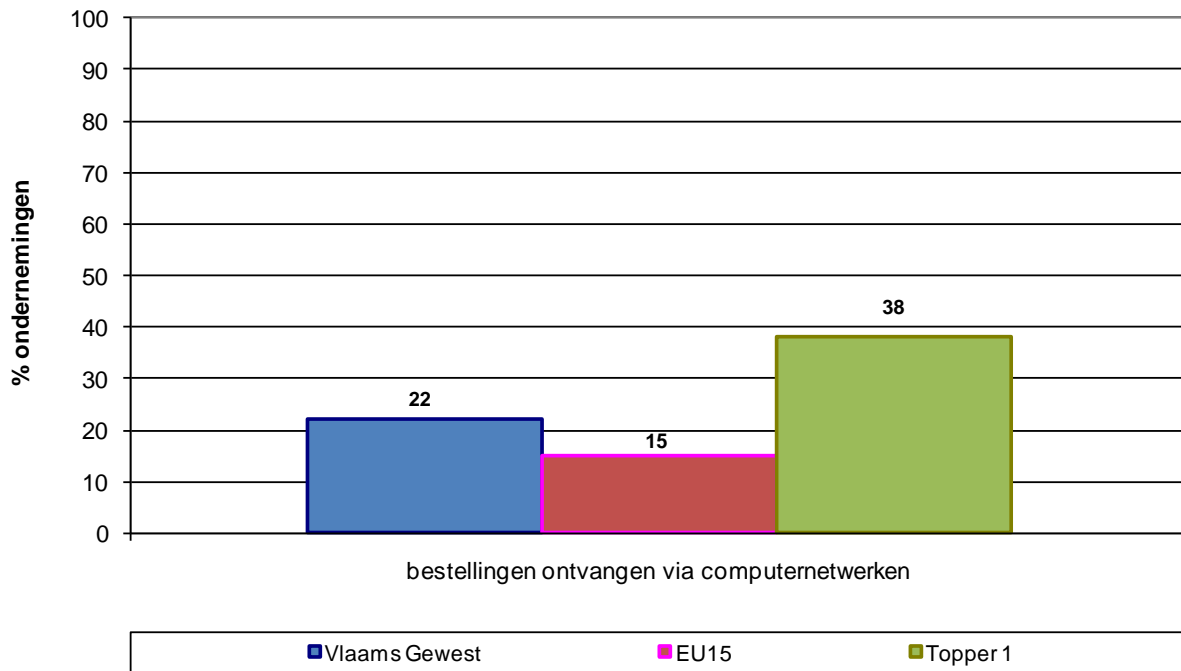
Ongeacht de **bedrijfsgrootte** behoort het Vlaamse Gewest in 2009 tot de top 5. De kans op de geautomatiseerde gegevensuitwisseling over het beheer van de toeleveringsketen neemt toe met bedrijfsgrootte. De impact van de bedrijfsgrootte is veel sterker voor de gegevensuitwisseling met de klanten dan voor deze met de leveranciers.

2.8 E-commerce: meer ondernemingen die online aankopen dan online verkopen (fiche 21 tot 25)

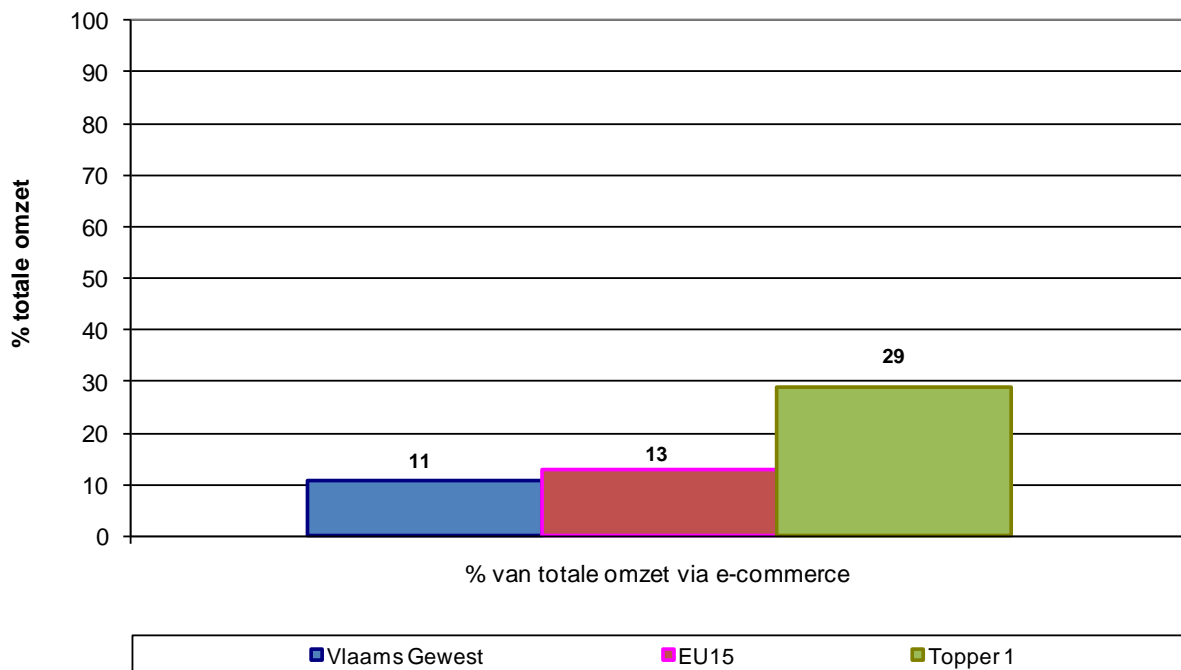
E-commerce wordt in deze enquête gedefinieerd als het plaatsen van orders via computernetwerken, waaronder het internet. Een order is hierbij een verbintenis om goederen of diensten aan te kopen. De betaling of de levering hoeft niet noodzakelijk via computernetwerken te lopen. Het versturen van e-mails die met de hand worden ingevoerd, worden niet tot deze definitie van e-commerce gerekend.

VERKOPEN

Figuur 15 Aandeel ondernemingen die via computernetwerken bestellingen ontvangen in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

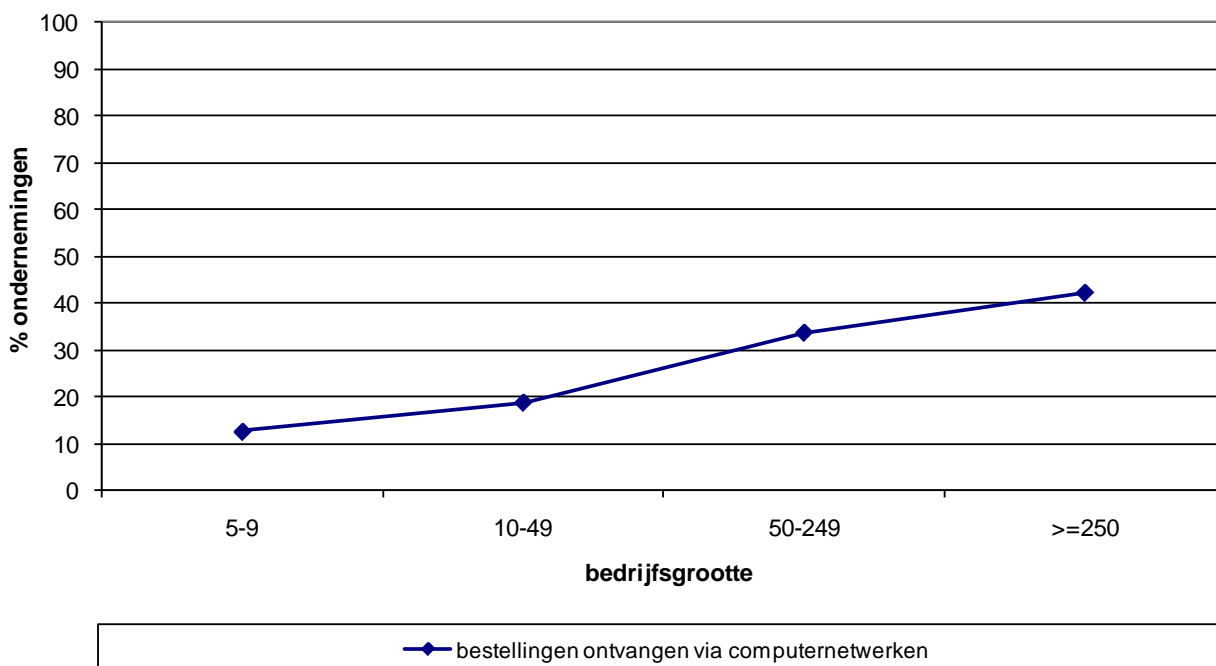
Figuur 16 Aandeel van de omzet gerealiseerd via e-commerce in ondernemingen in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

In 2008 ontving 22% van de Vlaamse ondernemingen met **minstens 10 werknemers** bestellingen via computernetwerken. In de EU15 was dat 15% van de bedrijven en bij de Europese topper Noorwegen 38%. Toch is het aandeel van de totale omzet dat de Vlaamse ondernemingen via e-commerce realiseerden (11%), kleiner dan het overeenkomstige aandeel voor de ondernemingen in de EU15 (13%). Dit verschil is verklaarbaar doordat de Belgische ondernemingen beperkte verkopen via e-commerce in eigen land hebben: de Belgische ondernemingen realiseren 7% van hun totale omzet via onlineverkopen in eigen land, de EU15-ondernemingen 10%. Voor e-commerce met een ander Europees land behoort België tot de Europese top: 4% van de totale omzet van de Belgische ondernemingen werd in 2008 via onlineverkopen in andere Europese landen gerealiseerd (EU15= 2%). Online-orders uit de rest van de wereld zijn verantwoordelijk voor minder dan 1% van de totale omzet van de Belgische ondernemingen. Bij de Europese toppers zijn de percentages een stuk hoger. Het aandeel van de totale omzet gerealiseerd via e-commerce is met 29% het hoogst in Ierland, dat 11% van zijn totale omzet realiseert via onlineverkopen in andere Europese landen. Noorwegen realiseert 19% van zijn totale omzet via onlineverkopen in eigen land. Het aandeel van de totale omzet gerealiseerd via onlineverkopen in een niet-Europees land is over het algemeen zeer klein, maar in Ierland en in Malta vertegenwoordigen deze onlineverkopen in niet-Europese landen respectievelijk 6% en 7% van de totale omzet van de ondernemingen.

Het aandeel van de totale omzet dat de Vlaamse ondernemingen via e-commerce realiseerden steeg van 9% in 2004 (enquête 2005) naar 11% in 2008 (enquête 2009).

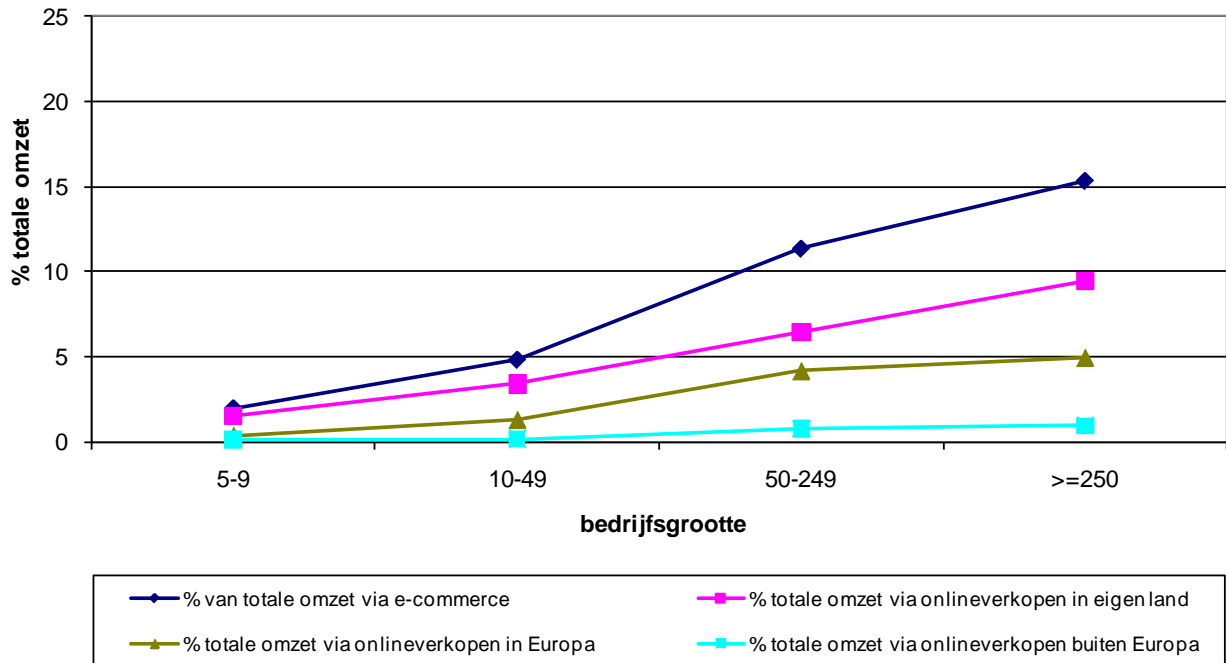
Figuur 17 Aandeel van de Belgische ondernemingen die via computernetwerken bestellingen ontvingen naar bedrijfsgrootte, België, bevraging 2009, in %

Het aandeel van de Belgische ondernemingen dat via computernetwerken bestellingen ontving, neemt toe in functie van de **bedrijfsgrootte**. Hetzelfde geldt voor het aandeel van de totale omzet

die werd gerealiseerd via e-commerce in zijn geheel of voor een bepaalde regio (België, ander Europees land, niet-Europees land). Ook al is e-commerce het best ingeburgerd in de grootste Belgische ondernemingen met minstens 250 werknemers, toch is het vooral deze categorie die laag scoort in de Europese vergelijkingen.

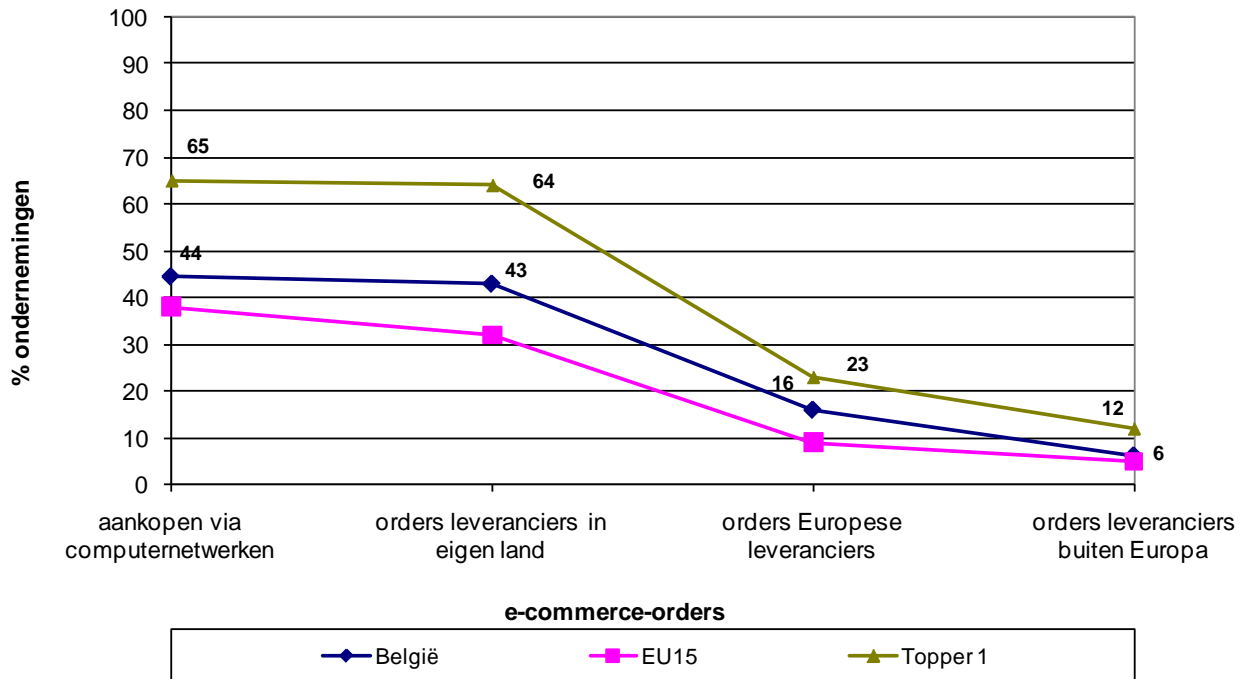
Figuur 18 Aandeel van de omzet in Belgische ondernemingen, gerealiseerd via e-commerce naar herkomst klant en naar bedrijfsgrootte, België, bevraging 2009, in %

E-commerce lijkt beter ingeburgerd in de ondernemingen van het Brusselse Hoofdstedelijke **Gewest** dan in het Vlaamse Gewest: een groter aandeel van de bedrijven ontving er in 2008 bestellingen via computernetwerken en het aandeel van de totale omzet in 2008 gerealiseerd via e-commerce is er groter. Het Waalse Gewest heeft de laagste percentages voor deze indicatoren.

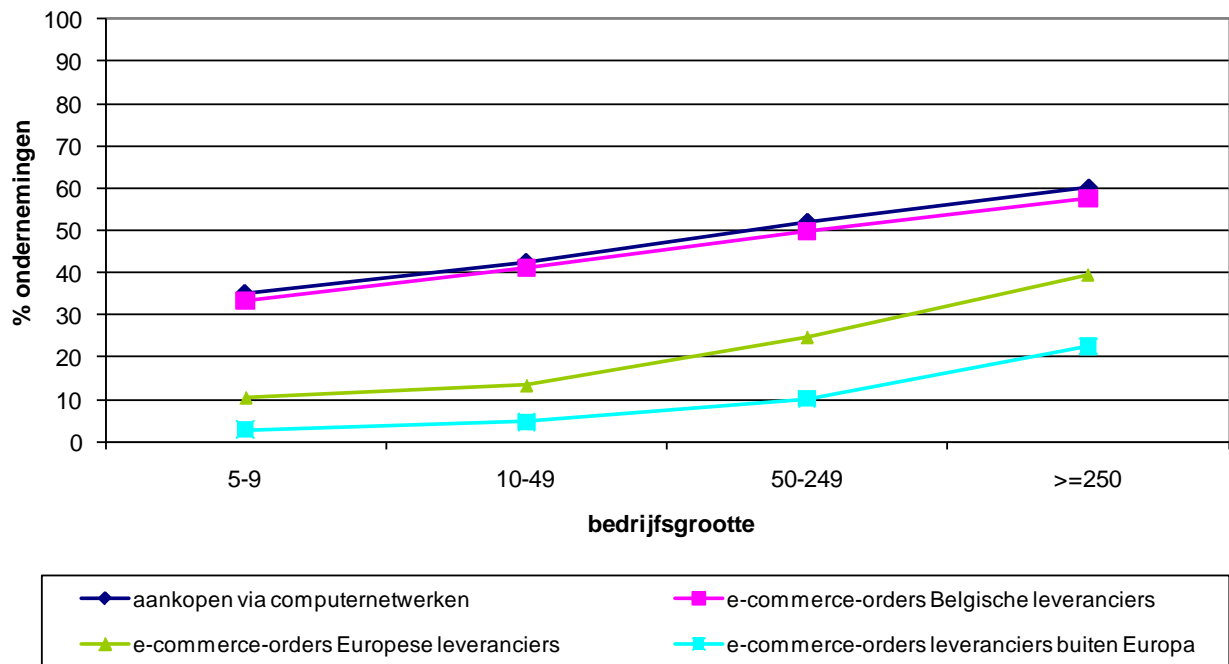
AANKOPEN

Figuur 19 Aandeel ondernemingen met e-commerce-orders naar herkomst van de leverancier, in België, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

46% van de Vlaamse ondernemingen met **minstens 10 werknemers** deed in 2008 bestellingen via computernetwerken. In de EU15 is dat 38%. Het Vlaamse Gewest mag hiermee dan wel de zevende plaats op 32 landen innemen, toch ligt dit percentage nog een stuk hoger bij de Europese toppers Denemarken en Noorwegen (beide 65%). Van de Belgische ondernemingen stuurde in 2008 43% e-commerce-orders naar leveranciers in eigen land (EU15: 32%, Europese topper Noorwegen 64%), 16% naar leveranciers in andere Europese landen (EU15: 9%, Europese toppers Denemarken en Groot-Hertogdom-Luxemburg 23%) en 6% naar leveranciers in de rest van de wereld (EU15: 5%, Europese toppers Cyprus en Ierland 12%). Al liggen deze percentages een stuk hoger bij de Europese toppers, toch hoort het Vlaamse Gewest voor e-commerce-orders naar Belgische bedrijven tot de Europese top 5.

Figuur 20 Aandeel Belgische ondernemingen met e-commerce-orders naar bedrijfsgrootte, totaal en naar herkomst leverancier, België, bevraging 2009, in %

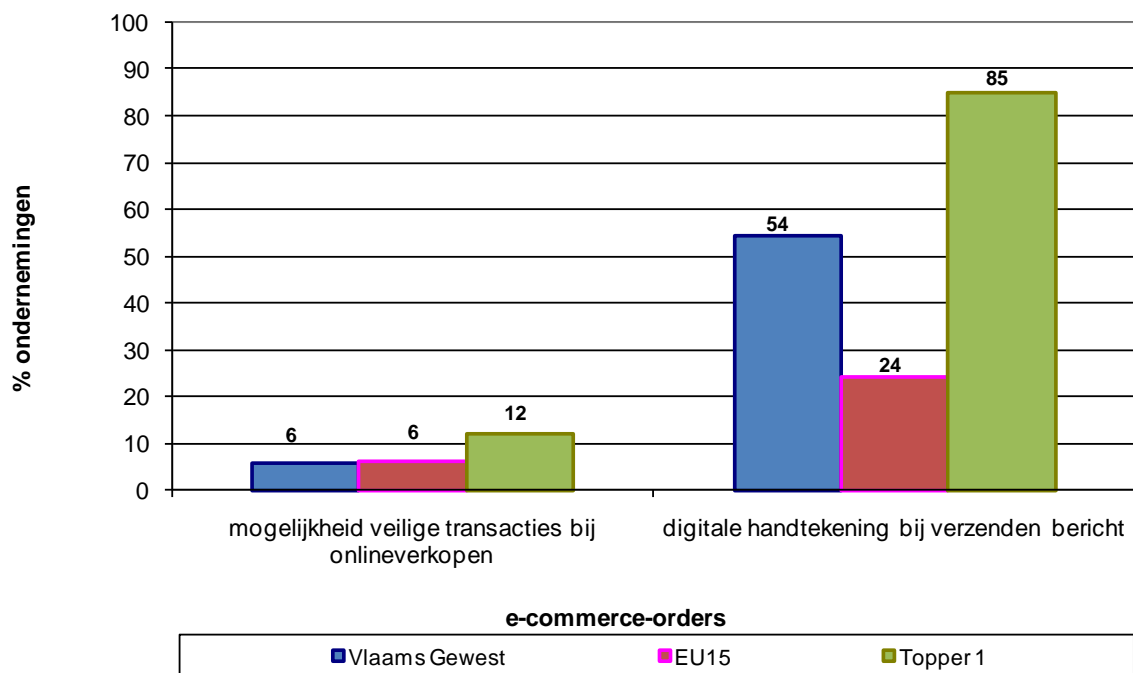

De kans dat een Belgische onderneming e-commerce-orders verstuurde, neemt toe met de **ondernemingsgrootte**. Dat geldt zowel voor de e-commerce-orders bij Belgische als bij buitenlandse leveranciers. Toch behoort België alleen voor de ondernemingscategorieën tussen 10 en 249 werknemers tot de top vijf voor de e-commerce-orders bij Belgische leveranciers. Bij de ondernemingen met minstens 250 werknemers behoort België tot de top 5 voor de e-commerce-orders bij leveranciers uit andere landen.

In het Vlaamse **Gewest** (46%) en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (47%) doet ongeveer eenzelfde percentage ondernemingen elektronische bestellingen bij leveranciers. In het Waalse Gewest is dat percentage lager (39%).

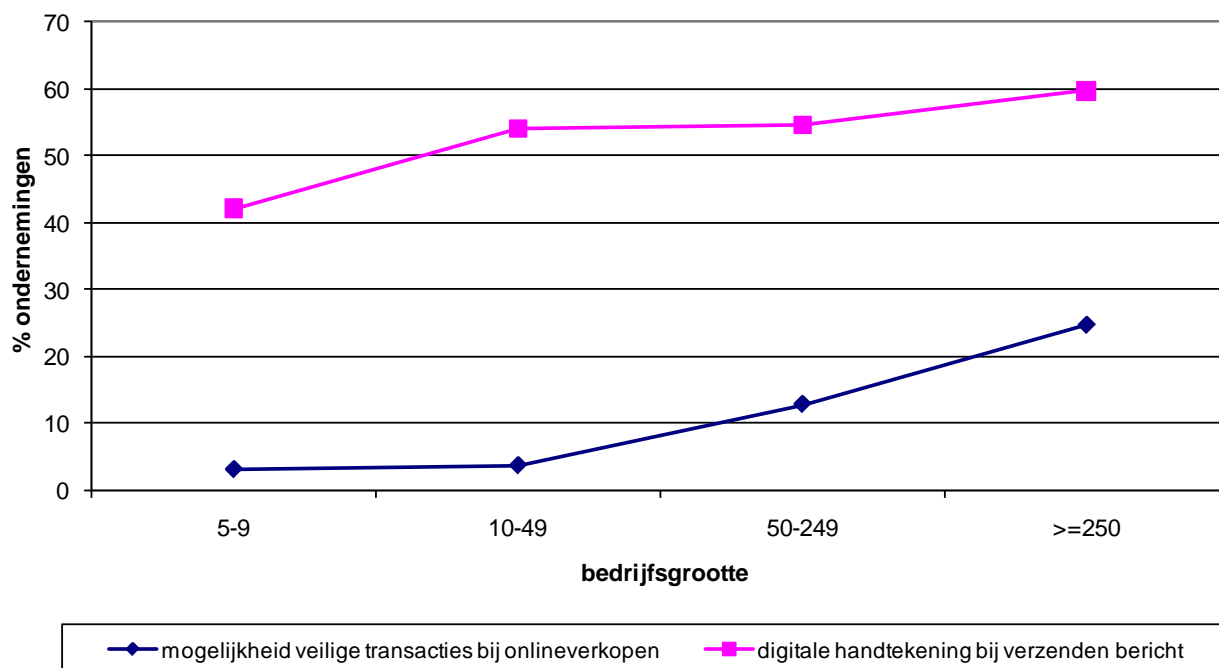
2.9 Beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven: gemiddeld tot goed (fiche 26 tot 30)

Figuur 21 Aandeel ondernemingen dat zijn onlinehandelingen beveiligt in januari 2009 in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese toppeer, bevraging 2009, in %

Het aandeel van de ondernemingen met **minstens 10 werknemers** dat bij onlineverkopen de mogelijkheid tot veilige transacties biedt, is in de EU15 en in het Vlaamse Gewest (6%) gelijk. Bij de Europese toppeer - het Verenigd Koninkrijk - bedraagt het aandeel 12%. De digitale handtekening bij het verzenden van een bericht is sterker ingeburgerd in het Vlaamse Gewest: 54% van de ondernemingen met minstens 10 werknemers gebruikt deze tegen 24% in de EU15. Het Vlaamse Gewest haalt hiermee de tweede plaats in de Europese rangschikking.

Figuur 22 Aandeel Belgische ondernemingen dat zijn onlinehandelingen beveiligt in januari 2009 naar bedrijfsgrootte, Vlaams Gewest, bevraging 2009, in %

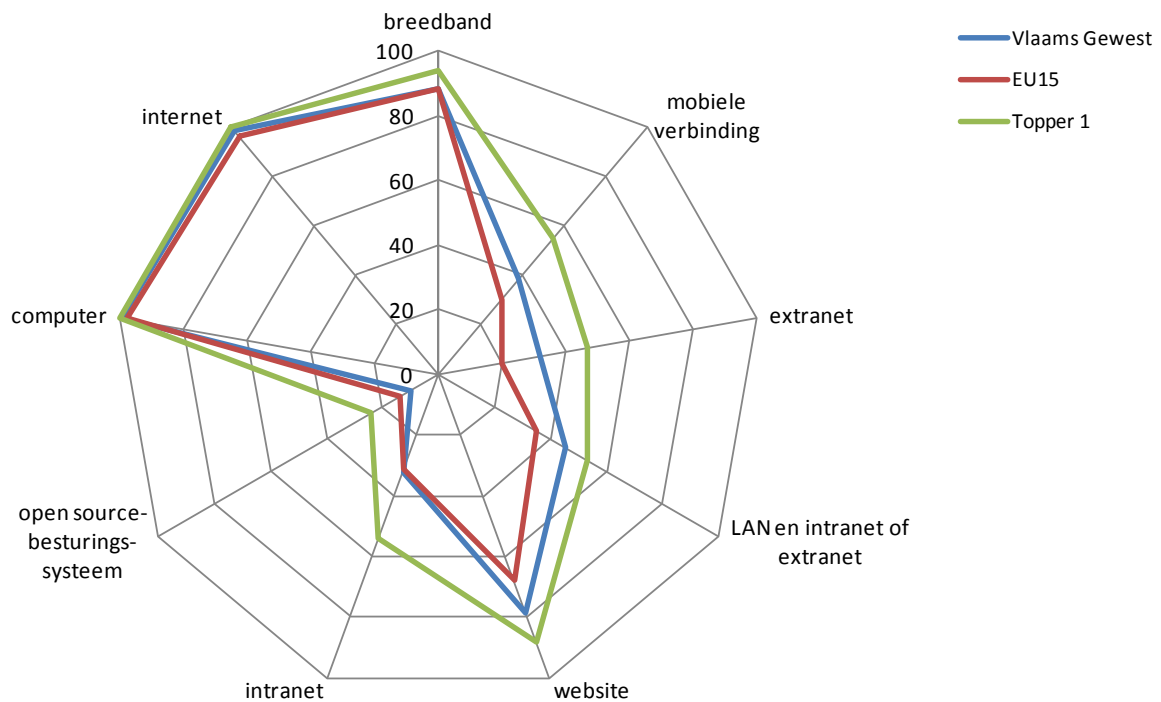

De kans op veilige transacties verhoogt met de **bedrijfsgrootte**. De digitale handtekening is minder sterk verbonden met de bedrijfsgrootte: 42% van de Vlaamse micro-ondernemingen maakt er gebruik van en 60% van de Vlaamse ondernemingen met minstens 250 werknemers. Ondernemingen die de mogelijkheid tot veilige transacties bij onlineverkopen bieden, zijn een kleine minderheid van de ondernemingen met minder dan 50 werknemers (3-4%), maar nemen sterk toe boven de 50 werknemers. Bij de grootste ondernemingen biedt een kwart de mogelijkheid tot veilige transacties bij onlineverkopen aan.

De digitale handtekening wordt door meer Vlaamse dan Waalse of Brusselse ondernemingen gebruikt. De verschillen tussen de **gewesten** gelden ongeacht de bedrijfsgrootte.

3. Algemeen besluit ICT in bedrijven

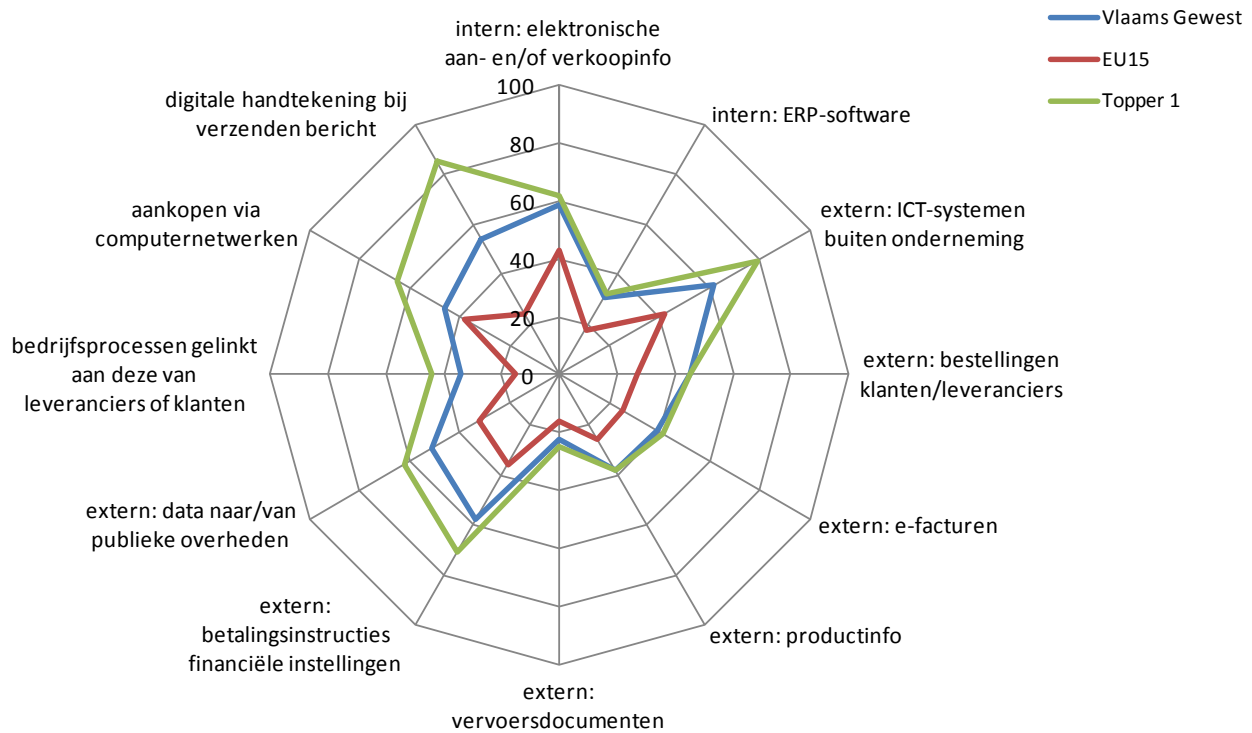
Figuur 23 Aandeel ondernemingen met ICT-infrastructuur in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Vlaamse ondernemingen met minstens 10 werknemers zijn gemiddeld tot goed voorzien van **ICT-infrastructuur**.

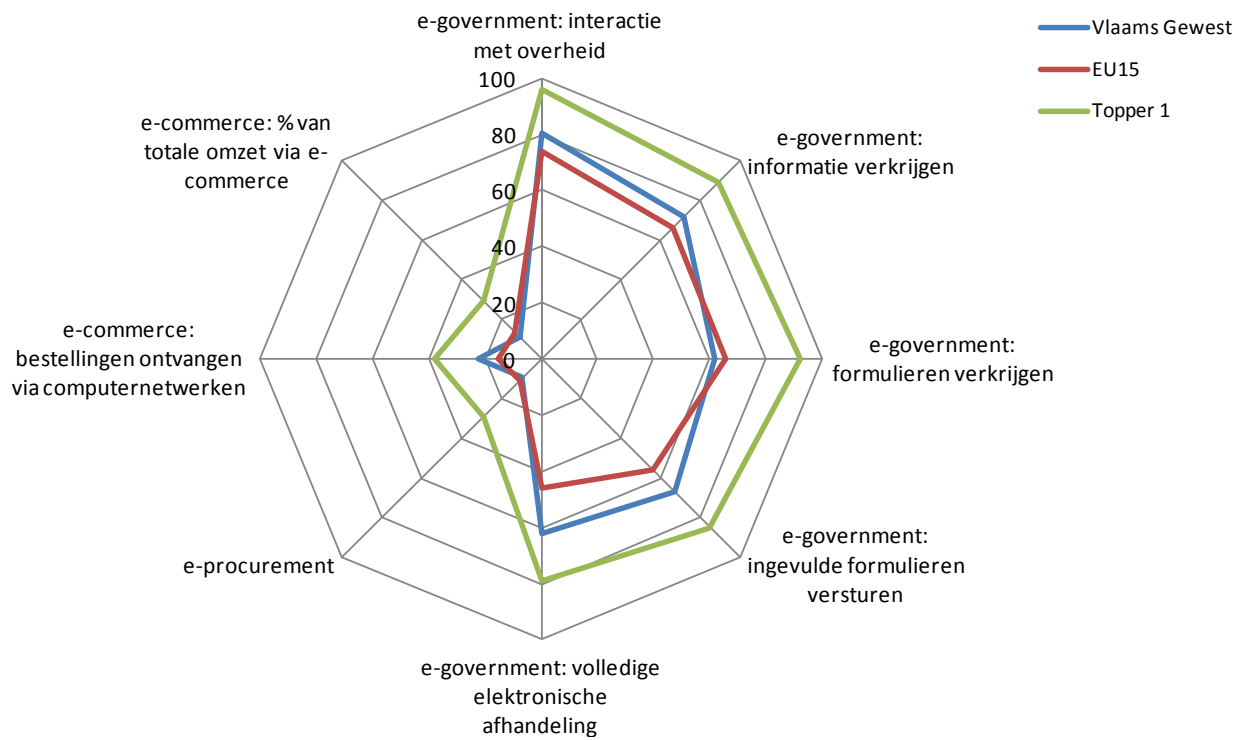
Vlaamse ondernemingen zijn uitblinkers voor de **integratie van dataprocessen**. Dit geldt zowel voor de elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen als voor de geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming. Het Vlaamse Gewest doet het in de Europese rangschikking goed tot zeer goed voor de elektronische informatie-uitwisseling over het beheer van de toeleveringsketen en voor het verzenden van e-commerce-orders via computernetwerken. Ze behoren tot de top 5 voor het aandeel van de ondernemingen dat een digitale handtekening gebruikt bij het verzenden van een bericht.

Figuur 24 Aandeel ondernemingen met geautomatiseerde, elektronische gegevensuitwisseling binnen de onderneming en met externen in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Toch zijn er nog enkele aandachtspunten. De kans op de aanwezigheid van deze ICT-tools hangt samen met de bedrijfsgrootte. Wanneer dergelijke ICT-infrastructuur of -systemen een competitief voordeel inhouden, lijkt het aangewezen om het bezit van ICT-infrastructuur en het gebruik van ICT-systemen of -tools te stimuleren bij de kleinere ondernemingen. Verder is in een sterk evoluerende IT-markt een voortdurende waakzaamheid geboden wil men topper blijven. Men zal hierbij oog moeten hebben voor de mogelijkheden van nieuwe tools en toepassingen zoals nieuwe toepassingen op basis van 'Radio Frequentie Identificatie' of de mogelijkheden voor veilige transacties bij onlineverkoop. Deze instrumenten zijn momenteel alleen bij de grote ondernemingen beschikbaar.

Figuur 25 Aandeel ondernemingen met toepassingen in het domein van e-government en e-commerce in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

E-government en e-commerce vragen de nodige aandacht als het Vlaamse Gewest bij de Europese top wil behoren. De grote achterstand die het Vlaamse Gewest in 2006 (enquête 2007) had voor **e-government**, is in 2008 bijna volledig weggewerkt (enquête 2009). Met **e-procurement** staan we nog in de startfase: het is minder ingeburgerd in het Vlaamse Gewest dan gemiddeld in Europa. Een groter aandeel van de Vlaamse ondernemingen dan van de EU15-ondernemingen ontving **bestellingen via computernetwerken**, maar het aandeel van de totale omzet dat Vlaamse ondernemingen via e-commerce realiseerden, blijft onder het overeenkomstige aandeel in de EU15. Dit verschil volgt uit de beperkte verkopen via e-commerce in eigen land.

ICT IN VLAAMSE HUISHOUDENS

1. Beschrijving databron en methode

Dataverzameling

De data worden verzameld door de *nationale instituten voor de statistiek of door ministeries*. De productiemethodologie varieert over de landen. Zo is deze enquête in het ene land een onderdeel van een andere enquête en wordt ze in een ander land afzonderlijk afgenomen. De wijze van gegevensinzameling kan verschillen. Enkele aspecten van de steekproeftrekking variëren. De wijze waarop non-respons wordt behandeld en de respons zelf verschillen eveneens over de landen. Ook al worden heel wat methodologische aspecten gestandaardiseerd, toch kan het vrijlaten van de productiemethodologie een impact hebben op de vergelijkbaarheid van de data.

De jaarlijkse Eurostat-vragenlijst 'Community Survey on ICT Usage in Households and by Individuals' wordt sinds 2005 in België door de 'Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (ADSEI)' georganiseerd. De deelnemende landen over heel de periode zijn:

- de EU27-lidstaten: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slovakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk en Zweden;
- drie kandidaat-lidstaten Kroatië, IJsland en Turkije; en
- de andere Europese landen Macedonië, Noorwegen en Servië.

Over de jaren heen variëren de deelnemende landen.

In 2005 namen Bulgarije, Frankrijk, Roemenië, Kroatië, Macedonië en Servië niet deel. In 2006 waren Kroatië, Turkije en Servië er niet bij, en in 2007 Macedonië. In 2008 ontbreken de cijfers voor Ierland, Turkije en Servië. In 2009 nam Turkije niet deel.

De indicatoren worden steeds op twee momenten in de tijd bekeken. Dit zijn bij voorkeur de data van 2005 en 2009, maar bij missende data voor 2005 worden de eerst beschikbare data gebruikt.

Statistische eenheid

Er zijn twee statistische eenheden: het huishouden en het individu. Het huishouden is de statistische eenheid voor de vragen over de beschikbaarheid van ICT. Het individu is de statistische eenheid voor ICT-gebruik.

Bij Europese vergelijkingen kunnen internationale verschillen in de structuur van gezinnen of in de leeftijdsopbouw van de bevolking een effect hebben op de cijfers. Er wordt in deze monitor geen rekening gehouden met dergelijke culturele verschillen ter verklaring van de gevonden verschillen voor de indicatoren.

Doelpopulatie

De doelpopulaties voor de statistische eenheden zijn:

- voor individuen bestaat de doelpopulatie uit de 16- tot 74-jarigen;
- voor huishoudens bestaat de doelpopulatie uit alle (private) huishoudens, waarvan minstens één van de gezinsleden een leeftijd tussen 16 en 74 jaar heeft.

Steekproefkader

De steekproeftrekking varieert over de landen.

De ICT-enquête is in België een speciale module bij de arbeidskrachtenenquête (EAK). De enquête naar de arbeidskrachten is gebaseerd op een tweetrapssteekproef met stratificatie op het Rijksregister van de natuurlijke personen. De stratificatie gebeurt op basis van 12 strata (het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de provincies waarbij Luik opgedeeld wordt in het Franstalige en het Duitstalige gebied). Binnen ieder stratum wordt een steekproef in twee trappen getrokken: eerst worden enkele regio's geselecteerd en vervolgens de huishoudens uit deze regio's. Door een gewijzigde steekproeftrekking in 2009 zijn de cijfers voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gebaseerd op 597 huishoudens, waardoor enige voorzichtigheid geboden is bij het interpreteren van deze cijfers. Dit geldt zeker voor de cijfers per bevolkingsgroep en bijgevolg ook voor de digitale kloof in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Om deze reden laten we bij de bespreking de kloof in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest buiten beschouwing. In het Vlaamse en het Waalse Gewest stelt zich dat probleem niet. In het Vlaamse Gewest zijn er 3.533 respondenten, in het Waalse Gewest 2.301.

Eén door het toeval aangeduide persoon in het huishouden beantwoordt alle vragen voor ICT-bezit en -gebruik. Dit gebeurt naar keuze van de respondent via een webapplicatie of een papieren formulier. Vóór 2009 werden de huishoudens aansluitend op de EAK-enquête mondeling bevraagd door de enquêteur.

In 2009 bedraagt de respons ten opzichte van de initiële brutosteekproef van de EAK 45%. Ten opzichte van de huishoudens die hebben deelgenomen aan de EAK-enquête bedraagt de respons 67%.

Rangorde

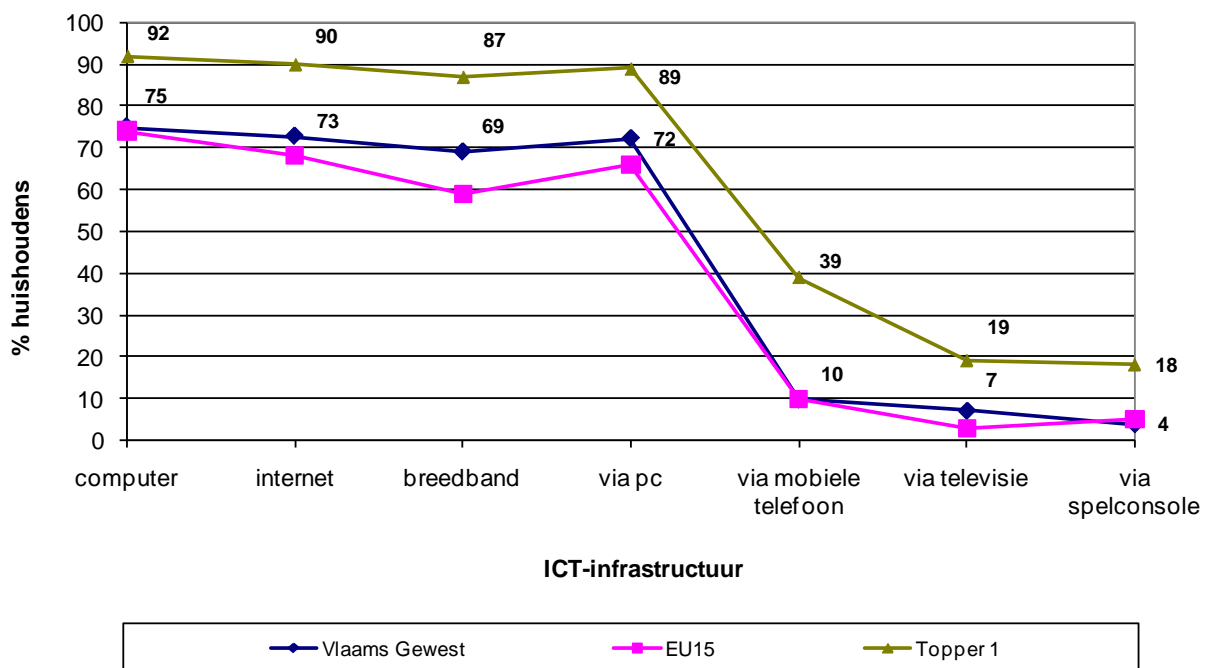
Per indicator kan het aantal landen, waarvoor data beschikbaar zijn, verschillen. Daarom wordt tussen de haakjes het aantal landen vermeld die in een rangschikking opgenomen zijn.

2. Enkele aandachtspunten voor ICT bij huishoudens

2.1 Voor traditionele ICT- infrastructuur in huishoudens scoort het Vlaamse Gewest goed, sprong vooruit voor de innovatieve internetaansluitingen (fiche huishoudens 1)

De Vlaamse huishoudens zijn in verhouding tot de huishoudens in de andere Europese landen en in de andere Belgische gewesten relatief goed voorzien van **ICT- infrastructuur**. Driekwart van de Vlaamse huishoudens bezit een computer (EU15 74%), 73% een internetaansluiting (EU15 68%) en 69% een breedbandconnectie (EU15 74%). De percentages bij de Europese topper IJsland liggen nog een stuk hoger (tussen 87 en 92%).

Figuur 26 Aandeel huishoudens met ICT-infrastructuur in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: computer = IJsland; internet = Nederland en IJsland; breedband = IJsland; via pc = Nederland en IJsland; via mobiele telefoon = Slovakije; via televisie = Noorwegen; via spelconsole = Noorwegen

In 2009 sluiten de Vlaamse huishoudens vaker dan gemiddeld in de EU via de pc aan op het internet, wat ook in 2007 het geval was. Alternatieve **vormen om op het internet aan te sluiten** kwamen in 2007 bijna niet voor in Vlaanderen. In 2009 zijn de alternatieve vormen om op het internet aan te sluiten sterk in populariteit gestegen: het aandeel van de Vlamingen dat via de mobiele telefoon (10%) of de spelconsole (4%) aansluit op het internet benadert het Europees

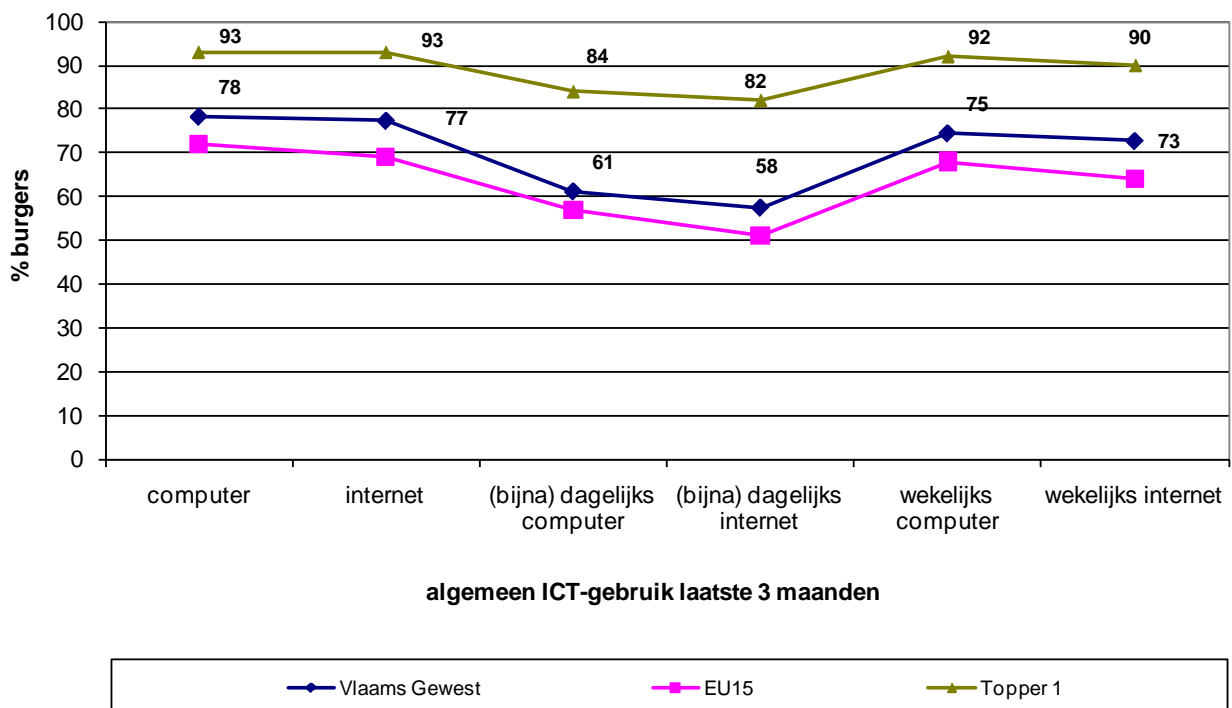
gemiddelde. Het aandeel van de Vlamingen dat via de televisie aansluit (7%), is wat hoger dan in Europa. Het Vlaamse Gewest scoort voor aansluitingen via de pc, de mobiele telefoon en de televisie ook hoger dan de andere gewesten. De toplanden voor deze indicatoren halen heel wat hogere percentages.

Het aandeel van de Vlamingen dat over ICT-infrastructuur beschikt, is sinds de eerste meting (2005 voor internet en 2006 voor de computer) nog sterk toegenomen. Het Vlaamse Gewest behoudt of versterkt voor de meeste indicatoren zijn positie binnen Europa. Voor breedband waar het Vlaamse Gewest oorspronkelijk bij de koplopers van Europa behoorde, verschoof het ietwat meer naar de middenpositie.

2.2 Algemeen ICT-gebruik thuis is goed ingeburgerd, voor werk- of onderwijsgerelateerd gebruik scoort het Vlaamse Gewest gemiddeld (fiche huishoudens 2, 3)

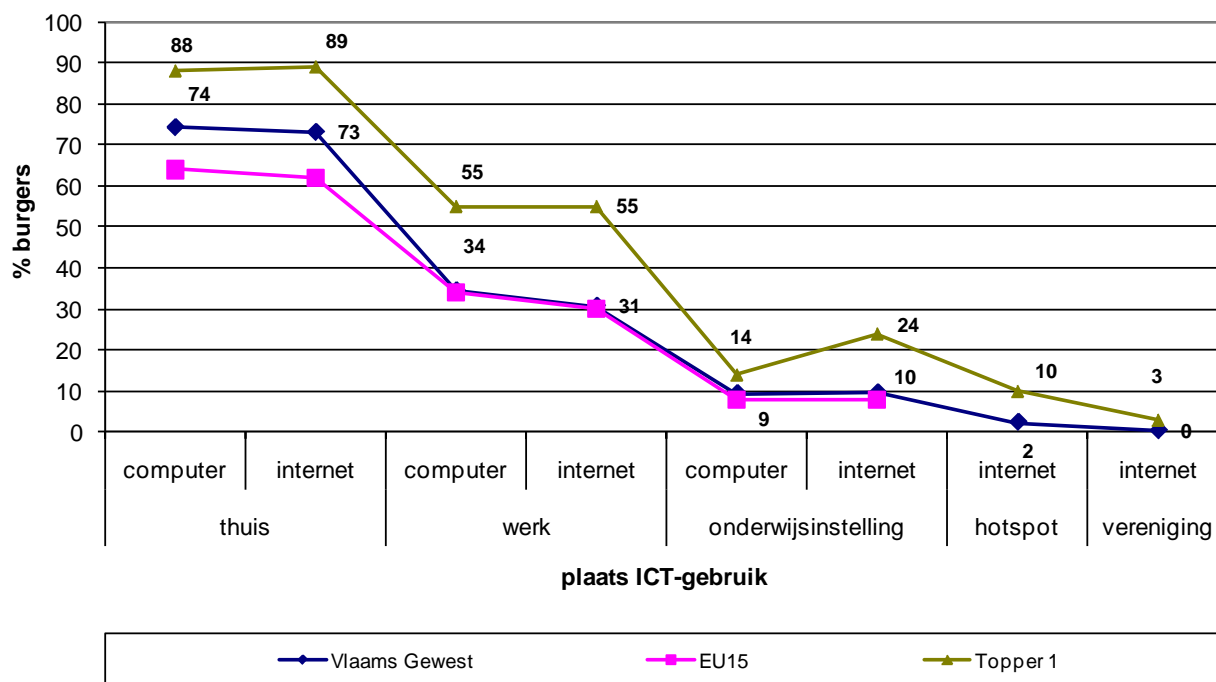
In het Vlaamse Gewest **gebruikt** een groter aandeel van de burgers **regelmatig** de computer en het internet dan in de EU15 of in de andere gewesten, al is het aandeel ICT-gebruikers in het Vlaamse Gewest heel wat kleiner dan in IJsland, de Europese topper. Tijdens de laatste 3 maanden gebruikte 78% van de Vlamingen de computer en 77% het internet tegen 93% IJslanders voor beide indicatoren. Vlaanderen bekleedt voor alle indicatoren over regelmatig computer- en internetgebruik de 9^e tot de 10^e plaats (N=34 of 35).

Figuur 27 Aandeel burgers met ICT-gebruik in de voorbije 3 maanden in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese topper alle indicatoren = IJsland

Figuur 28 Aandeel burgers met ICT-gebruik naar plaats van gebruik in de voorbije 3 maanden, in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

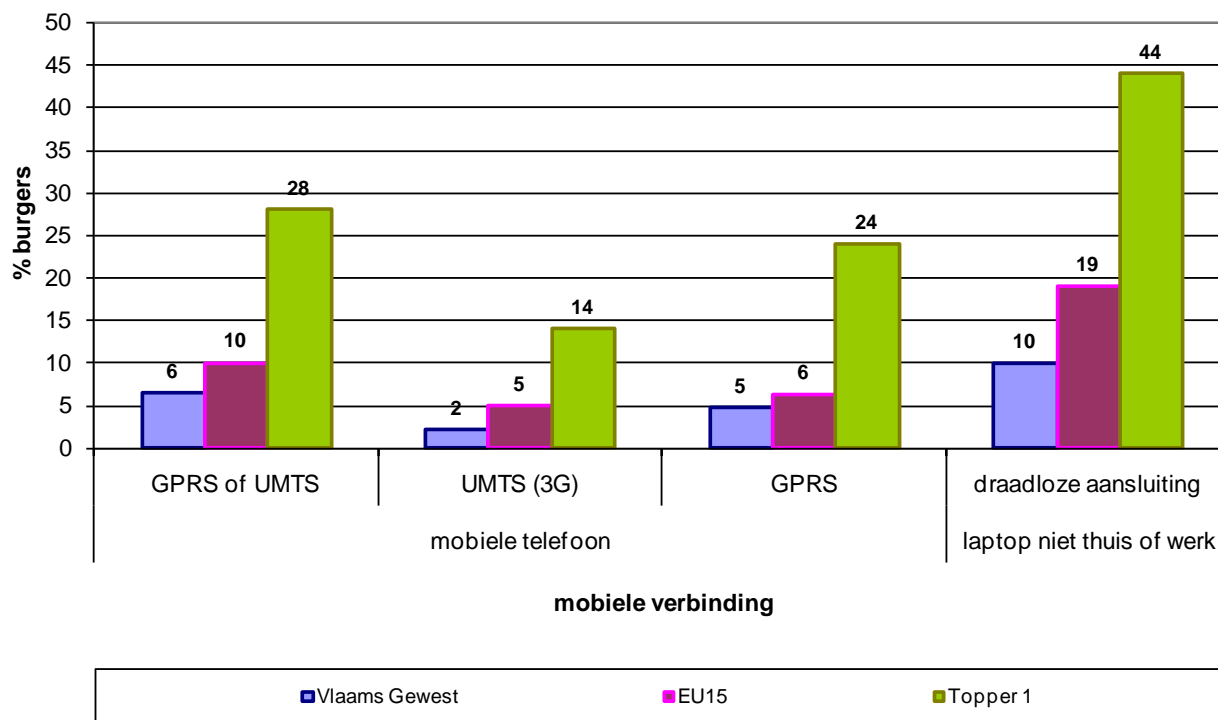
Noot: Europese toppers: computer thuis = Noorwegen en Nederland; internet thuis = IJsland; computer werk = Noorwegen; internet werk = IJsland; computer onderwijsinstelling = Denemarken en Nederland; internet onderwijsinstelling = IJsland; internet hotspot = Groothertogdom Luxemburg; internet vereniging = Finland

Het thuisgebruik van de computer en van het internet is meer ingeburgerd in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 of in de andere gewesten. Op het werk of in de onderwijsinstelling is het aandeel Vlamingen met computer- of internetgebruik (respectievelijk 34 en 31% op het werk en 9 en 10% in een onderwijsinstelling) ongeveer gelijk aan het overeenkomstig aandeel in de EU15. De verschillen met de andere gewesten zijn klein. 2% van de Vlamingen gaat online via een hotspot. Ondanks het mogelijke belang van verenigingen en vrijwilligersorganisaties in de strijd tegen de digitale kloof, is het internetgebruik op deze plaatsen zo goed als onbestaande in het Vlaamse Gewest.

Het aandeel van de Vlamingen dat een computer of internet gebruikt, is sinds de eerste meting (2005 voor internet en 2006 voor de computer) sterk toegenomen. Het Vlaamse Gewest behoudt of versterkt zijn positie binnen Europa.

2.3 Mobiel internet, een behoorlijke achterstand voor het Vlaamse Gewest (fiche huishoudens 3)

Figuur 29 Aandeel burgers met mobiel internetgebruik naar soort, in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

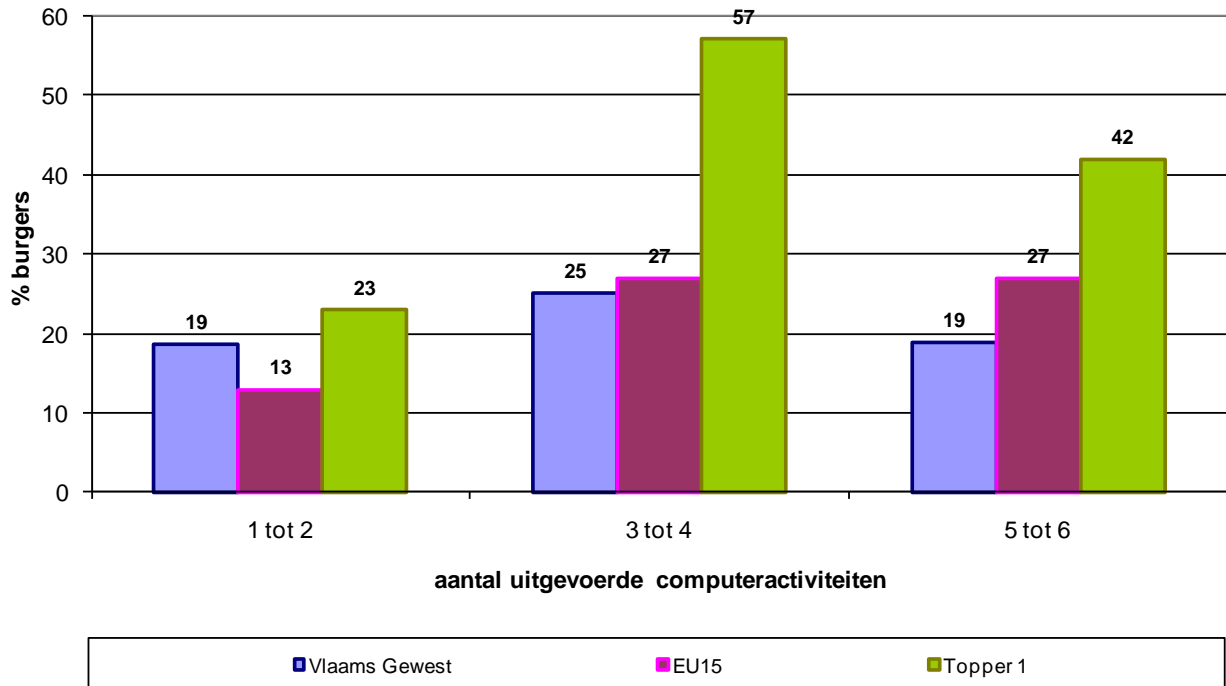

Noot: Europese toppers: mobiele telefoon GPRS of UMTS = Noorwegen; UMTS = Zweden; GPRS = Noorwegen; draadloze aansluiting - laptop niet thuis of op het werk = Groothertogdom Luxemburg

Terwijl de Vlaming goed scoort voor het algemeen internetgebruik, is hij minder thuis in **mobiel internet** dan de gemiddelde Europeaan. Slechts 6% van de Vlamingen gebruikt in 2009 het internet via de mobiele telefoon tegen 10% van de Europeanen (EU15). Het aandeel van de Vlamingen dat internet gebruikt via zijn mobieltje is niettemin verdubbeld op één jaar tijd, wat erop wijst dat de Vlaming een inhaalbeweging heeft ingezet. In de EU15 steeg het voorbije jaar het aandeel burgers met mobiel internet van 8 tot 10%. Het Vlaamse Gewest benadert de percentages van de EU voor de GPRS-verbinding, maar heeft een kleiner aandeel van burgers met een UMTS-verbinding. Het aandeel personen met een draadloze aansluiting (niet thuis of op het werk) op het internet is beduidend lager in het Vlaamse Gewest dan in de EU15. De percentages bij de Europese toppers zijn een veelvoud (4- tot 7-voud) van deze in het Vlaamse Gewest. Maar ook in vergelijking met de andere gewesten neemt het Vlaamse Gewest een trage start. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest maakt een groter aandeel van de burgers gebruik van een internetverbinding via de gsm - zowel GPRS als UMTS - dan in de andere gewesten. In het Vlaamse Gewest sluiten minder mensen hun laptop aan op het internet via een draadloze aansluiting (niet thuis of op het werk) dan in de andere gewesten.

2.4 Computervaardigheden binnen het Vlaamse Gewest, een aandachtspunt (fiche huishoudens 4)

Figuur 30 Aandeel burgers met weinig (1-2), met matige (3-4) en met veel (5-6) computervaardigheden in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: weinig vaardigheden = Zweden; matige vaardigheden = IJsland; veel vaardigheden = Groothertogdom Luxemburg

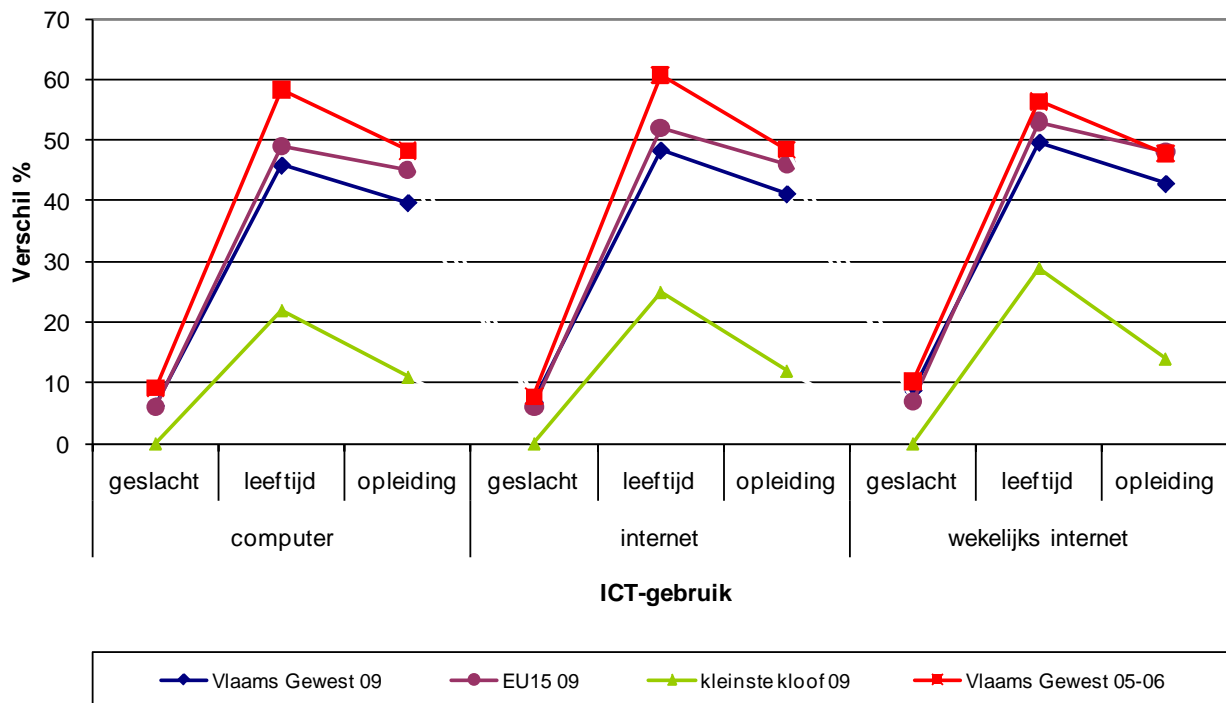
Het Vlaamse Gewest behaalt de derde plaats voor het aandeel van de burgers met weinig **computervaardigheden**. Het aandeel van de burgers met hoge computervaardigheden is lager dan in EU15. Het aandeel Vlamingen en EU15-burgers met middelmatige vaardigheden is ongeveer gelijk. Terwijl het aandeel van de personen met computergebruik hoger ligt in het Vlaamse Gewest dan in de EU15, zijn de computervaardigheden in het Vlaamse Gewest lager dan gemiddeld in de EU15. De computervaardigheden blijken in elk Belgisch gewest onder het Europese gemiddelde te liggen.

Het aandeel van de burgers dat in het laatste jaar een **computercursus volgde**, ligt in alle gewesten rond de 10%. Het Vlaamse Gewest behoort tot de middenmoot voor deze indicator (12^e-14^e plaats op 24). De kans om een computercursus te volgen, is groter naarmate men jonger of hoger geschoold is. De kans dat men een computercursus heeft gevolgd, hangt in het Vlaamse Gewest sterker samen met het opleidingsniveau dan in de andere gewesten: in het Waalse Gewest is de kans om een cursus te hebben gevolgd zelfs gelijk in de drie opleidingscategoriën. Voor de leeftijd is het verschil kleiner in het Vlaamse Gewest dan in de andere gewesten: de kans dat Vlaamse jongeren een computercursus volgden is kleiner en de kans dat Vlaamse ouderen een cursus volgden groter dan in de andere gewesten. Opvallend is dat de plaats in de Europese rangschikking sterk verschilt in functie van de demografische kenmerken: het Vlaamse Gewest

scoort minder goed voor de 16- tot 24-jarigen en voor de laagopgeleiden. Voor de mensen vanaf 25 jaar en voor de hooggeschoolden benaderen we de Europese top.

2.5 Europese cijfers geven hoop om de digitale kloof verder te overbruggen (fiche huishoudens 5)

Figuur 31 Digitale kloof voor het computer- en het internetgebruik in de laatste 3 maanden, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005/2006, in verschilpercentage

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 16-24 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

Een groter aandeel van de Vlamingen dan van de EU15-burgers maakte de voorbije 3 maanden gebruik van ICT (supra), maar er zijn grote verschillen in het ICT-gebruik naargelang de bevolkingsgroep.

Minder **vrouwen** dan **mannen** gebruiken ICT, maar voor het geslacht zijn deze verschillen eerder klein. In heel wat landen bestaat deze kloof niet meer.

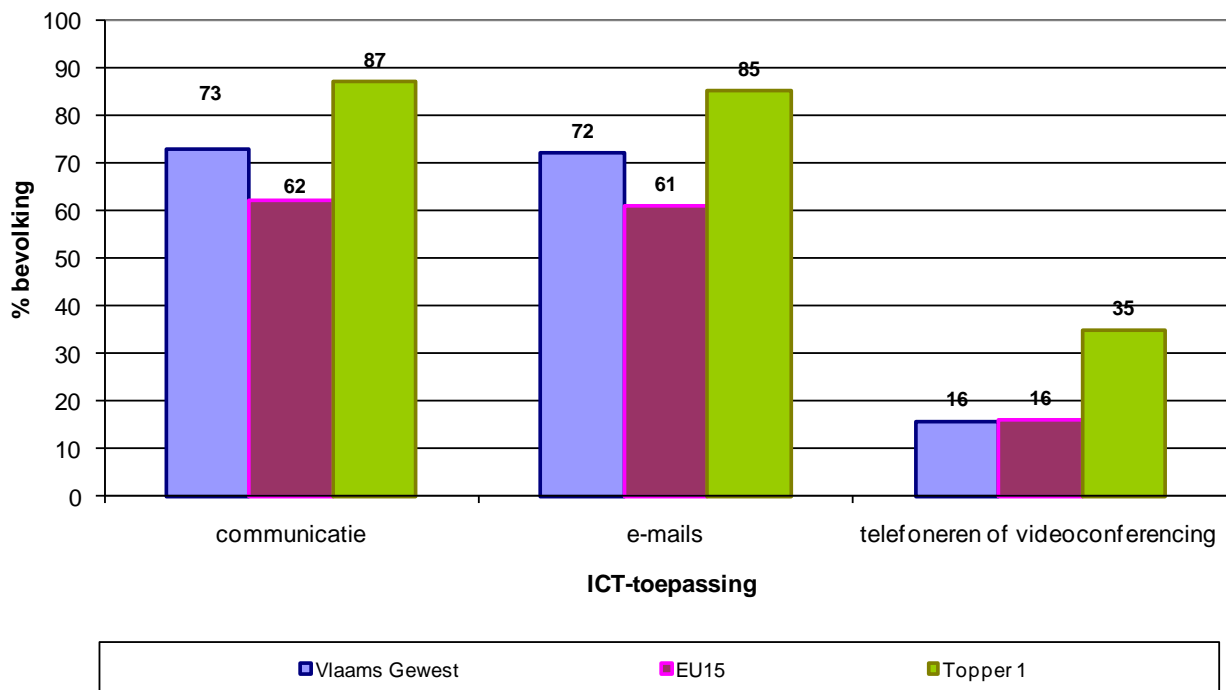
De kans op ICT-gebruik vermindert sterker naargelang men lager **geschoold** of **ouder** is. Het verschil tussen de laag- en de hooggeschoolden en tussen de jongeren en de ouderen is in 2009 iets kleiner in het Vlaamse Gewest dan in de EU15. Dit komt doordat in het Vlaamse Gewest meer laaggeschoolden en meer 55-plussers ICT gebruiken. Deze kloof voor ICT-gebruik is het kleinst in IJsland of in Noorwegen. De ICT-penetratie in de kwetsbare groepen is bij deze Europese toppers behoorlijk hoog. Het aandeel van de 55-plussers met ICT-gebruik komt er met 69% tot 77% in de buurt van de algemene ICT-penetratie over de bevolking van het Vlaamse Gewest. Het aandeel

voor de laaggeschoolden is bij deze Europese toppers hoger (83 tot 87%) dan bij de Vlaamse bevolking in zijn geheel. De kloof is in deze toplanden steeds kleiner geworden omdat de achtergestelde groepen steeds verder bijbenen met de voorlopers die bijna allen ICT gebruiken en dus hun plafond bereikt hebben. Al verkleint de kloof in het Vlaamse Gewest, toch laten de cijfers van de Europese top ons zien dat de ICT-penetratie bij de kwetsbare groepen nog behoorlijk beter kan.

De kloof voor de leeftijd is vergeleken met het Vlaamse **Gewest** iets groter in het Waalse Gewest. De grotere kloof bij de Walen volgt uit de kleinere kans op ICT-gebruik bij de Waalse ouderen dan bij de Vlaamse ouderen. De kloof voor de opleiding verschilt minder sterk over de gewesten.

2.6 Onlinecommunicatie is redelijk goed ingeburgerd, telefoneren en videoconferencing zijn minder populair (fiche huishoudens 6)

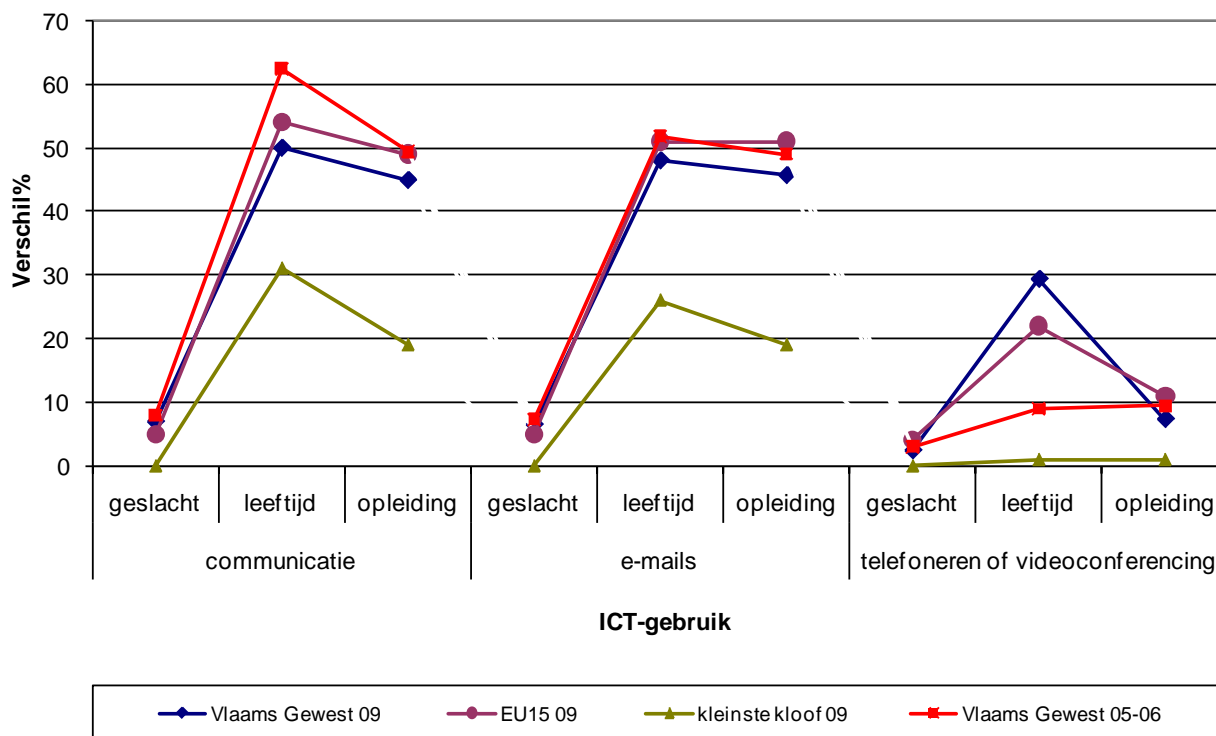
Figuur 32 Aandeel burgers die via het internet communiceren naar applicatie in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: communicatie = IJsland; e-mails = Nederland; telefoneren of videoconferencing = Slovakije

In het Vlaamse Gewest **communiceren** meer burgers online (over alle applicaties) en via **e-mail** dan in de EU15 of in de andere gewesten. Toch is het online communiceren heel wat populairder in IJsland (87%) en communiceert een groter aandeel van de Nederlanders via e-mail (85%). Voor het telefoneren via internet of videoconferencing behalen het Vlaamse Gewest en de EU15 een percentage van 16%. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wordt deze applicatie door meer burgers gebruikt dan in de andere gewesten (28% tegen 16-18%). 35% van de Slovakken telefoneren via internet of doen aan videoconferencing.

Figuur 33 Digitale kloof voor onlinecommunicatie naar applicatie, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005/2006, in verschilpercentage

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 16-24 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

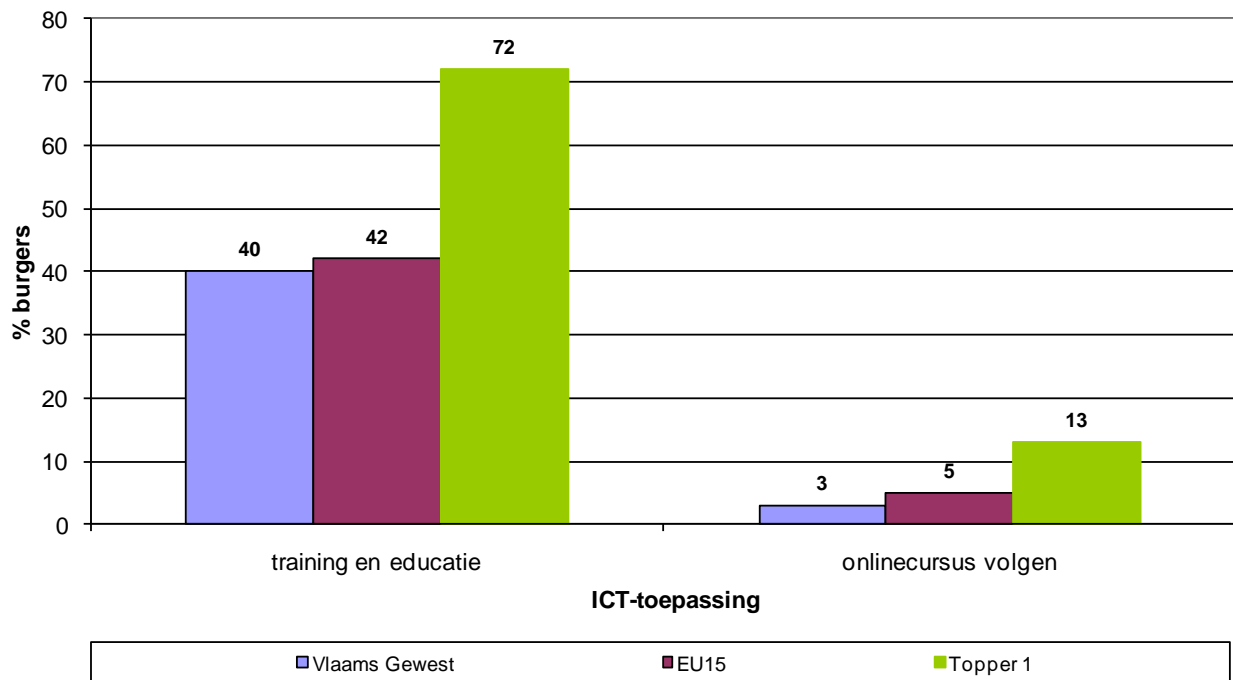
Terwijl er in Vlaanderen nog een klein sekseverschil is voor **onlinecommunicatie**, is er nog een grote kloof voor onlinecommunicatie in functie van de leeftijd en de opleiding. De kloof in functie van de **leeftijd** en de **opleiding** is voor onlinecommunicatie in het algemeen en voor het verzenden/krijgen van e-mails iets kleiner in het Vlaamse Gewest dan in de EU15, maar de Europese toppers Nederland, Noorwegen of IJsland doen het nog veel beter. Bij de Europese topper ligt het aandeel van de 55-plussers met onlinecommunicatie of e-mailgebruik rond 65%. In het Vlaamse Gewest is dat 45%. Het aandeel voor de laaggeschoolden is bij deze Europese toppers 76 tot 77% en in Vlaanderen 48 tot 49%. De kloof is in deze toplanden steeds kleiner geworden omdat de achtergestelde groepen steeds verder bijbenen met de voorlopers die bijna allen ICT gebruiken voor communicatie en dus hun plafond bereikt hebben. In het Vlaamse Gewest gebruiken anno 2009 ook bijna alle jongeren en hooggeschoolden deze applicaties: we kunnen bijgevolg verwachten dat deze kloof verder zal afnemen.

Voor het online **telefoneren of videoconferencing** is de **leeftijdskloof** sinds 2006 sterk toegenomen. Dit komt omdat de populariteit van deze applicatie sterk is toegenomen bij de jongeren (van 12% naar 36%) maar niet bij de ouderen (van 3% naar 6%). Doordat de applicatie populairder is bij de Vlaamse jongeren dan bij de EU15-jongeren is de kloof groter voor het Vlaamse Gewest. Voor de overige groepen is de penetratie in het Vlaamse Gewest en in de EU15 vergelijkbaar, waardoor ook de kloof voor de **opleiding** en het geslacht weinig verschilt. In

Nederland is er voor deze applicatie geen kloof in functie van de leeftijd: jongeren en ouderen maken weinig gebruik van deze applicatie. In Duitsland is er geen verschil in functie van de opleiding.

2.7 E-learning blijft ondanks sterke vooruitgang een aandachtspunt (fiche huishoudens 7)

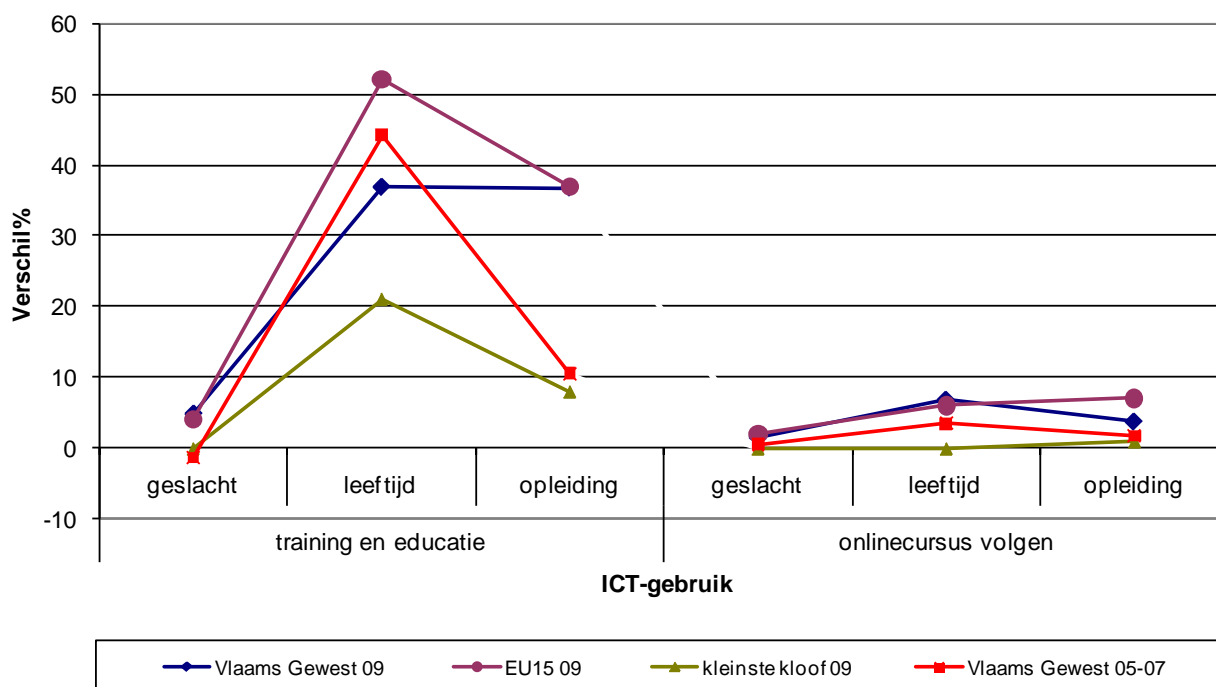
Figuur 34 Aandeel burgers die ICT gebruiken voor training en educatie in het algemeen of voor onlinecursussen, in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: training en educatie = IJsland; onlinecursus volgen = Finland

letwat minder Vlamingen dan EU15-burgers gebruiken ICT voor **training en educatie** en voor **onlinecursussen**. In de overige gewesten maakt men nog minder gebruik van ICT voor training en educatie, maar de Walen evenaren wel de EU15-burgers voor het volgen van een onlinecursus. In IJsland gebruikt 72% van de burgers ICT voor training en educatie en 13% van de Finnen volgt onlinecursussen. Terwijl het gebruik van ICT voor training en educatie sinds 2005 een sterke evolutie heeft doorgemaakt in het Vlaamse Gewest (van 15% tot 40%), blijft het een aandachtspunt als men tot de top wil behoren.

Figuur 35 Digitale kloof voor e-learning naar applicatie, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005/2007, in verschilpercentage

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 16-24 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld. Opgepast: gewijzigde variabele voor training en educatie over de tijd.

61% van de Vlaamse jongeren en van de hooggeschoolden gebruiken ICT voor **training en educatie**. De **leeftijdskloof** in de EU15 is groter dan in het Vlaamse Gewest omdat meer Europese jongeren (71% versus 61%) en minder Europese ouderen (19% versus 24%) gebruik maken van ICT voor educatie. De kleinste leeftidkloof in Europa wordt opgetekend in Servië: ze volgt uit de lage penetratie van deze applicatie in dat land. De **opleidingskloof** is in het Vlaamse Gewest sterk toegenomen sinds 2005 omdat de applicatie meer aan populariteit won bij de hooggeschoolden dan bij de laaggeschoolden. Hierdoor is de kloof ook groter dan in de andere gewesten.

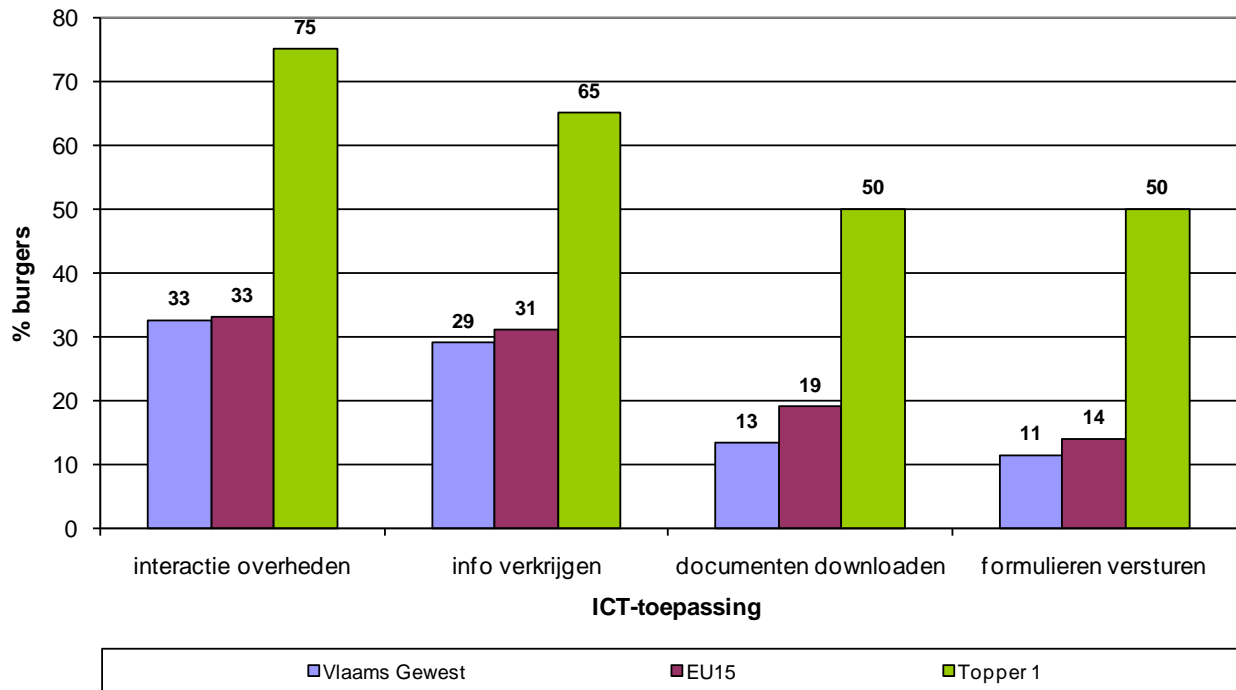
Online volgen van cursussen is in de EU15 en ook in het Vlaamse Gewest weinig ingeburgerd. Terwijl de jongeren en de hooggeschoolden meer gebruik maken van deze applicatie dan de ouderen en de laaggeschoolden, blijft de **kloof** eerder bescheiden door de lage algemene penetratie van deze applicatie. Als deze applicatie verder aan populariteit zal winnen, zal de kloof waarschijnlijk toenemen.

2.8 E-government blijft ondanks sterke vooruitgang een aandachtspunt (fiche huishoudens 8)

In 2009 nam het aandeel van de Vlamingen dat **online** in **contact** kwam met de **overheid** spectaculair toe (van 17% naar 33%), waardoor het Vlaamse Gewest in 2009 zijn achterstand op de EU15 heeft opgehaald. Voor de deelindicatoren - opvragen van informatie, downloaden van

officiële documenten en ingevulde formulieren naar de overheid versturen – blijft er nog een achterstand tegenover de EU15 te overbruggen. Tegenover de Europese topper voor het opvragen van informatie (Denemarken) en de Europese topper voor de overige indicatoren (IJsland) is de achterstand zeer groot. Deze zwakkere positie voor het gebruik van e-government blijft niet beperkt tot het Vlaamse Gewest, maar is eerder een Belgisch aandachtspunt. In het Waalse Gewest is e-government minder ingeburgerd dan in de twee andere gewesten.

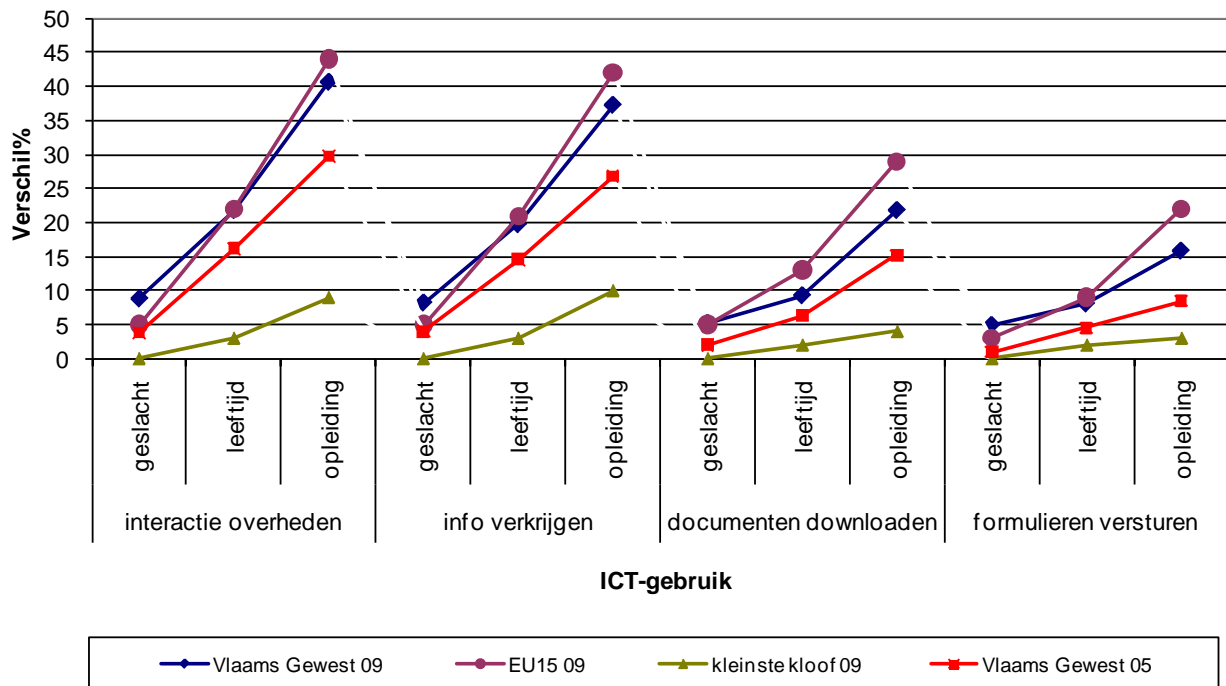
Figuur 36 Aandeel burgers die ICT gebruiken om met de overheid in contact te komen naar applicatie in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: info verkrijgen = Denemarken; alle andere indicatoren = IJsland

De Vlaamse digitale kloof is voor al deze applicaties groter geworden. Dit is de keerzijde van de sterke populariteitswinst: terwijl alle groepen vooruit gingen, is het gebruik van deze applicaties het sterkst toegenomen bij de hooggeschoolden en de jongeren. Opvallend is dat de **kloof** het grootst is in functie van de opleiding. De Europese opleidingskloof is voor elke applicatie in dit domein groter dan de Vlaamse. De leeftijds-kloof is alleen verschillend voor het downloaden van documenten: de Europese kloof is groter dan de Vlaamse. De kleinste leeftijds-kloof en opleidingskloof zijn terug te vinden in Servië (voor alle indicatoren) en zijn het gevolg van de lage algemene penetratie van deze ICT-applicatie in dat land.

Figuur 37 Digitale kloof voor e-government naar applicatie, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005, in verschilpercentage

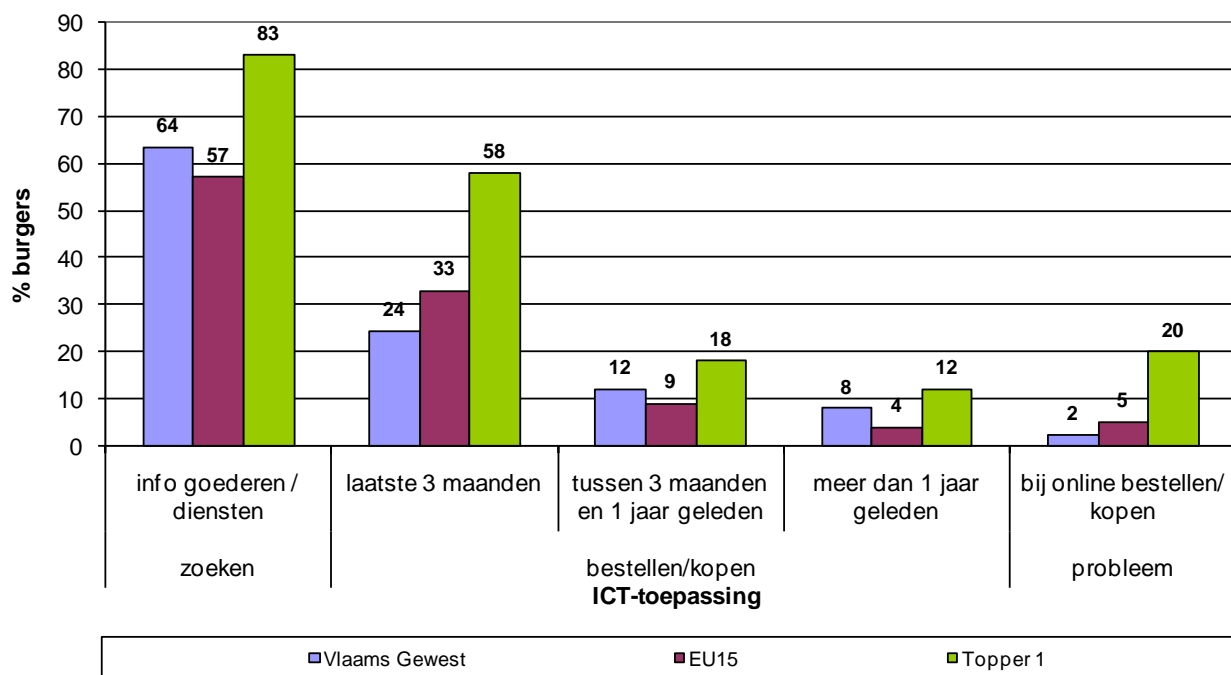

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 25-54 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

2.9 E-commerce: kijken wel, maar kopen niet (fiche huishouden 9)

Meer Vlamingen (64%) dan EU15-burgers, Brusselaars en Walen **informer**en zich via het internet over goederen en diensten. Bij de Europese topper Noorwegen is het percentage nog heel wat hoger (83%). Toch deed maar een kwart van de Vlamingen onlineaankopen in het voorbije kwartaal. Vlamingen, Walen en Brusselaars met **recente onlineaankopen** zijn in de minderheid tegenover EU15-burgers en Britten. Vlamingen zijn eerder sporadische shoppers op het internet (meer dan 3 maanden geleden) dan gemiddeld over de EU15 het geval is. Minder Vlamingen dan EU15-burgers werden geconfronteerd met **problemen** bij het online bestellen of kopen van goederen, wat kan samenhangen met de beperkte populariteit van e-commerce in het Vlaamse Gewest: minder gebruik, minder risico en minder problemen. Deze problemen kunnen bijgevolg toenemen wanneer e-commerce populairder wordt. Eén Nederlander op vijf werd in het voorbije jaar geconfronteerd met deze problemen.

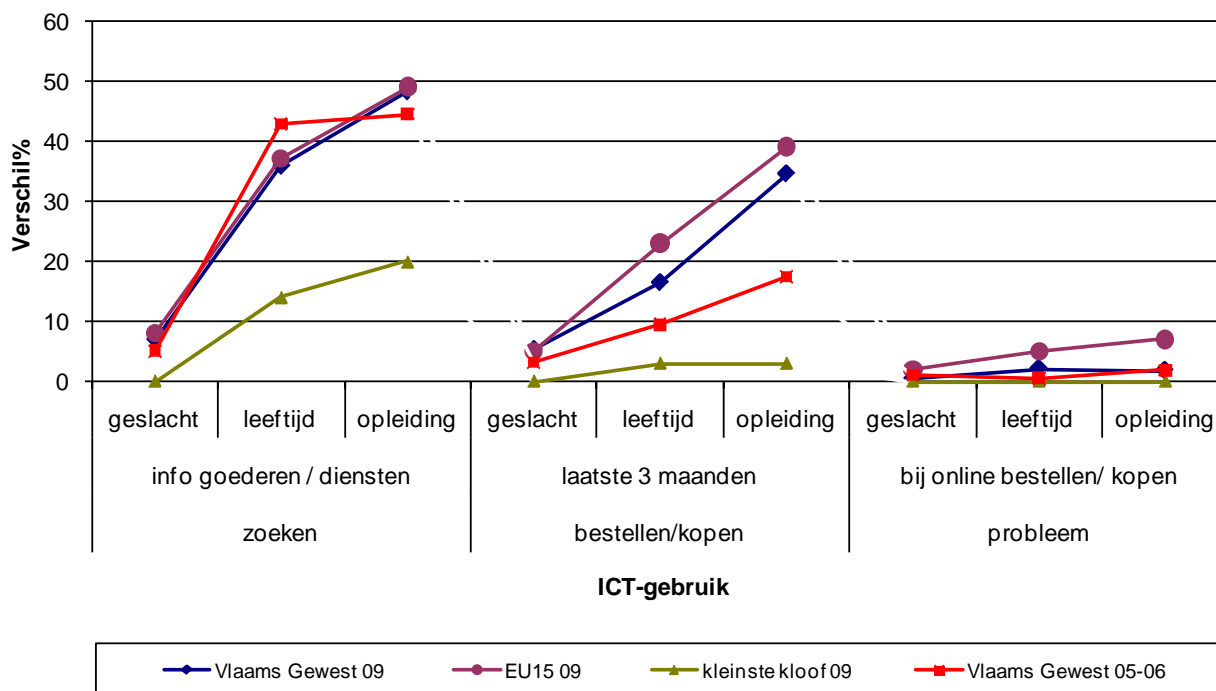
Figuur 38 Aandeel burgers die online-informatie over goederen of diensten zoeken, die onlineaankopen deden of die bij onlineaankopen geconfronteerd werden met problemen, in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: info goederen/diensten = Noorwegen; bestellen/kopen laatste 3 maanden = Verenigd Koninkrijk; bestellen/kopen tussen 3 maanden en 1 jaar geleden = Zweden; bestellen/kopen meer dan 1 jaar geleden = IJsland, probleem bij online bestellen/kopen = Nederland

Terwijl het opzoeken van **online- informatie** meer voorkomt in het Vlaamse Gewest dan in de EU15, is de **leeftijds- en de opleidingskloof** ongeveer gelijk over beide regio's. De kloof is het kleinste in het Verenigd Koninkrijk (leeftijd) en IJsland (opleiding), waar de penetratie van deze applicatie ook hoog is in de achtergestelde groepen. Het aandeel van de Vlaamse hooggeschoolden en jongeren dat in het laatste kwartaal **onlineaankopen** deed, is over de tijd sterker gestegen dan het overeenkomstige aandeel bij de laaggeschoolden en de ouderen. Dit zorgt voor een diepere leeftijds- en opleidingskloof in 2009. De kloof voor de EU15 is groter dan deze uit het Vlaamse Gewest omdat de hooggeschoolden en de jongeren uit beide regio's sterker verschillen dan de laaggeschoolden en ouderen. In Servië zijn er weinig verschillen in functie van de opleiding. In Roemenië weinig verschillen in functie van de leeftijd. Deze minimale leeftijds- en opleidingskloven zijn te verklaren door de lage algemene penetratie van deze applicatie in deze landen. Voor de ervaren **problemen** bij e-commerce komt in de EU15 maar een zwakke leeftijds- en opleidingskloof voor.

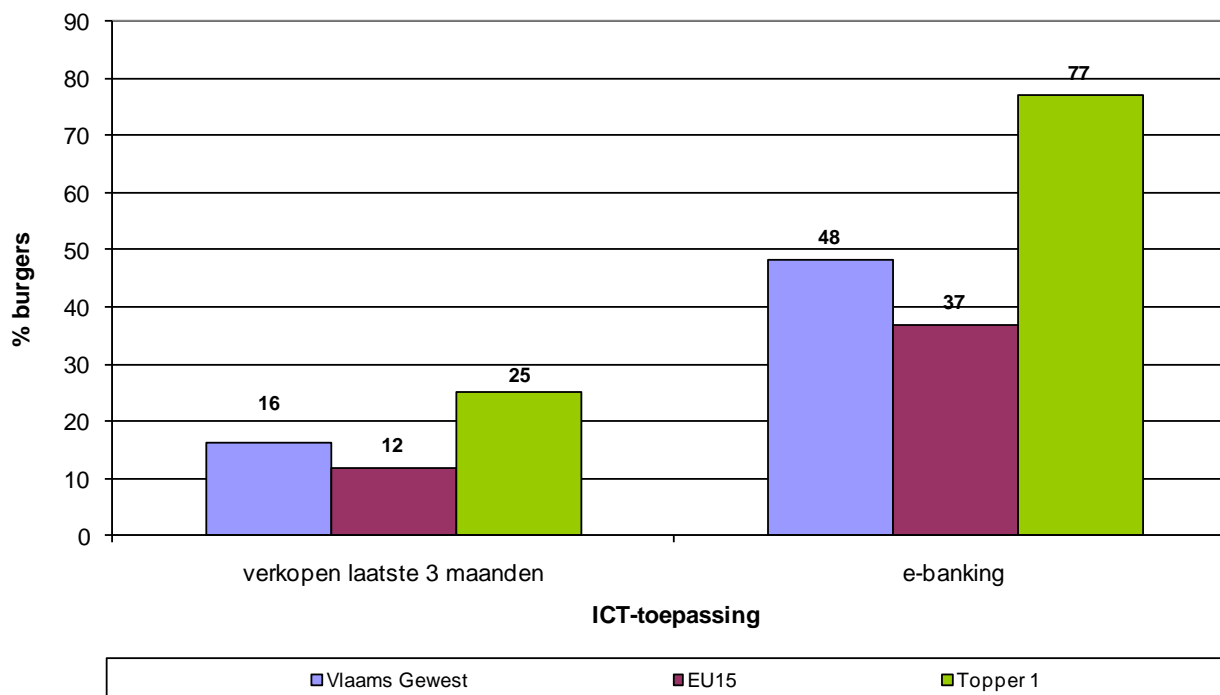
Figuur 39 Digitale kloof voor e-commerce naar applicatie, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005/2006, in verschilpercentage

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 16-24 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

2.10 E-banking en online verkopen: goed ingeburgerd met groeipotentieel (fiche huishoudens 10)

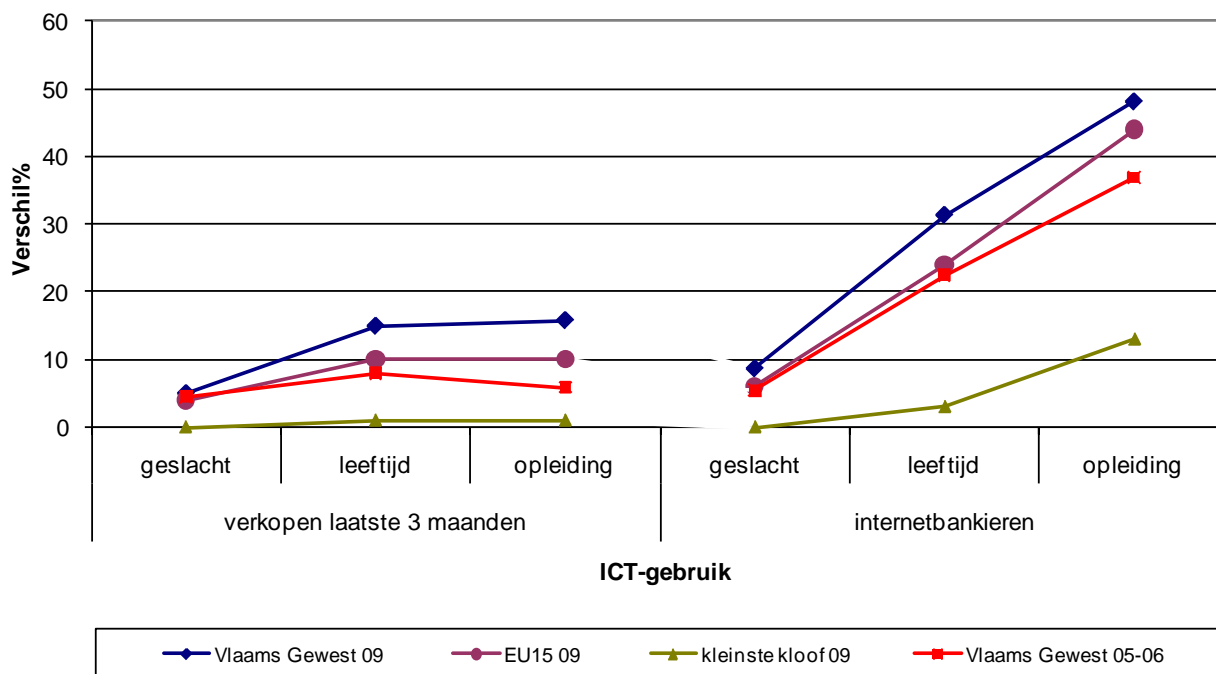
Figuur 40 Aandeel burgers die online verkopen of die aan e-banking doen in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese top, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: verkopen laatste 3 maanden = Denemarken; e-banking = Noorwegen

E-banking is sterker ingeburgerd in het Vlaamse (48%), het Brusselse Hoofdstedelijke (45%) en het Waalse Gewest (42%) dan in de EU15 (37%). In Noorwegen, de Europese topper voor deze indicator, maakt 77% van de burgers gebruik van e-banking. Er is met andere woorden nog groeipotentieel. **Online verkopen** is eveneens sterker ingeburgerd in de Belgische gewesten dan in de EU15 (14-18% versus 12%). Een kwart van de Denen verkoopt online goederen of diensten.

Figuur 41 Digitale kloof voor online verkopen en e-banking, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005/2006, in verschilpercentage

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 25-54 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

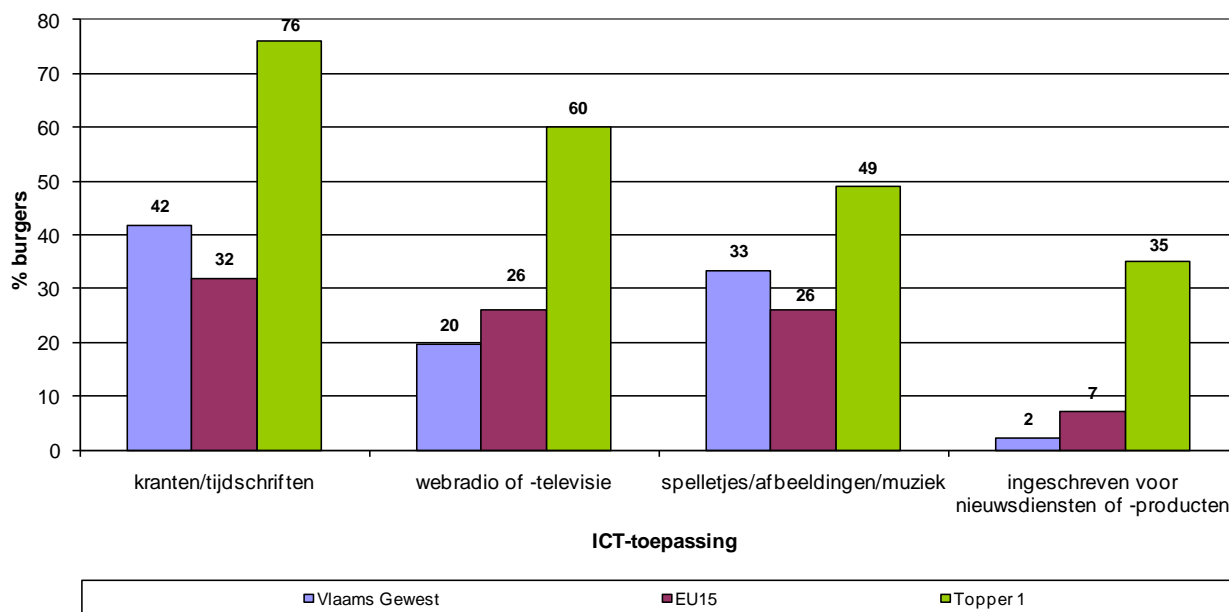
Met de toenemende populariteit van deze ICT-applicaties werden ook de **leeftijds- en de opleidingskloof** groter. **E-banking** is sterker ingeburgerd bij de hooggeschoolden (74%) dan bij de laaggeschoolden (26%). Deze applicatie wordt het meest gebruikt door de 25- tot 54-jarigen. De Vlaamse leeftijds- en opleidingskloven zijn groter dan de Europese. Bulgarije (leeftijd) en Servië (opleiding) hebben de kleinste kloof in Europa, wat volgt uit de algemene lage gebruikspercentages voor e-banking. Het **online verkopen** is heel wat minder populair, waardoor de kloof ook minder groot is. Toch is er een leeftijds- en een opleidingskloof: 21% van de 25- tot 54-jarigen tegen 6% van de ouderen; en 8% van de laaggeschoolden tegen 23% van de hooggeschoolden verkoopt online. In IJsland is er geen verschil tussen de hoog- en laaggeschoolden. In Griekenland en Cyprus is er geen kloof voor de leeftijd: bijna niemand verkoopt er online (0-1%).

2.11 E-media: ruimte voor grotere popularisering (fiche huishoudens 11)

In 2007 liep het Vlaamse Gewest achter met betrekking tot het gebruik van e-media: het lezen van onlinekranten of -tijdschriften en het luisteren naar de webradio was minder populair dan in de EU15. Het spelen of downloaden van spelletjes, afbeeldingen en muziek was even populair als in de EU15. De populariteit van het online lezen van **kranten en tijdschriften** (42%) en het online spelen of downloaden van **spelletjes, afbeeldingen of muziek** (33%) is dermate gestegen in het Vlaamse Gewest dat meer Vlamingen dan EU15-burgers deze e-media gebruiken in 2009. In Noorwegen leest echter driekwart van de bevolking de krant of een tijdschrift online. De helft van de Nederlanders speelt of downloadt spelletjes, muziek en afbeeldingen. **Webradio of -televisie** werd in 2006 door 11% van de Vlamingen gebruikt, in 2009 is dat al 20%. Voor deze applicatie behoudt het Vlaamse Gewest voorlopig een achterstand, maar in de toekomst worden hier vernieuwde diensten aangeboden door verschillende operatoren. Dat er voor deze applicaties een veel grotere markt mogelijk is, toont IJsland waar 60% van de burgers online radio luistert of televisie kijkt. Slechts 2% van de Vlamingen is **ingeschreven** om regelmatig **nieuwsdiensten** of -producten te verkrijgen. Er is sinds 2007 weinig beweging op deze markt. In de EU15 schreef 7% van de burgers zich in voor deze diensten, in Denemarken 35%.

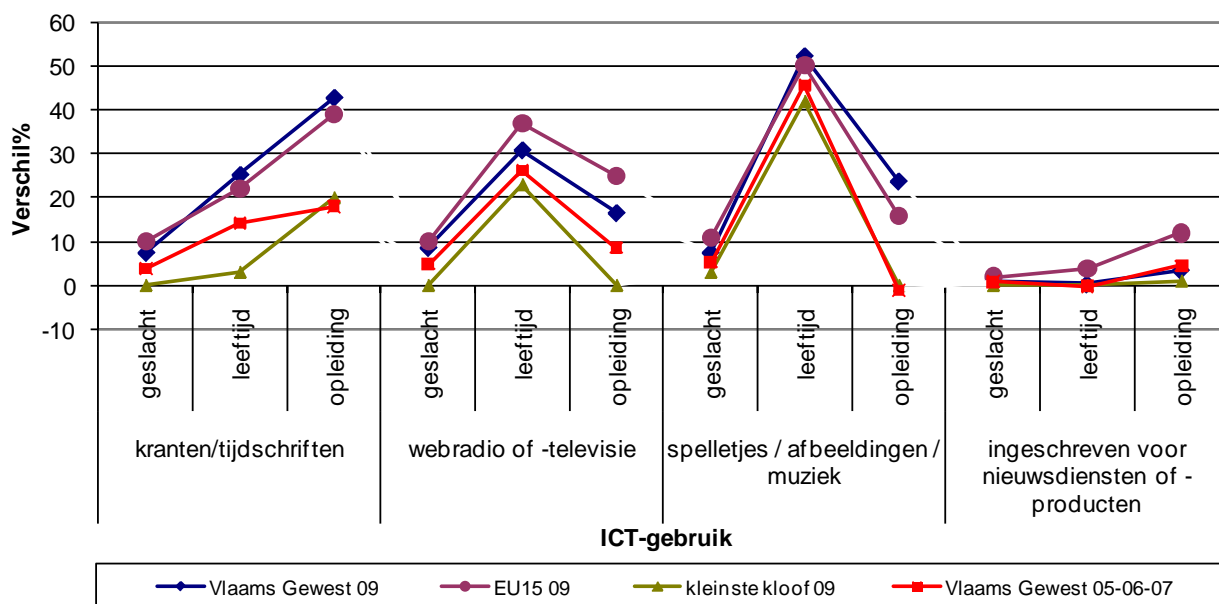
Het lezen van kranten en tijdschriften is heel wat populairder in het Vlaamse Gewest dan in de andere gewesten. De overige applicaties worden over de drie gewesten ongeveer even veel gebruikt.

Figuur 42 Aandeel burgers die e-media gebruiken naar applicatie in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese toppeer, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: kranten/tijdschriften = Noorwegen; webradio of -televisie = IJsland; spelletjes/afbeeldingen/muziek = Nederland; ingeschreven voor nieuwsdiensten of -producten = Denemarken

Figuur 43 Digitale kloof voor e-media naar applicatie, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005, 2006 of 2007, in verschilpercentage

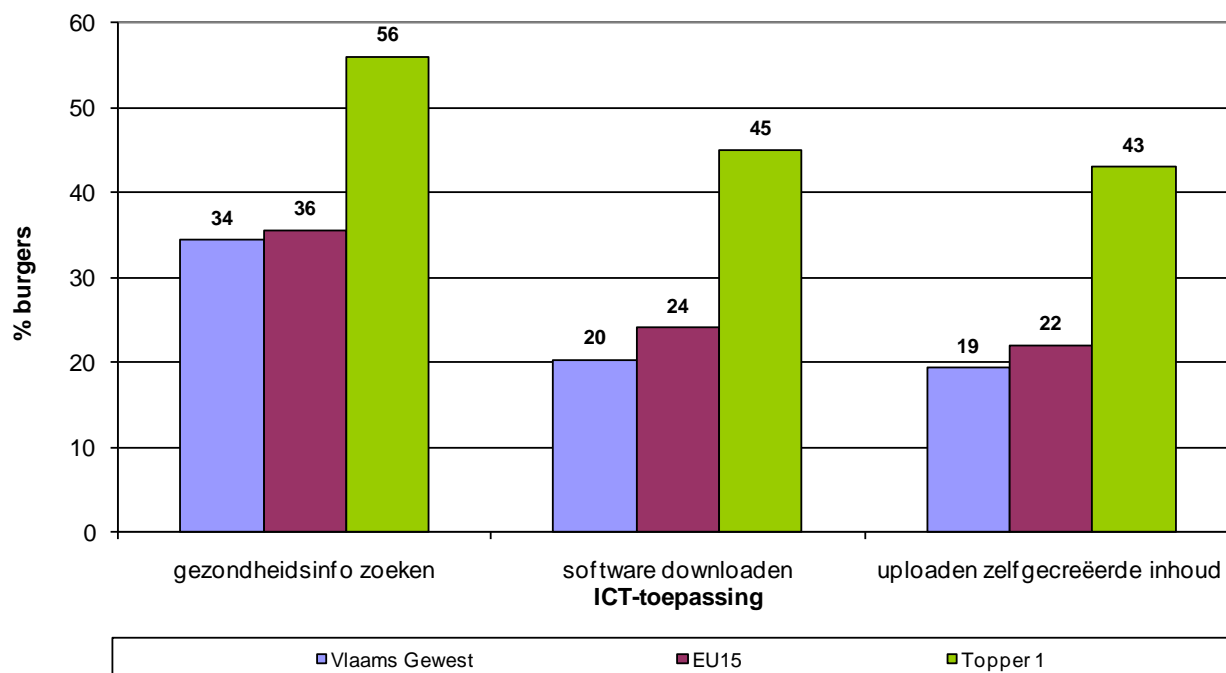

Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 16-24 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

Met de toenemende populariteit van de e-media is ook de **leeftijds- en de opleidingskloof** toegenomen. Voor het lezen of downloaden van kranten en tijdschriften is de grootte van de digitale kloof gelijklopend voor het Vlaamse Gewest en de EU15. In IJsland (leeftijd) en Noorwegen (opleiding) is de kloof het laagst voor deze applicatie, wat volgt uit de zeer hoge gebruikspersentages bij de ouderen (63% in IJsland) en de laaggeschoolden (67% in Noorwegen). Voor het online televisie kijken of radio luisteren is de EU15-kloof groter dan deze in het Vlaamse Gewest: de penetratie verschilt sterker bij de hooggeschoolden en bij de jongeren dan bij de laaggeschoolden en bij de ouderen, al is de penetratie voor elke groep groter in de EU15. De kloof voor webtelevisie en webradio is voor de leeftijd het laagst in IJsland. In Estland gebruiken de laag- en de hooggeschoolden deze applicatie even veel. Voor het downloaden of spelen van spelletjes, afbeeldingen en muziek is de kloof voor de leeftijd gelijkaardig in het Vlaamse Gewest en in de EU15, maar voor de opleiding is de Vlaamse kloof groter omdat de populariteit vooral groter is bij de Vlaamse hooggeschoolden. Gegeven de lage gebruikspersentages is de Vlaamse kloof voor abonnementen op nieuwsdiensten of -producten zo goed als onbestaande. In de EU15 is deze kloof er wel voor de opleiding omdat 14% van de hooggeschoolden dergelijk abonnement hebben tegen 2% van de laaggeschoolden.

2.12 E-gezondheid, het downloaden van software en het uploaden van zelfgecreëerde inhoud zijn minder populair in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 (fiche huishoudens 12)

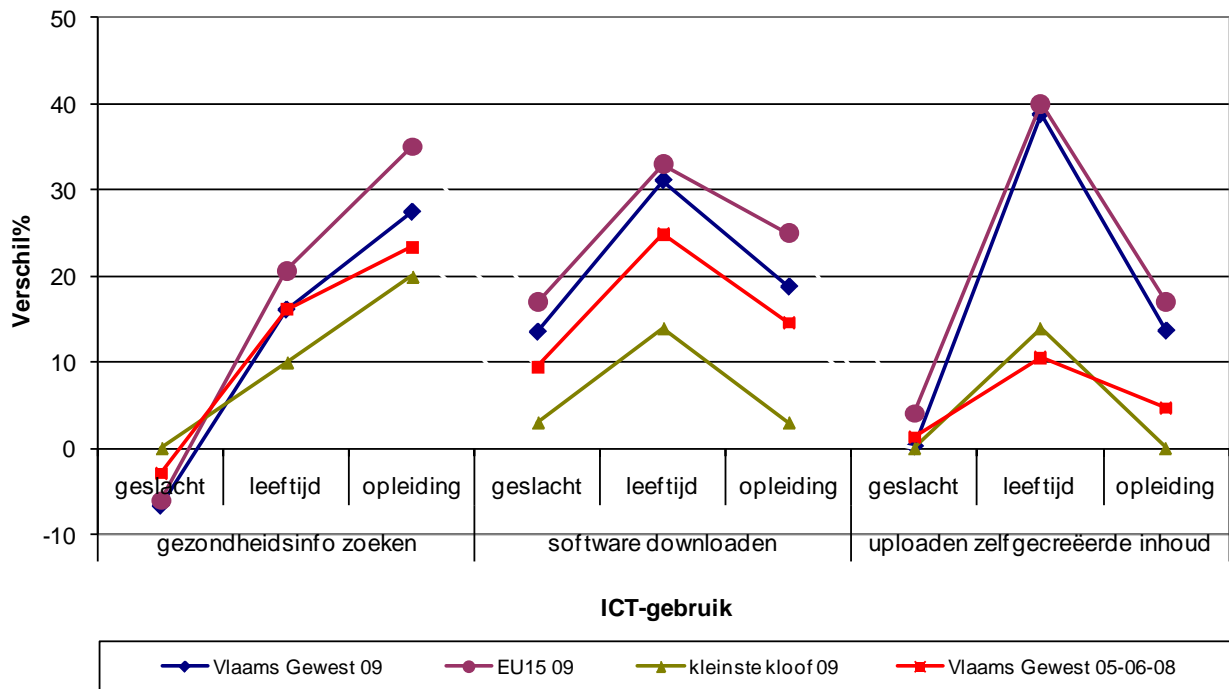
Figuur 44 Aandeel burgers die zoeken naar gezondheidsinformatie, die software downloaden of zelfgecreëerde inhoud uploaden in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: Europese toppers: gezondheidsinfo zoeken = Finland; software downloaden = Denemarken; uploaden zelfgecreëerde inhoud = IJsland

Het aandeel van de Vlamingen (34%) en Brusselaars (35%) dat het internet gebruikt om op zoek te gaan naar **gezondheidsinformatie** (kwetsuur, gezondheid, ziekte, verbeteren gezondheid, ...) is bijna even groot als het aandeel van de Europeanen dat via dit medium gezondheidsinformatie opzoekt (36%). In Wallonië gaat men minder online op zoek naar deze informatie. In Finland - de Europese topper - zoekt 56% van de burgers naar dergelijke online-informatie. Het downloaden van **software** is in de drie Belgische gewesten (18-20%) minder ingeburgerd dan gemiddeld in de EU15 (24%). In Denemarken downloadt 45% van de bevolking software. Het uploaden van **zelfgecreëerde inhoud** is ook minder populair in de drie Belgische gewesten (16-19%) dan in de EU15 (22%). In IJsland heeft 43% van de bevolking eigen materiaal geupload.

Figuur 45 Digitale kloof voor het zoeken naar gezondheidsinformatie, voor het downloaden van software of het uploaden van zelfgecreëerde inhoud, internationale vergelijking in 2009 en vergelijking over de tijd voor het Vlaamse Gewest, bevraging 2009 en 2005, 2006 of 2008, in verschilpercentage

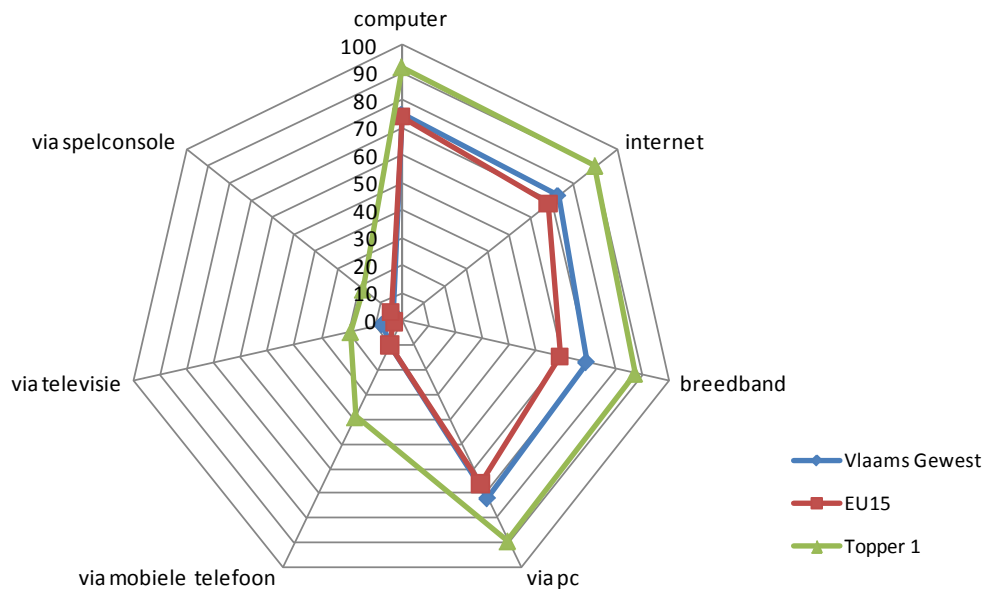
Noot: geslacht = % man - % vrouw; leeftijd = % 16-24 jaar - % 55-74 jaar, voor e-gezondheid % 25-54 jaar - % 55-74 jaar; opleiding: % hoog - % laag. Kleinste kloof is nul. Negatieve cijfers wijzen namelijk ook op een kloof. Bij positieve en negatieve cijfers wordt nul ingevuld.

Het opzoeken van **informatie over de gezondheid** is ietwat populairder bij de vrouwen dan bij de mannen, wat in negatieve verschilcores resulteert. Ondanks de stijging van de populariteit van deze applicatie is de **kloof** tussen de 25- tot 54-jarigen en de 55- tot 74-jarigen niet groter geworden sinds 2005. De populariteit steeg in beide groepen even sterk. Voor de opleiding is de kloof wel een beetje vergroot omdat de populariteit sterker steeg bij de hogeschoolden dan bij de laaggeschoolden. De kleinste leeftijds-kloof is het gevolg van de lage algemene penetratie van deze applicatie in Bulgarije. De opleidingskloof is het kleinst in Noorwegen. Bij de overige applicaties - **software** downloaden en **zelfgecreëerde inhoud** uploaden - ging de populariteitsstijging over de jaren wel gepaard met een grotere leeftijds- en opleidingskloof: de populariteit nam sterker toe bij de hogeschoolden en de jongeren dan bij de laaggeschoolden en de ouderen. Servië heeft de kleinste leeftijds-kloof voor het downloaden van software. Letland en Slovaakse de kleinste opleidingskloof. Voor het uploaden van de zelfgecreëerde inhoud is de leeftijds-kloof het kleinst in Tsjechië. In Tsjechië en Duitsland wordt er meer geupload door de laaggeschoolden dan door de hogeschoolden.

3. Algemeen besluit ICT bij huishoudens

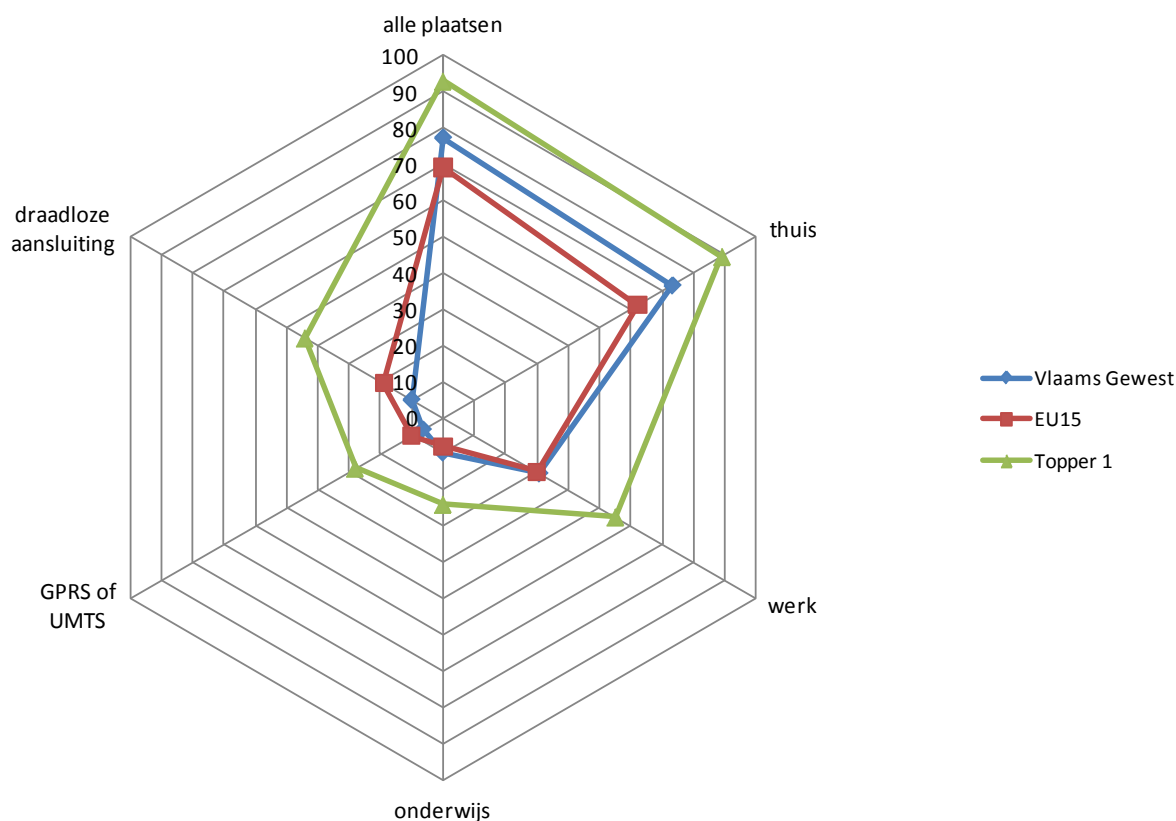
Als Europees gemiddelde wordt het EU15-gemiddelde genomen. De EU15 doet het over het algemeen beter dan de EU27.

Figuur 46 Aandeel huishoudens met ICT-infrastructuur in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Het Vlaamse huisgezin scoort tegenover het gemiddeld Europees huisgezin minstens even goed voor het bezit van traditionele **ICT- infrastructuur** zoals een computer, een internetaansluiting en een breedbandaansluiting. De Vlaming sluit meestal via zijn pc aan op het internet. Alternatieve internetaansluitingen via de gsm, de televisie of via de spelconsole komen minder voor. Deze alternatieve aansluitmogelijkheden zijn de laatste jaren zo sterk in populariteit gestegen dat het Vlaamse Gewest anno 2009 het Europese gemiddelde benadert en voor de aansluitingen via de televisie zelfs overstijgt.

Figuur 47 Aandeel burgers met internetgebruik naar plaats van gebruik in de voorbije 3 maanden, in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

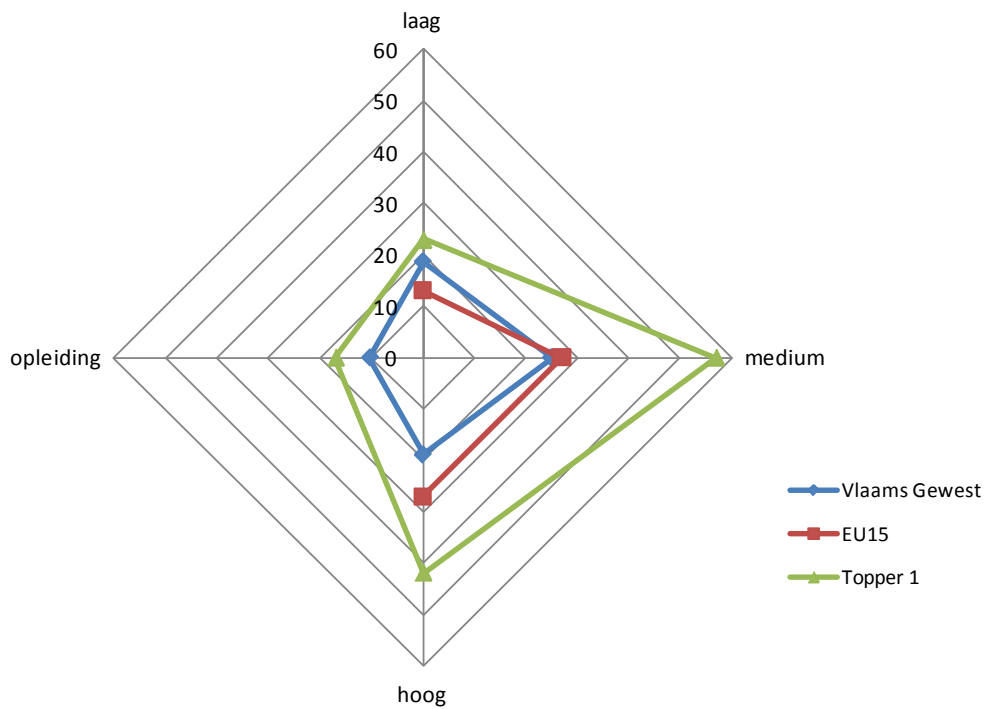

Noot: internetgebruik via een vereniging of een hotspot werd niet weergegeven omwille van het kleine aandeel gebruikers. Computergebruik geeft gelijkaardige resultaten, zie tekst.

Het Vlaamse Gewest doet het in de Europese context ook vrij goed voor het algemeen **ICT-gebruik** en voor het ICT-gebruik thuis. Op het werk of in de onderwijsinstelling gebruiken ongeveer evenveel werknemers of leerlingen/studenten het internet dan in de EU15. Internetgebruik via een hotspot (2%) of in een vereniging of vrijwilligersorganisatie (0%) komt weinig voor in Vlaanderen. Verder is er een behoorlijke achterstand tegenover het Europese gemiddelde voor het gebruik van mobiele verbindingen via de gsm (vooral UMTS) of via de laptop (niet op het werk of thuis).

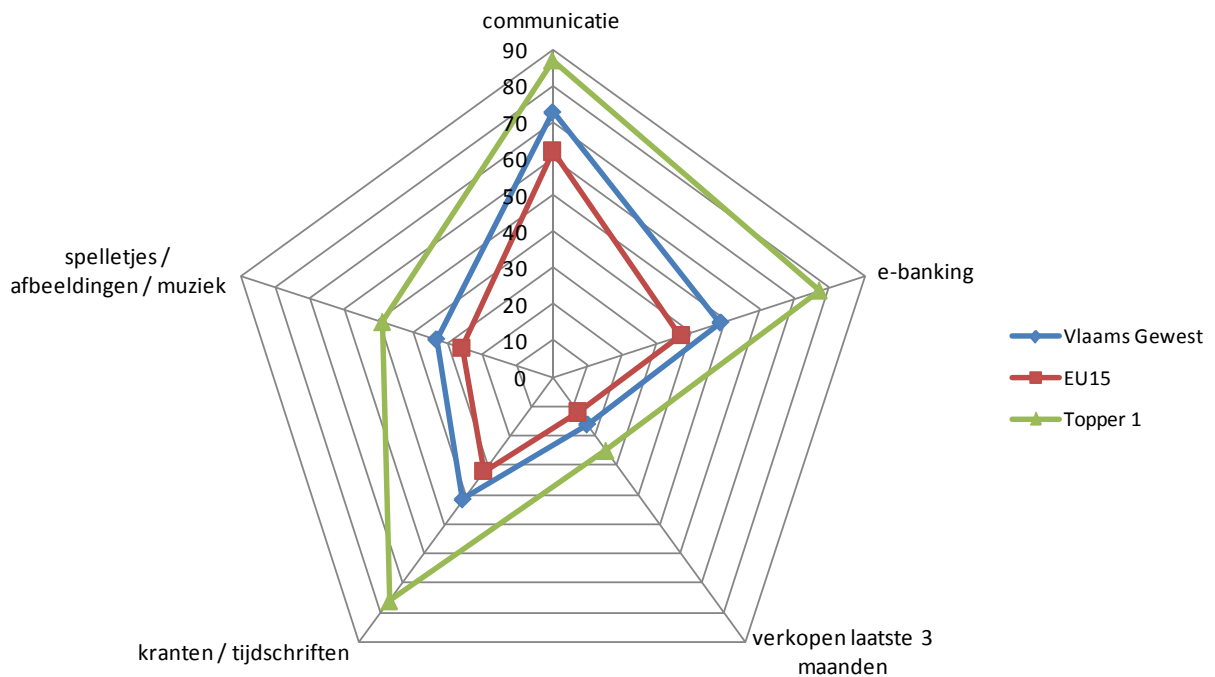
Naast de algemene ICT-toegang moet men ook oog hebben voor het effectieve gebruik van deze technologieën. Het gebruik van de ICT-applicaties wordt beïnvloed door de ICT-vaardigheden. De **computervaardigheden** in het Vlaamse Gewest zijn lager dan gemiddeld in de EU15: er zijn meer Vlamingen met weinig computervaardigheden en minder Vlamingen met veel computervaardigheden. Het aandeel van de Vlamingen dat in het voorbije jaar een computercursus volgde, is Europees gezien matig.

Figuur 48 Aandeel burgers met weinig, matige en veel computervaardigheden en die een computercursus in het voorbije jaar in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

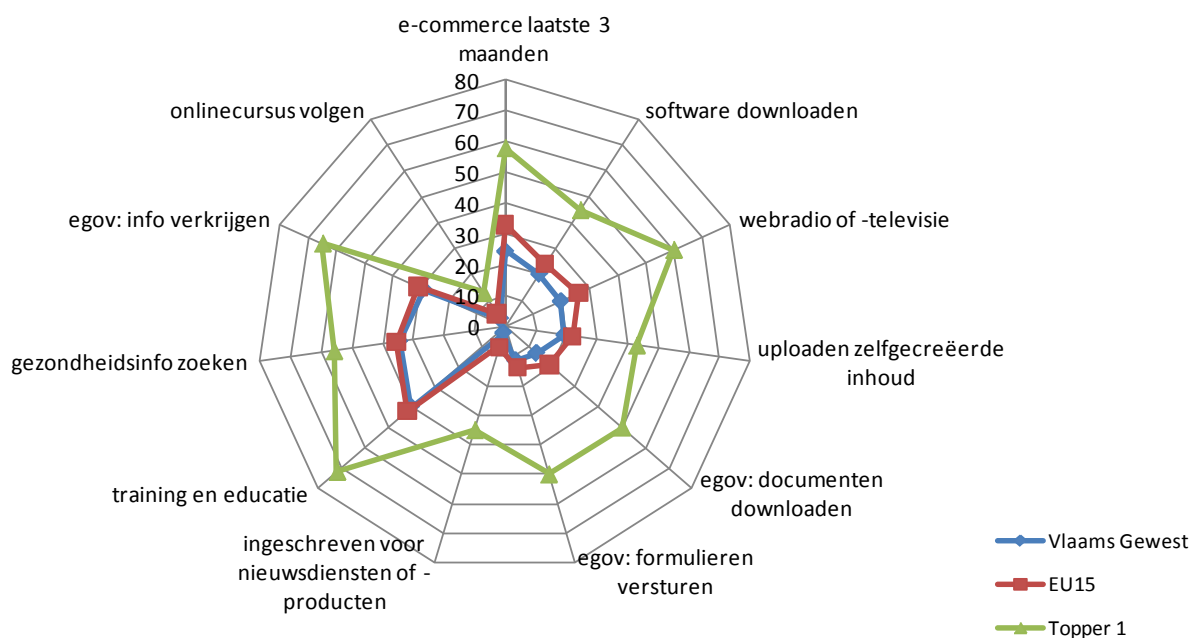
Noot: voor het volgen van een computercursus in het voorbije jaar zijn er geen cijfers voor de EU15.

Figuur 49 ICT-toepassingen populairder in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 - Aandeel burgers dat de toepassing gebruikt in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Voor het effectieve **gebruik van ICT-applicaties** doet het Vlaamse Gewest het tegenover het Europese gemiddelde goed voor onlinecommunicatie, e-banking, onlineverkopen en sommige e-mediadiensten zoals het lezen of downloaden van kranten en tijdschriften of het downloaden of spelen van spelletjes, afbeeldingen en muziek. De Europese toppers tonen aan dat er nog groeimogelijkheden zijn.

Figuur 50 ICT-toepassingen (iets) minder populair in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 - Aandeel burgers dat de toepassing gebruikt in het Vlaamse Gewest, de EU15 en bij de Europese topper, bevraging 2009, in %

Noot: links van 'training en educatie' tot 'online cursus volgen' weinig verschil tussen het Vlaamse Gewest en de EU15.

E-learning, e-government, het online aankopen van goederen of diensten in de laatste 3 maanden, het opzoeken van gezondheidsinformatie, het downloaden van software, het uploaden van zelfgecreëerde inhoud en sommige e-mediadiensten zoals webradio en webtelevisie of abonnementen op nieuwsdiensten of -producten zijn (iets) minder populair in het Vlaamse Gewest dan in de EU15 en heel wat minder populair dan bij de Europese topper.

Tenslotte is het niet alleen belangrijk het ICT-gebruik bevolkingsbreed te onderzoeken. Een verschillend gebruik van ICT-applicaties in verschillende **bevolkingsgroepen** kan ongelijkheden in kansen creëren of vergroten. Er bestaan over het algemeen in het Vlaamse Gewest nog kleine sekseverschillen in het ICT-gebruik terwijl deze kloof voor bijna elke applicatie in heel wat andere landen verdwenen is. De leeftijds- en opleidingskloof zijn veel belangrijker. Zowel in de EU15 als in het Vlaamse Gewest gebruiken meer hooggeschoolden dan laaggeschoolden en meer jongeren dan ouderen elke beschouwde ICT-applicatie alsook ICT in het algemeen.

De kleinste kloof voor een applicatie komt voor in landen voor waar ofwel de applicatie nog geen ingang heeft gevonden, ofwel waar de applicatie zeer sterk ingeburgerd is. In het eerste geval heeft de kloof zich nog niet ontwikkeld omdat noch de voorlopers noch de achterblijvers de applicatie gebruiken. In het tweede geval is de kloof over de tijd verkleind omdat bij de voorlopers bijna al de geïnteresseerden de applicatie gebruiken (plafond bereikt) en bij de achterblijvers er een vooruitgang is. Deze processen spelen ook een rol in het Vlaamse Gewest. De leeftijds- en de opleidingskloof voor het algemeen computer- en internetgebruik, voor onlinecommunicatie in het algemeen en voor het versturen of ontvangen van e-mails verkleinde over de tijd. De penetratie bij de hoogopgeleiden en de jongeren was namelijk al heel hoog bij de eerste meting. Zo konden zij niet meer sterk vooruit gaan en konden de anderen bijbenen. Voor de meeste applicaties is er zowel bij de koplopers als bij de achterblijvers nog ruimte tot verbetering en vergroot de kloof over de tijd. Al zijn er enkele uitzonderingen, toch geeft het gebruikspercentage voor een ICT-applicatie over de bevolking en bij de kopgroep een vrij goede voorspelling van de richting waarin de kloof zal evolueren.

BIJLAGEN: indicatoren

ICT IN BEDRIJVEN

ICT in bedrijven (alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)

DIMENSIES

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

Aantal werknemers ≥ 10 , 5-9, 10-49, 50-249, > 249

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

bij de top 5 van de deelnemende landen

minstens even goed als EU15, maar niet bij de top 5 van de deelnemende landen

tot 2% lager dan EU15

meer dan 2% lager dan EU15

Noot: Het verschil wordt berekend op de afgeronde percentages (0 cijfers achter de komma), omdat niet alle cijfers voor de EU15 nauwkeuriger beschikbaar zijn.

BEDRIJVEN 1	ICT-infrastructuur in bedrijven (alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)										
DIMENSIES	Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld Aantal werknemers >=10										
BRON	Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie										

	2009									2005-2006-2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven computergebruik	100	98	98	99	97	98	100	81	1-3(32)	97	6-15(29)
% bedrijven internettoegang	98	96	96	97	94	96	100	73	2-7(32)	95	6-8(29)
% bedrijven breedband	88	92	88	89	83	88	94	41	11-13(32)	76	9-10(29)
% bedrijven mobiele verbinding (2006-2009)	39	42	24	36	28	30	55	8	6-9(32)	26	4(32)
% bedrijven extranet	32	47	37	35	19	20	47	7	7 (32)	27	5-6 (29)
% bedrijven intranet	32	52	28	34	31	31	54	18	15-16(32)	44	5-6(29)
% bedrijven LAN en intranet of extranet	45	NB	NB	47	34	35	53	18	7(30)	44	4(28)
% bedrijven website	79	82	67	76	65	68	88	28	8-9(32)	66	11(29)
% werknemers dat minstens 1 keer/week computer met internet gebruikt	48	NB	NB	50	40	44	64	16	7(30)	38	10-12(28)
% bedrijven met open source-besturingssysteem, o.a. Linux (2007-2009)	10	24	13	12	15	14	24	9	28(32)	12	16-19(33)

BEDRIJVEN 2**ICT-infrastructuur in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld
Aantal werknemers 5-9

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009				2005-2006-2007				2009 Vlaams Gewest >10 werkn.
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	
% bedrijven computergebruik	97	96	95	97	91	92	92	92	100
% bedrijven internettoegang	96	92	92	95	88	88	87	88	98
% bedrijven breedband	80	84	80	80	66	72	67	67	88
% bedrijven mobiele verbinding (2006-2009)	29	19	12	24	19	12	8	15	39
% bedrijven extranet	20	32	25	22	14	26	21	17	32
% bedrijven intranet	19	23	17	19	26	34	23	26	32
% bedrijven LAN en intranet of extranet	27	NB	NB	27	27	35	22	27	45
% bedrijven website	62	62	53	60	50	52	42	48	79
% werknemers dat minstens 1 keer/week computer met internet gebruikt	50	NB	NB	51	40	59	46	44	48
% bedrijven met open source- besturingssysteem, o.a. Linux (2007-2009)	6	11	8	7	4	12	5	5	10

BEDRIJVEN 3**ICT-infrastructuur in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld
Aantal werknemers 10-49

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006-2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven computergebruik	99	98	98	99	96	98	100	78	3-9(32)	96	12-17(29)
% bedrijven internettoegang	98	95	95	97	94	95	100	69	2-5(32)	94	6-8(29)
% bedrijven breedband	87	90	87	87	81	87	93	36	9-12(32)	73	10(29)
% bedrijven mobiele verbinding (2006-2009)	34	37	21	31	24	25	49	6	8(32)	22	4-7(32)
% bedrijven extranet	28	41	35	31	16	17	41	4	7(32)	23	6-7(29)
% bedrijven intranet	28	44	23	28	26	26	51	13	14-16(32)	38	5-7(29)
% bedrijven LAN en intranet of extranet	41	NB	NB	42	29	30	49	13	7(30)	38	4-5(28)
% bedrijven website	76	77	64	73	62	65	86	24	8-9(32)	62	11(29)
% werknemers dat minstens 1 keer/week computer met internet gebruikt	42	NB	NB	49	40	43	63	19	13-14(30)	36	14-15(28)
% bedrijven met open source-besturingssysteem, o.a. Linux (2007-2009)	7	20	10	10	12	12	20	6	29-31(32)	10	14-17(33)

BEDRIJVEN 4	ICT-infrastructuur in bedrijven (alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)
DIMENSIES	Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld Aantal werknemers 50-249
BRON	Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006-2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven computergebruik	100	99	99	100	99	99	100	91	1-16(32)	99	10-24(29)
% bedrijven internettoegang	100	99	98	99	98	99	100	87	1-8(32)	99	4-12(29)
% bedrijven breedband	96	98	94	96	91	95	100	57	9-13(32)	88	9-10(29)
% bedrijven mobiele verbinding (2006-2009)	58	55	41	54	45	48	77	17	4-5(32)	43	3-4(32)
% bedrijven extranet	46	61	43	48	28	31	61	13	3-4(32)	42	5(29)
% bedrijven intranet	49	74	51	53	50	53	74	31	15(32)	66	5(29)
% bedrijven LAN en intranet of extranet	63	NB	NB	67	54	58	77	30	7-8(30)	69	4(28)
% bedrijven website	91	94	84	90	81	85	96	43	7-10(32)	80	11-12(29)
% werknemers dat minstens 1 keer/week computer met internet gebruikt	47	NB	NB	54	41	45	66	19	8-9(30)	38	10-11(28)
% bedrijven met open source-besturingssysteem, o.a. Linux (2007-2009)	19	33	27	22	25	25	36	14	22-23(32)	18	19-21(33)

BEDRIJVEN 5**ICT-infrastructuur in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld
Aantal werknemers >=250

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009										2005-2006-2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang	
% bedrijven computergebruik	100	100	99	100	99	100	100	97	1-23(32)	100	1-21(28)	
% bedrijven internettoegang	99	100	97	99	99	99	100	96	19-28(32)	98	21-25(29)	
% bedrijven breedband	98	100	96	98	96	98	100	81	7-17(32)	93	11-15(29)	
% bedrijven mobiele verbinding (2006-2009)	77	68	57	71	68	72	89	30	5-6(32)	56	5(32)	
% bedrijven extranet	60	73	58	63	47	52	73	22	3-5(32)	59	4-5(29)	
% bedrijven intranet	84	91	77	84	76	81	91	46	10-11(32)	89	3-5(29)	
% bedrijven LAN en intranet of extranet	87	NB	NB	89	79	84	93	51	8(30)	88	6-7(28)	
% bedrijven website	96	98	92	96	90	92	100	65	6-10(32)	88	14-16(29)	
% werknemers dat minstens 1 keer/week computer met internet gebruikt	53	NB	NB	49	40	44	67	11	6(30)	39	11-12(28)	
% bedrijven met open source-besturingssysteem, o.a. Linux (2007-2009)	43	43	43	43	43	41	57	25	16-19(32)	34	23(33)	

BEDRIJVEN 6**e-government in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

Aantal werknemers >=10

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% interactie met de overheid	80	82	83	81	72	74	96	41	16(32)	63	16(28)
% informatie verkrijgen	72	75	74	73	65	66	89	40	17(32)	58	13(27)
% formulieren verkrijgen	62	65	67	64	64	66	92	38	22(32)	43	22(27)
% ingevulde formulieren versturen	67	70	66	67	55	56	85	15	8-10(32)	35	15-16(27)
% volledige elektronische afhandeling	62	63	65	63	43	46	79	17	7-8(32)	13	21(26)
% voorstel in systeem elektronische aanbesteding (2006-2009)	9	13	13	11	11	11	29	0	22-24(32)	6	22-24(32)

BEDRIJVEN 7**e-government in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES****Ruimte** EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest**Tijd** 2005-2009, tenzij anders vermeld**Aantal werknemers** 5-9**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009				2005-2006				2009 Vlaams Gewest >10 werkn.
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	
% interactie met de overheid	70	65	64	68	41	42	38	40	80
% informatie verkrijgen	60	58	54	58	39	37	34	38	72
% formulieren verkrijgen	50	50	46	49	28	30	25	27	62
% ingevulde formulieren versturen	56	49	47	53	19	20	20	20	67
% volledige elektronische afhandeling	54	47	44	50	9	12	12	10	62
% voorstel in systeem elektronische aanbesteding (2006-2009)	6	7	7	6	4	5	3	4	9

BEDRIJVEN 8**e-government in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

Aantal werknemers 10-49

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% interactie met de overheid	78	81	83	80	69	71	95	36	15-16(32)	61	14(27)
% informatie verkrijgen	69	74	74	70	62	63	88	35	17(32)	56	13(27)
% formulieren verkrijgen	58	64	66	61	61	63	91	32	21-23(32)	40	21-22(27)
% ingevulde formulieren versturen	64	68	65	65	51	53	83	13	11(32)	33	15(27)
% volledige elektronische afhandeling	60	62	65	61	40	43	76	9	7-8(32)	12	20(26)
% voorstel in systeem elektronische aanbesteding (2006-2009)	9	12	12	10	10	10	27	0	21-22(32)	5	23-26(32)

BEDRIJVEN 9**e-government in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld
Aantal werknemers 50-249

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% interactie met de overheid	90	82	84	88	84	85	99	58	12(32)	69	18-20(27)
% informatie verkrijgen	87	77	77	83	78	79	97	56	11-14(32)	68	18-19(27)
% formulieren verkrijgen	79	68	73	76	79	79	97	54	20-21(32)	58	20-21(27)
% ingevulde formulieren versturen	84	73	74	81	72	74	93	23	5(32)	42	20-21(27)
% volledige elektronische afhandeling	74	64	66	71	57	60	88	32	5(32)	15	21(26)
% voorstel in systeem elektronische aanbesteding (2006-2009)	12	15	14	13	16	16	35	0	25-27(32)	8	22-25(32)

BEDRIJVEN 10**e-government in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

Aantal werknemers >250

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% interactie met de overheid	87	88	91	88	89	89	100	81	27-28(32)	74	20(27)
% informatie verkrijgen	86	83	84	85	85	84	98	74	22(32)	70	20-21(27)
% formulieren verkrijgen	77	68	79	75	84	83	100	68	28-29(32)	53	23(27)
% ingevulde formulieren versturen	81	74	79	79	79	79	98	27	16-18(32)	45	19(27)
% volledige elektronische afhandeling	71	73	69	71	63	65	93	25	10-11(32)	17	21-23(26)
% voorstel in systeem elektronische aanbesteding (2006-2009)	15	21	23	18	21	22	53	0	26-27(31)	12	25(32)

BEDRIJVEN 11**elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers >=10

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% elektronische aan- en/of verkoopinfo delen met software voor minstens één interne functie	59	NB	NB	57	41	43	62	24	3-4(30)	NB	NB
% elektronische aankoopinfo delen	48	NB	NB	46	32	34	51	17	3-4(30)	NB	NB
% elektronische verkoopinfo delen	55	NB	NB	53	38	40	59	23	4(30)	NB	NB
% ERP-software	31	NB	NB	32	17	18	32	5	3-4(30)	34	1(33)
% ondernemingen met 'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten	3	5	2	3	3	4	10	1	7-14(27)	NB	NB

BEDRIJVEN 12**elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers 5-9

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009				2007				2009 Vlaams Gewest >10 werkn.
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	
% elektronische aan- en/of verkoopinfo delen met software voor minstens één interne functie	46	NB	NB	40	NB	NB	NB	NB	59
% elektronische aankoopinfo delen	38	NB	NB	32	NB	NB	NB	NB	48
% elektronische verkoopinfo delen	44	NB	NB	39	NB	NB	NB	NB	55
% ERP-software	11	NB	NB	10	15	11	4	12	31
% ondernemingen met 'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten	1	1	1	1	NB	NB	NB	NB	3

BEDRIJVEN 13**elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers 10-49

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% elektronische aan- en/of verkoopinfo delen met software voor minstens één interne functie	55	NB	NB	53	38	40	60	21	3-4(30)	NB	NB
% elektronische aankoopinfo delen	44	NB	NB	42	29	31	48	14	4(30)	NB	NB
% elektronische verkoopinfo delen	51	NB	NB	49	35	37	57	19	3-6(30)	NB	NB
% ERP-software	25	NB	NB	26	12	13	26	3	4(30)	28	1(32)
% ondernemingen met 'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten	2	4	1	2	2	3	7	1	7-14(25)	NB	NB

BEDRIJVEN 14**elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers 50-249

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% elektronische aan- en/of verkoopinfo delen met software voor minstens één interne functie	74	NB	NB	73	55	58	76	37	2-3(30)	NB	NB
% elektronische aankoopinfo delen	61	NB	NB	60	44	47	71	25	2(30)	NB	NB
% elektronische verkoopinfo delen	72	NB	NB	70	51	54	73	35	2(30)	NB	NB
% ERP-software	55	NB	NB	55	35	40	58	9	3-5(30)	62	2(32)
% ondernemingen met 'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten	7	9	5	7	6	7	18	1	7-11(27)	NB	NB

BEDRIJVEN 15**elektronische gegevensuitwisseling tussen interne bedrijfsprocessen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers >250

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% elektronische aan- en/of verkoopinfo delen met software voor minstens één interne functie	90	NB	NB	88	71	73	91	53	2(30)	NB	NB
% elektronische aankoopinfo delen	84	NB	NB	81	60	63	87	40	2(30)	NB	NB
% elektronische verkoopinfo delen	87	NB	NB	85	66	67	87	51	1-2(30)	NB	NB
% ERP-software	73	NB	NB	72	61	64	84	29	6-8(30)	73	5(32)
% ondernemingen met 'Radio Frequentie Identificatie'-instrumenten	20	16	10	17	15	15	36	4	3-5(27)	NB	NB

BEDRIJVEN 16**geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2009
Aantal werknemers >=10

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

					2009				
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Geautomatiseerde gegevensuitwisseling									
% geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming	62	63	59	61	41	42	79	13	3(32)
- % bestellingen van klanten of naar leveranciers	45	NB	NB	43	26	27	45	8	1(30)
- % orders naar leveranciers	35	NB	NB	33	19	19	35	5	1(30)
- % bestellingen van klanten	34	NB	NB	32	19	20	34	5	1-2(30)
- % ontvangen of verzenden van e-facturen	39	NB	NB	40	23	25	41	7	4 (30)
- % ontvangen of verzenden van productinfo	38	NB	NB	38	25	26	38	9	1-3(30)
- % ontvangen of verzenden van vervoersdocumenten	22	NB	NB	21	15	16	25	6	2-3(30)
- % betalingsinstructies versturen naar financiële instellingen	58	NB	NB	57	33	36	71	11	2(26)
- % verzenden of ontvangen van data naar/van publieke overheden	51	NB	NB	50	30	32	62	13	2(26)

BEDRIJVEN 16 bis
geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen

	2009								
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Regelmatig elektronische info delen over het beheer van de toeleveringsketen									
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en/of' van de klanten	34	NB	NB	32	15	15	44	7	2(30)
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en' van de klanten	12	NB	NB	11	5	4	15	1	2(30)
LEVERANCIER									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	24	NB	NB	22	9	9	25	3	2(30)
- voortgang levering	26	NB	NB	24	11	11	26	4	1(30)
KLANT									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	17	NB	NB	16	7	7	21	2	5(30)
- voortgang levering	19	NB	NB	18	8	9	19	3	1-2(30)

BEDRIJVEN 17**geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2009
Aantal werknemers 5-9

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009				
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest >10 werkn.
Geautomatiseerde gegevensuitwisseling					
% geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming	50	44	45	48	62
- % bestellingen van klanten of naar leveranciers	37	NB	NB	34	45
- % orders naar leveranciers	33	NB	NB	30	35
- % bestellingen van klanten	25	NB	NB	22	34
- % ontvangen of verzenden van e-facturen	30	NB	NB	29	39
- % ontvangen of verzenden van productinfo	34	NB	NB	33	38
- % ontvangen of verzenden van vervoersdocumenten	11	NB	NB	11	22
- % betalingsinstructies versturen naar financiële instellingen	45	NB	NB	43	58
- % verzenden of ontvangen van data naar/van publieke overheden	39	NB	NB	37	51

BEDRIJVEN 17 bis
geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen

	2009				
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest >10 werkn.
Regelmatig elektronische info delen over het beheer van de toeleveringsketen					
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en/of' van de klanten	27	NB	NB	26	34
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en' van de klanten	11	NB	NB	9	12
LEVERANCIER					
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	23	NB	NB	19	24
- voortgang levering	21	NB	NB	18	26
KLANT					
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	12	NB	NB	11	17
- voortgang levering	14	NB	NB	12	19

BEDRIJVEN 18 **geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen**
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)

DIMENSIES Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2009
Aantal werknemers 10-49

BRON Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

					2009				
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Geautomatiseerde gegevensuitwisseling									
% geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming	58	60	58	58	38	39	77	10	3-5(32)
- % bestellingen van klanten of naar leveranciers	42	NB	NB	41	24	25	42	5	1(30)
- % orders naar leveranciers	33	NB	NB	32	18	18	33	4	1-2(30)
- % bestellingen van klanten	30	NB	NB	29	17	18	32	3	3-4(30)
- % ontvangen of verzenden van e-facturen	37	NB	NB	38	22	23	39	6	4(30)
- % ontvangen of verzenden van productinfo	37	NB	NB	37	24	25	37	7	1-3(30)
- % ontvangen of verzenden van vervoersdocumenten	20	NB	NB	19	13	14	23	5	3-4(30)
- % betalingsinstructies versturen naar financiële instellingen	54	NB	NB	54	30	34	70	9	2-3(26)
- % verzenden of ontvangen van data naar/van publieke overheden	47	NB	NB	47	27	29	60	9	2-3(26)

BEDRIJVEN 18 bis
geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen

	2009								
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Regelmatig elektronische info delen over het beheer van de toeleveringsketen									
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en/of' van de klanten	32	NB	NB	31	14	14	44	5	2(30)
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en' van de klanten	11	NB	NB	10	4	4	13	1	2(30)
LEVERANCIER									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	24	NB	NB	22	8	8	24	2	1-2(30)
- voortgang levering	26	NB	NB	24	10	10	26	3	1(30)
KLANT									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	16	NB	NB	14	6	6	20	2	5(30)
- voortgang levering	18	NB	NB	16	7	8	18	2	1(30)

BEDRIJVEN 19**geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2009
Aantal werknemers 50-249

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009								
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Geautomatiseerde gegevensuitwisseling									
% geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming	78	70	61	73	51	53	84	28	2(32)
- % bestellingen van klanten of naar leveranciers	56	NB	NB	53	33	34	56	16	1(30)
- % orders naar leveranciers	40	NB	NB	39	22	21	41	8	2(30)
- % bestellingen van klanten	47	NB	NB	43	25	27	47	10	1(30)
- % ontvangen of verzenden van e-facturen	47	NB	NB	45	28	30	51	8	2(30)
- % ontvangen of verzenden van productinfo	43	NB	NB	41	29	28	43	13	1(30)
- % ontvangen of verzenden van vervoersdocumenten	30	NB	NB	29	21	22	34	11	3(30)
- % betalingsinstructies versturen naar financiële instellingen	76	NB	NB	70	41	46	77	16	2(26)
- % verzenden of ontvangen van data naar/van publieke overheden	68	NB	NB	63	41	43	69	21	2(26)

BEDRIJVEN 19 bis
geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen

	2009								
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Regelmatig elektronische info delen over het beheer van de toeleveringsketen									
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en/of' van de klanten	39	NB	NB	38	20	21	46	12	3(30)
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en' van de klanten	15	NB	NB	14	6	6	20	2	3(30)
LEVERANCIER									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	26	NB	NB	24	13	12	32	6	3(30)
- voortgang levering	26	NB	NB	25	13	13	28	5	3(30)
KLANT									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	23	NB	NB	22	11	11	27	5	3(30)
- voortgang levering	24	NB	NB	23	12	12	25	5	2-3(30)

BEDRIJVEN 20**geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2009
Aantal werknemers >250

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009								
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Geautomatiseerde gegevensuitwisseling									
% geautomatiseerde gegevensuitwisseling met ICT-systemen buiten de onderneming	85	85	77	84	68	71	92	40	2-3(32)
- % bestellingen van klanten of naar leveranciers	69	NB	NB	65	49	52	69	30	1-2(30)
- % orders naar leveranciers	55	NB	NB	53	35	36	59	18	3(30)
- % bestellingen van klanten	57	NB	NB	54	37	39	57	22	1(30)
- % ontvangen of verzenden van e-facturen	56	NB	NB	56	42	45	70	18	6(30)
- % ontvangen of verzenden van productinfo	52	NB	NB	50	36	37	54	16	2(30)
- % ontvangen of verzenden van vervoersdocumenten	51	NB	NB	48	34	36	53	19	2(30)
- % betalingsinstructies versturen naar financiële instellingen	83	NB	NB	79	56	61	83	22	1-2(26)
- % verzenden of ontvangen van data naar/van publieke overheden	68	NB	NB	67	54	56	73	25	3(26)

BEDRIJVEN 20 bis
geautomatiseerde gegevensuitwisseling met externen

	2009								
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang
Regelmatig elektronische info delen over het beheer van de toeleveringsketen									
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en/of' van de klanten	53	NB	NB	51	33	35	61	18	2(30)
% bedrijfsprocessen automatisch gelinkt aan deze van de leveranciers 'en' van de klanten	25	NB	NB	23	12	13	25	7	1(30)
LEVERANCIER									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	37	NB	NB	34	22	23	37	13	1(30)
- voortgang levering	37	NB	NB	34	22	23	37	13	1(30)
KLANT									
- voorraden, productieplannen of vraagprognoses	37	NB	NB	32	20	20	37	12	1(30)
- voortgang levering	38	NB	NB	34	21	22	38	11	1(30)

BEDRIJVEN 21**e-commerce in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009
Aantal werknemers >=10

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang VL/BE	VL/BE	Rang VL/BE
Verkopen											
% bedrijven die voorgaand jaar bestellingen ontvingen via computernetwerken	22	27	18	22	13	15	38	3	6-8(31)	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via e-commerce	11	14	7	11	13	13	29	1	18-19(27)	9 (BE)	6(18) BE
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in eigen land	NB	NB	NB	7	9	10	19	0	12-13 (23)	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in Europa	NB	NB	NB	4	2	2	11	0	5-7(24)	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen buiten Europa	NB	NB	NB	1	1	1	7	0	5-13(22)	NB	NB

BEDRIJVEN 21 bis
e-commerce in bedrijven

					2009				Rang VL/BE	2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste		VL/BE	Rang VL/BE
Aankopen											
% bedrijven die voorgaand jaar aankopen deden via computernetwerken	46	47	39	44	33	38	65	5	7(32)	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in eigen land	NB	NB	NB	43	28	32	64	5	4(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in Europa (niet eigen land)	NB	NB	NB	16	9	9	23	2	9(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers buiten Europa	NB	NB	NB	6	4	5	12	1	10-11(29) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 22**e-commerce in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2005-2009

Aantal werknemers 5-9

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009				2005				2009 Vlaams Gewest >10 werkn.
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	
Verkopen									
% bedrijven die voorgaand jaar bestellingen ontvingen via computernetwerken	13	13	11	13	NB	NB	NB	NB	22
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via e-commerce	NB	NB	NB	2	NB	NB	NB	2	11
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in eigen land	NB	NB	NB	2	NB	NB	NB	NB	7 (BE)
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in Europa	NB	NB	NB	0	NB	NB	NB	NB	4(BE)
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen buiten Europa	NB	NB	NB	0	NB	NB	NB	NB	1 (BE)

	2009				2005				2009 Vlaams Gewest >10 werkn.
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	
Aankopen									
% bedrijven die voorgaand jaar aankopen deden via computernetwerken	34	37	36	35	NB	NB	NB	NB	46
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in eigen land	NB	NB	NB	33	NB	NB	NB	NB	43 (BE)
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in Europa (niet eigen land)	NB	NB	NB	11	NB	NB	NB	NB	16 (BE)
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers buiten Europa	NB	NB	NB	3	NB	NB	NB	NB	6 (BE)

BEDRIJVEN 23**e-commerce in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009
Aantal werknemers 10-49

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	VL/BE	Rang VL/BE
Verkopen											
% bedrijven die voorgaand jaar bestellingen ontvingen via computernetwerken	19	24	17	19	12	13	36	3	8-9(31)	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via e-commerce	NB	NB	NB	5	4	5	25	1	10(22) BE	6(BE)	3-5(16) BE
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in eigen land	NB	NB	NB	3	4	4	13	0	11-16(22) BE	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in Europa	NB	NB	NB	1	1	1	5	0	5-12 (23) BE	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen buiten Europa	NB	NB	NB	0	0	0	9	0	4-21(21) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 23 bis
e-commerce in bedrijven

	2009									2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	VL/BE	Rang VL/BE
Aankopen											
% bedrijven die voorgaand jaar aankopen deden via computernetwerken	44	44	38	42	32	36	64	5	6-7(32)	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in eigen land	NB	NB	NB	41	27	31	63	4	4(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in Europa (niet eigen land)	NB	NB	NB	13	7	8	22	1	9-10(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers buiten Europa	NB	NB	NB	5	4	4	10	0	11(28) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 24**e-commerce in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009
Aantal werknemers 50-249

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

					2009				Rang VL/BE	2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste		VL/BE	Rang VL/BE
Verkopen											
% bedrijven die voorgaand jaar bestellingen ontvingen via computernetwerken	37	33	22	34	19	22	44	4	2(31)	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via e-commerce	NB	NB	NB	11	10	10	21	1	9-10(21) BE	9 (BE)	4(16) BE
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in eigen land	NB	NB	NB	6	8	8	20	0	16-17(22) BE	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in Europa	NB	NB	NB	4	1	1	8	0	2(22) BE	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen buiten Europa	NB	NB	NB	1	0	0	6	0	4-8(21) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 24 bis
e-commerce in bedrijven

					2009				Rang VL/BE	2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste		VL/BE	Rang VL/BE
Aankopen											
% bedrijven die voorgaand jaar aankopen deden via computernetwerken	52	56	48	52	39	46	74	7	8-9(32)	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in eigen land	NB	NB	NB	50	34	39	67	6	4(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in Europa (niet eigen land)	NB	NB	NB	25	13	15	38	3	7-8(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers buiten Europa	NB	NB	NB	10	7	8	19	1	9-10(28) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 25**e-commerce in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009
Aantal werknemers >250

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009					2005					
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	VL/BE	Rang VL/BE
Verkopen											
% bedrijven die voorgaand jaar bestellingen ontvingen via computernetwerken	47	41	29	42	33	37	51	5	3-4(31)	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via e-commerce	NB	NB	NB	15	18	18	55	1	12-13(22) BE	10 BE)	8(17) BE
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in eigen land	NB	NB	NB	9	13	13	23	1	11-12(24) BE	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen in Europa	NB	NB	NB	5	4	3	19	0	8-10(22) BE	NB	NB
% totale omzet voorgaand jaar gerealiseerd via onlineverkopen buiten Europa	NB	NB	NB	1	2	2	35	0	9-16(20) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 25 bis
e-commerce in bedrijven

	2009									2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	VL/BE	Rang VL/BE
Aankopen											
% bedrijven die voorgaand jaar aankopen deden via computernetwerken	66	58	42	60	50	56	84	10	6(32)	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in eigen land	NB	NB	NB	58	45	50	76	7	7-9(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers in Europa (niet eigen land)	NB	NB	NB	40	21	23	46	5	5-6(29) BE	NB	NB
% bedrijven die voorgaand jaar e-commerce-orders via computernetwerken verzonden naar leveranciers buiten Europa	NB	NB	NB	23	13	15	32	3	5(29) BE	NB	NB

BEDRIJVEN 26**beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers >=10

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven die bij onlineverkoop de mogelijkheid tot veilige transacties bieden	6	NB	NB	6	5	6	12	1	11-14(30)	5	15-16(31)
% bedrijven die een digitale handtekening gebruiken bij het verzenden van een bericht	54	41	42	50	26	24	85	3	2(31)	28	4-5(32)

BEDRIJVEN 27**beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers 5-9

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009				2007				2009 Vlaams Gewest >10 werkn.
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	
% bedrijven die bij onlineverkoop de mogelijkheid tot veilige transacties bieden	3	NB	NB	3	4	6	2	4	6
% bedrijven die een digitale handtekening gebruiken bij het verzenden van een bericht	42	33	30	38	22	19	15	20	54

BEDRIJVEN 28**beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2007-2009
Aantal werknemers 10-49

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven die bij onlineverkoop de mogelijkheid tot veilige transacties bieden	4	NB	NB	4	4	4	10	1	12-16(27)	4	12-16(31)
% bedrijven die een digitale handtekening gebruiken bij het verzenden van een bericht	54	39	43	50	24	22	82	2	2(31)	26	4(33)

BEDRIJVEN 29**beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest

Tijd 2007-2009

Aantal werknemers 50-249

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven die bij onlineverkoop de mogelijkheid tot veilige transacties bieden	13	NB	NB	12	8	10	18	1	5(29)	11	11(32)
% bedrijven die een digitale handtekening gebruiken bij het verzenden van een bericht	55	46	36	50	36	33	95	7	6(31)	35	5-7(33)

BEDRIJVEN 30**beveiliging van onlinehandelingen in bedrijven
(alle sectoren, uitgezonderd de financiële sector)****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2007-2009
Aantal werknemers >250

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

					2009					2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
% bedrijven die bij onlineverkoop de mogelijkheid tot veilige transacties bieden	25	NB	NB	23	18	21	34	2	6-7(30)	19	11-12(32)
% bedrijven die een digitale handtekening gebruiken bij het verzenden van een bericht	60	56	45	56	44	40	93	17	6(31)	48	8-9(33)

BIJLAGEN: indicatoren

ICT BIJ HUISHOUDENS

ICT in huishoudens

DIMENSIES

Ruimte EU27, Waals Gewest, Brussels Gewest, Vlaams Gewest
Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

bij de top 5 van de deelnemende landen

minstens even goed als EU15, maar niet bij de top 5 van de deelnemende landen

tot 2% lager dan EU15

meer dan 2% lager dan EU15

Noot: Het verschil wordt berekend op de afgeronde percentages (0 cijfers achter de komma), omdat niet alle cijfers voor de EU15 nauwkeuriger beschikbaar zijn.

HUISHOUDENS 1
ICT binnen huishoudens
DIMENSIES
Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.ec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang 2009	Vlaams Gewest	Rang 2005 of 2006
% huishoudens met een computer (2006-2009)	75	69	65	71	71	74	92	32	10 (35)	64	12 (32)
% huishoudens met een internetaansluiting	73	61	61	67	65	68	90	30	10 (34)	56	9 (29)
% huishoudens met een breedbandconnectie	69	57	56	63	56	59	87	24	8-9 (34)	46	4 (29)
% huishoudens naar het apparaat waarmee thuis een verbinding met het internet wordt gemaakt											
* personal computer	72	59	59	66	63	66	89	29	10 (35)	55	9 (28)
* mobiele telefoon	10	5	4	7	11	10	39	1	15 (33)	1	22-27 (27)
* televisie	7	2	1	5	3	3	19	0	4-5 (33)	0	6-22 (22)
* spelconsole (2006-2009)	4	4	4	4	5	5	18	0	12-16 (33)	1	5-19 (28)

HUISHOUDENS 2**computergebruik in het algemeen bij individuen****DIMENSIES**

Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest
Tijd 2006-2009

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Laatste gebruik											
% individuen met computergebruik in de laatste 3 maanden	78	73	71	76	68	72	93	42	10 (35)	70	11 (33)
% individuen met computergebruik tussen 3 maanden en 1 jaar geleden	1	2	2	1	2	2				2	
Frequentie gebruik											
% individuen met computergebruik tijdens de 3 laatste maanden, computer bijna 1 keer per dag gebruikt	61	58	57	59	53	57	84	23	10 (35)	53	10 (33)
% individuen met computergebruik tijdens de 3 laatste maanden, computer minstens 1 keer per week gebruikt	75	70	69	72	64	68	92	37	9-10 (35)	66	10 (32)
% individuen met computergebruik tijdens de 3 laatste maanden naar gebruiksplaats											
* thuis	74	65	65	70	60	64	88	35	7 (33)	63	9-10 (33)
* op het werk	34	33	31	33	30	34	55	12	8-10 (33)	28	15 (33)
* in een onderwijsinstelling	9	7	8	9	8	8	14	5	13-19 (33)	7	21-24 (33)

HUISHOUDENS 3**internetgebruik in het algemeen bij individuen****DIMENSIES****Ruimte** EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest**Tijd** 2005-2009, tenzij anders vermeld**BRON**

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2008	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Laatste gebruik											
% individuen met internetgebruik in de laatste 3 maanden	77	73	70	75	65	69	93	33	9-10 (35)	60	11 (29)
% individuen met internetgebruik tussen 3 maanden en 1 jaar geleden	1	2	2	2	2	2				2	
Frequentie gebruik											
% individuen met internetgebruik tijdens de 3 laatste maanden, internet bijna 1 keer per dag gebruikt	58	56	53	56	48	51	82	19	9 (35)	40	9-10 (29)
% individuen met internetgebruik tijdens de 3 laatste maanden, internet minstens 1 keer per week gebruikt	73	69	66	70	60	64	90	31	9 (34)	55	9 (29)
% individuen met internetgebruik tijdens de 3 laatste maanden naar gebruiksplaats											
* thuis	73	62	63	69	58	62	89	28	9 (34)	52	10 (29)
* op het werk	31	32	27	30	27	30	55	10	13 (34)	20	13-16 (29)
* in een onderwijsinstelling	10	8	8	9	9	8	24	4	14-16 (34)	5	19-23 (28)
* via een hotspot	2	3	1	2	NB	NB	10	0	14-16 (26)	NB	NB
* in een vereniging of vrijwilligersorganisatie	0	1	0	0	NB	NB	3	0	12-20 (20)	NB	NB

HUISHOUDENS 3 bis
internetgebruik in het algemeen bij individuen

	2009									2005-2008	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Toestel internetgebruik											
% individuen die een mobiele telefoon via GPRS of UMTS gebruiken (2008-2009)	6	9	7	7	9	10	28	1	26-29 (35)	3	28-32 (33)
* mobiele telefoon via UMTS (3G) (2006-2009)	2	4	3	3	4	5	14	0	19-27 (34)	1	6-20 (31)
*mobiele telefoon via GPRS (2006-2009)	5	7	5	5	6	6	24	0	18-25 (35)	3	25-28 (32)
% individuen die een laptop via een draadloze aansluiting gebruiken (niet thuis of op het werk, 2007-2009)	10	22	17	13	17	19	44	1	23-24 (35)	8	14-16 (34)

HUISHOUDENS 4	computervaardigheden										
DIMENSIES	Ruimte	EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest									
	Tijd	2006-2009									
BRON	Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie										

	2009									2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Aantal uitgevoerde computeractiviteiten											
% individuen met veel computer-vaardigheden: 5 tot 6 computergerelateerde activiteiten uitgevoerd	19	18	17	18	25	27	42	7	24-25 (35)	21	17-21 (33)
% individuen met matige computer-vaardigheden: 3 tot 4 computergerelateerde activiteiten uitgevoerd	25	29	29	27	25	27	57	10	16 (35)	24	12-13 (33)
% individuen met weinig computer-vaardigheden: 1 tot 2 computergerelateerde activiteiten uitgevoerd	19	18	16	18	14	13	23	7	3 (35)	16	5-10 (33)
Computercursus in het voorbije jaar											
* totaal	10	10	11	10	NB	NB	17	4	12-14 (24)	13	9-12 (33)
* man	11	11	11	11	NB	NB	19	4	10-13 (24)	13	7-12 (33)
* vrouw	9	10	10	10	NB	NB	16	4	14-17 (24)	13	10-11 (33)
* 16-24 jaar	15	-	28	20	NB	NB	56	6	17-19 (24)	28	12-14 (33)
* 25-54 jaar	11	11	9	10	NB	NB	18	5	5-8 (22)	12	7-11 (30)
* 55-74 jaar	6	3	4	5	NB	NB	8	1	4-6 (21)	6	4-7 (22)
* opleiding geen-laag	5	5	11	7	NB	NB	31	2	17-21 (24)	10	14-17 (32)
* opleiding medium	10	15	11	11	NB	NB	18	5	12-14 (24)	14	8-9 (32)
* opleiding hoog	17	11	10	14	NB	NB	25	7	6-8 (24)	15	14-16 (32)

HUISHOUDENS 5
digitale kloof eerste graad
DIMENSIES
Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Computergebruik in de laatste 3 maanden (2006-2009)											
* totaal	78	73	71	76	68	72	93	42	10 (35)	70	11 (33)
* man	81	77	76	79	71	75	94	44	10 (35)	74	10-11 (33)
* vrouw	75	69	66	72	66	69	92	41	10 (35)	65	11 (33)
* 16-24 jaar	96	-	93	95	92	93	99	74	14-15 (35)	94	10-11 (32)
* 25-54 jaar	88	76	80	84	77	80	98	46	10 (35)	81	10 (32)
* 55-74 jaar	51	52	40	47	40	44	77	11	11 (35)	35	11 (31)
* opleiding geen-laag	57	49	52	54	46	48	87	18	10 (34)	45	12-13 (33)
* opleiding medium	85	80	77	82	75	82	95	45	12 (35)	78	11 (33)
* opleiding hoog	96	92	92	95	93	93	99	77	9-11 (35)	93	9 (33)
Internetgebruik in de laatste 3 maanden											
* totaal	77	73	70	75	65	69	93	33	9-10 (35)	60	11 (29)
* man	81	77	74	78	68	72	94	35	9-10 (35)	64	11 (29)
* vrouw	74	70	66	71	62	66	91	32	9 (35)	56	12 (29)
* 16-24 jaar	97	-	94	95	91	93	100	63	10-12 (35)	87	11 (29)
* 25-54 jaar	87	77	79	83	73	77	97	35	10 (35)	70	11 (29)
* 55-74 jaar	48	50	38	45	36	41	75	7	10-11 (35)	26	11 (28)
* opleiding geen-laag	55	51	50	53	43	45	86	15	10 (34)	40	10-11 (29)
* opleiding medium	84	76	75	81	71	79	94	35	11-12 (35)	65	11-13 (29)
* opleiding hoog	96	95	91	94	91	91	99	73	6-9 (35)	88	10 (29)

HUISHOUDENS 5 bis
digitale kloof eerste graad

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Aandeel van de bevolking dat minstens één keer per week het internet bezocht in laatste 3 maanden											
* totaal	73	69	66	70	60	64	90	31	9 (34)	55	9 (29)
* man	77	72	71	75	64	67	92	32	9 (34)	60	11 (29)
* vrouw	68	66	61	66	57	60	89	30	9-10 (34)	50	10 (29)
* 16-24 jaar	95	-	92	93	88	89	100	59	10-12 (35)	80	9 (28)
* 25-54 jaar	81	72	74	78	68	71	95	33	10 (35)	64	9-10 (28)
* 55-74 jaar	45	46	34	41	32	36	70	6	10 (35)	24	11 (24)
* opleiding geen-laag	50	45	46	48	38	40	83	12	11 (34)	36	10 (28)
* opleiding medium	79	70	70	75	65	73	92	32	12 (35)	59	9-10 (29)
* opleiding hoog	93	94	88	91	87	88	98	67	10-11 (35)	84	8 (28)

HUISHOUDENS 6
internetgebruik in de voorbije drie maanden voor communicatie
DIMENSIES
Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Communicatie in het algemeen (2006-2009)											
* totaal	73	69	64	70	59	62	87	30	9 (35)	59	10 (33)
* man	76	71	68	73	61	65	89	31	8-9 (35)	63	10 (33)
* vrouw	69	67	61	66	57	60	87	29	9 (35)	55	9-10 (33)
* 16-24 jaar	95	-	86	91	87	89	99	55	9-12 (35)	89	8-10 (32)
* 25-54 jaar	81	72	73	78	66	69	92	31	9-10 (35)	67	9-10 (32)
* 55-74 jaar	45	45	33	41	31	35	67	6	9-10 (35)	26	11-12 (30)
* opleiding geen-laag	49	43	44	47	36	38	77	10	10-11 (34)	36	12 (33)
* opleiding medium	79	70	69	75	64	72	92	30	10 (35)	64	9 (33)
* opleiding hoog	94	95	86	92	86	87	97	64	7-8 (35)	85	8-9 (33)
E-mails versturen of ontvangen											
* totaal	72	66	62	68	57	61	85	28	9 (35)	52	10 (28)
* man	75	69	66	72	60	63	88	30	8 (35)	55	10 (28)
* vrouw	69	63	58	65	55	58	84	27	9 (35)	48	10 (28)
* 16-24 jaar	93	-	83	89	84	86	97	49	7-8 (35)	74	10-11 (28)
* 25-54 jaar	81	68	71	76	64	68	91	30	8 (35)	61	10 (28)
* 55-74 jaar	45	43	32	41	30	35	66	5	9 (35)	22	10 (25)
* opleiding geen-laag	48	38	41	45	34	36	76	9	10 (34)	31	10 (27)
* opleiding medium	78	67	67	74	62	70	91	28	10-11 (35)	56	11 (28)
* opleiding hoog	94	94	86	91	86	87	97	62	5-7 (35)	80	11 (28)

HUISHOUDENS 6 bis
internetgebruik in de voorbije drie maanden voor communicatie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Telefoneren via internet of videoconferencing (2006-2009, gewijzigde variabele over de tijd)											
* totaal	16	28	18	18	17	16	35	9	20-23 (35)	7	18-22 (33)
* man	17	27	21	19	19	18	39	11	23-26 (35)	9	17-21 (33)
* vrouw	15	28	16	16	15	14	33	6	18-19 (35)	6	15-19 (33)
* 16-24 jaar	36	-	35	37	32	29	66	10	14-15 (35)	12	20-21 (33)
* 25-54 jaar	16	28	19	18	18	17	38	9	22-26 (35)	8	17-22 (31)
* 55-74 jaar	6	14	8	7	7	7	19	2	18-23 (34)	3	11-13 (25)
* opleiding geen-laag	13	17	15	14	11	11	41	2	17-18 (35)	4	18-21 (31)
* opleiding medium	16	28	21	19	17	16	36	11	21-24 (35)	6	16-21 (33)
* opleiding hoog	20	38	19	22	25	22	55	14	29-30 (35)	13	16-20 (33)

HUISHOUDENS 7	e-learning										
DIMENSIES	Ruimte	EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest									
	Tijd	2005-2009, tenzij anders vermeld									
BRON	Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie										

	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	2009					2005-2007	
					EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Training en educatie (gewijzigde variabele over de tijd)											
* totaal	40	32	28	35	39	42	72	14	9-12 (35)	15	11-12 (26)
* man	43	35	29	38	40	44	73	12	8-10 (35)	14	11-12 (27)
* vrouw	38	30	27	33	37	40	71	15	13-14 (35)	15	12 (27)
* 16-24 jaar	61	-	46	54	68	71	89	24	23 (35)	47	6 (27)
* 25-54 jaar	43	35	32	39	43	47	82	13	12-13 (35)	13	11-12 (25)
* 55-74 jaar	24	17	10	19	16	19	47	2	8 (33)	2	12-16 (22)
* opleiding geen-laag	24	19	17	21	26	27	56	5	14-16 (34)	12	7 (25)
* opleiding medium	40	33	29	36	38	44	78	11	14 (35)	13	14-15 (27)
* opleiding hoog	61	46	43	54	62	64	90	31	16 (35)	22	14-15 (27)
Een onlinecursus gevolgd in de voorbije 3 maanden (2007-2009)											
* totaal	3	4	5	4	4	5	13	1	20-24 (35)	2	16-25 (33)
* man	4	4	7	5	5	6	13	1	16-22 (35)	2	18-26 (32)
* vrouw	2	3	3	3	4	4	13	0	23-27 (35)	2	14-23 (32)
* 16-24 jaar	8	-	10	8	7	7	34	0	12-15 (34)	4	14-21 (30)
* 25-54 jaar	3	4	5	4	5	6	13	1	21-25 (33)	2	19-23 (28)
* 55-74 jaar	1	1	2	1	1	1	4	0	7-18 (24)	0	15-25 (25)
* opleiding geen-laag	1	3	4	2	2	2	11	0	18-27 (31)	1	11-22 (28)
* opleiding medium	4	4	4	4	4	5	14	0	12-22 (35)	2	13-22 (31)
* opleiding hoog	5	4	8	6	9	9	16	2	26-27 (35)	3	24-28 (31)

HUISHOUDENS 8
e-government
DIMENSIES

Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest
Tijd 2005-2009

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Internet in de voorbije drie maanden gebruikt voor interactie met publieke overheden											
* totaal	33	34	26	31	30	33	75	4	14 (35)	18	14-17 (26)
* man	37	38	30	35	32	36	80	5	14 (35)	20	12-14 (26)
* vrouw	28	31	23	27	28	31	71	3	16 (35)	16	16-17 (26)
* 16-24 jaar	39	-	28	35	29	32	75	6	12 (35)	16	18-21 (25)
* 25-54 jaar	39	39	33	37	38	41	83	4	14-15 (35)	24	12-13 (25)
* 55-74 jaar	17	21	12	16	16	19	56	1	14 (34)	7	11-13 (21)
* opleiding geen-laag	15	15	14	15	13	15	57	1	12-15 (35)	7	11-14 (25)
* opleiding medium	32	33	27	30	31	37	80	4	16-17 (35)	17	17-19 (26)
* opleiding hoog	56	56	42	52	57	59	91	11	16-18 (35)	37	20-21 (26)
In het voorbije jaar info van de overheid verkregen											
* totaal	29	31	23	27	27	31	65	3	15-16 (35)	16	15-16 (27)
* man	33	33	27	31	30	33	68	3	12-14 (35)	18	14-15 (27)
* vrouw	25	29	19	23	25	28	62	2	16-17 (35)	14	16-18 (27)
* 16-24 jaar	32	-	26	30	25	28	60	2	12-14 (35)	14	17-19 (26)
* 25-54 jaar	35	35	29	33	34	38	76	4	15-16 (35)	21	13-14 (26)
* 55-74 jaar	15	20	10	14	15	17	50	1	14 (34)	7	9-11 (22)
* opleiding geen-laag	14	13	12	13	12	13	46	0	12 (35)	7	10-12 (25)
* opleiding medium	27	30	24	26	28	33	71	4	17 (25)	15	18-20 (27)
* opleiding hoog	51	51	37	47	53	55	85	10	17-18 (35)	33	21-22 (27)

HUISHOUDENS 8 bis
e-government

					2009					2005	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
In het voorbije jaar officiële documenten gedownload											
* totaal	13	14	11	13	17	19	50	3	22-24 (35)	7	19-22 (27)
* man	16	20	13	15	19	22	53	4	21-22 (35)	8	21 (27)
* vrouw	11	9	9	10	15	17	46	2	22-23 (35)	6	19-23 (27)
* 16-24 jaar	15	-	11	13	15	17	41	3	15-17 (35)	5	21-23 (25)
* 25-54 jaar	16	17	14	15	22	24	57	3	23-24 (34)	9	19-21 (26)
* 55-74 jaar	7	5	6	6	9	11	38	1	14-16 (34)	3	13-17 (22)
* opleiding geen-laag	4	5	6	5	7	8	30	0	21-22 (34)	2	12-17 (23)
* opleiding medium	12	12	11	12	17	20	53	3	21-23 (35)	6	19-20 (26)
* opleiding hoog	26	26	18	24	37	37	70	6	24-25 (35)	17	20-21 (27)

In het voorbije jaar ingevulde formulieren naar de overheid verstuurd

* totaal	11	12	7	10	13	14	50	1	18-19 (35)	4	19-22 (26)
* man	14	16	11	13	14	16	55	1	15-17 (35)	5	17-20 (26)
* vrouw	9	8	4	7	11	13	45	1	19 (35)	4	18-20 (26)
* 16-24 jaar	10	-	8	9	11	12	40	1	16-18 (34)	3	20-22 (24)
* 25-54 jaar	14	15	9	13	16	18	58	2	19 (34)	6	17-19 (25)
* 55-74 jaar	6	6	5	6	7	9	37	0	13-16 (34)	2	11-15 (21)
* opleiding geen-laag	5	4	5	5	5	6	34	0	13-16 (33)	2	9-12 (23)
* opleiding medium	10	11	7	9	12	15	54	2	19-20 (34)	4	18-20 (26)
* opleiding hoog	21	21	11	18	27	28	65	3	19-20 (34)	10	20-22 (26)

HUISHOUDENS 9
e-commerce: aankopen
DIMENSIES
Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
In de voorbije drie maanden online-informatie over goederen of diensten opgezocht											
* totaal	64	58	52	59	51	57	83	12	9-10 (35)	46	10 (28)
* man	67	59	56	63	55	61	86	13	10 (35)	48	10 (28)
* vrouw	60	56	48	56	48	53	79	11	9-10 (35)	43	10 (28)
* 16-24 jaar	74	-	61	68	64	70	94	21	11 (34)	61	11-12 (28)
* 25-54 jaar	74	63	62	69	60	66	91	13	9 (35)	55	10 (28)
* 55-74 jaar	38	39	27	35	28	33	60	2	11 (34)	18	10-11 (26)
* opleiding geen-laag	40	30	31	36	30	33	73	4	11 (35)	27	10 (28)
* opleiding medium	67	61	56	63	55	66	85	11	12 (35)	49	11-12 (28)
* opleiding hoog	88	84	76	84	78	82	94	40	8-9 (34)	72	12 (28)
In de laatste drie maanden goederen of diensten voor privé-gebruik besteld of gekocht via het internet											
* totaal	24	27	24	25	28	33	58	2	16-17 (35)	11	13-15 (29)
* man	27	33	29	28	31	35	61	2	17 (35)	13	13-14 (28)
* vrouw	22	21	19	21	26	30	54	2	13-14 (34)	9	14-16 (28)
* 16-24 jaar	26	-	26	25	35	40	63	3	14-16 (34)	13	21 (28)
* 25-54 jaar	31	33	31	31	34	39	66	2	14-17 (34)	14	14-15 (27)
* 55-74 jaar	10	17	10	10	14	17	37	0	12-15 (32)	3	15 (25)
* opleiding geen-laag	10	11	14	11	13	14	43	0	17 (34)	4	13-16 (28)
* opleiding medium	23	17	22	22	31	39	59	2	14 (34)	12	13-14 (29)
* opleiding hoog	44	54	42	45	49	53	78	5	15 (34)	21	15-16 (29)

HUISHOUDENS 9 bis
e-commerce: aankopen

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Onlinegoederen of -diensten voor privé-gebruik besteld of gekocht tussen drie maanden en een jaar geleden											
* totaal	12	11	9	11	8	9	18	0	8-11 (35)	5	12-14 (28)
* man	14	11	10	12	9	10	20	0	5-6 (34)	6	12-13 (27)
* vrouw	10	11	8	10	8	9	18	0	11-15 (34)	4	13-14 (27)
* 16-24 jaar	17	-	11	16	12	14	25	0	7-8 (34)	7	12 (27)
* 25-54 jaar	14	8	10	12	9	10	20	0	7-10 (34)	6	12-14 (27)
* 55-74 jaar	6	9	4	5	4	5	12	0	9 (27)	2	9-13 (22)
* opleiding geen-laag	9	7	4	7	5	6	17	0	10-11 (32)	3	9-11 (26)
* opleiding medium	14	13	11	13	9	11	20	0	7-9 (34)	5	14-16 (27)
* opleiding hoog	14	13	12	13	12	12	23	1	11-12 (34)	9	11-15 (27)
Meer dan één jaar geleden goederen of diensten voor privé-gebruik besteld of gekocht via het internet											
* totaal	8	9	6	8	4	4	12	1	4-6 (35)	3	6-12 (27)
* man	8	10	6	8	5	5	14	1	5-8 (34)	4	4-7 (27)
* vrouw	8	7	7	7	4	4	11	1	3-4 (34)	3	6-11 (26)
* 16-24 jaar	12	-	5	10	6	6	15	0	3-6 (31)	4	6-8 (23)
* 25-54 jaar	9	10	8	9	5	5	14	1	4-6 (32)	4	5-7 (22)
* 55-74 jaar	3	2	3	3	2	3	7	0	8-11 (29)	1	6-14 (22)
* opleiding geen-laag	6	4	3	5	3	3	10	0	6-9 (32)	2	6-7 (24)
* opleiding medium	8	14	6	8	5	6	14	1	4-8 (34)	3	9-13 (25)
* opleiding hoog	10	9	12	10	6	5	16	3	5-9 (33)	5	7-10 (26)
In het voorbije jaar geconfronteerd met een probleem bij het kopen of bestellen van goederen via het internet (2006-2009)											
* totaal	2	5	2	3	4	5	20	0	15-20 (35)	1	23-27 (33)
* man	2	5	3	3	5	6	22	0	18-22 (33)	2	16-24 (31)
* vrouw	2	4	2	2	4	4	19	0	14-20 (32)	1	15-27 (32)
* 16-24 jaar	3	-	2	3	6	7	26	0	15-17 (31)	1	22-27 (29)
* 25-54 jaar	3	5	3	3	5	6	25	0	14-17 (32)	2	15-22 (27)
* 55-74 jaar	1	3	1	1	2	2	9	0	6-13 (24)	0	13-21 (21)
* opleiding geen-laag	2	1	1	1	2	2	10	0	11-12 (30)	0	19-28 (28)
* opleiding medium	2	2	2	2	4	6	21	0	13-20 (33)	1	19-24 (30)
* opleiding hoog	3	12	5	5	8	9	31	0	15-17 (32)	2	25-26 (31)

HUISHOUDENS 10
e-banking en onlineverkoop
DIMENSIES
Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest

Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
In de voorbije drie maanden goederen of diensten verkocht via het internet (2006-2009)											
* totaal	16	14	18	17	10	12	25	1	7-8 (35)	7	11-13 (32)
* man	19	14	22	19	12	14	29	1	6-8 (34)	9	10-12 (30)
* vrouw	14	14	14	14	8	10	22	0	3-9 (33)	5	11-14 (30)
* 16-24 jaar	19	-	21	20	12	14	29	1	5-7 (33)	8	11-13 (30)
* 25-54 jaar	21	15	23	21	13	15	32	1	6-8 (34)	9	11-13 (29)
* 55-74 jaar	6	10	6	6	4	5	13	0	7-9 (26)	2	8-14 (25)
* opleiding geen-laag	8	6	11	9	5	6	18	0	11-13 (31)	4	7-11 (27)
* opleiding medium	19	11	19	18	12	15	26	0	4-5 (35)	8	9-10 (30)
* opleiding hoog	23	26	26	24	15	16	34	2	8 (33)	10	16 (30)
Internetbankieren in de voorbije drie maanden											
* totaal	48	45	42	46	32	37	77	2	9 (35)	26	10 (28)
* man	53	53	47	51	35	40	81	2	9-10 (35)	29	10-11 (28)
* vrouw	44	38	37	41	30	34	75	2	10-11 (35)	23	9 (28)
* 16-24 jaar	43	-	41	43	32	37	79	1	13-14 (34)	19	12-13 (27)
* 25-54 jaar	60	50	52	56	40	45	87	3	9 (34)	35	9 (27)
* 55-74 jaar	28	33	23	27	18	21	60	0	9-10 (33)	12	10 (24)
* opleiding geen-laag	26	20	24	24	15	17	65	0	10 (33)	11	9 (26)
* opleiding medium	51	45	43	48	34	42	80	1	11 (35)	29	10 (28)
* opleiding hoog	74	74	65	71	58	61	91	7	8-11 (35)	47	9 (28)

HUISHOUDENS 11
e-media in de voorbije 3 maanden
DIMENSIES

Ruimte EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest
Tijd 2005-2009, tenzij anders vermeld

BRON

Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

	2009									2005-2006-2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Kranten/tijdschriften lezen/downloaden											
* totaal	42	31	21	34	31	32	76	16	13 (35)	13	20-23 (27)
* man	46	38	27	39	35	37	80	18	12-13 (35)	15	21-22 (27)
* vrouw	38	25	15	29	27	27	72	15	12 (35)	11	21-22 (27)
* 16-24 jaar	50	-	19	37	40	40	83	19	14-15 (35)	20	22 (26)
* 25-54 jaar	48	35	26	40	36	38	84	20	13-14 (35)	15	19-21 (26)
* 55-74 jaar	25	23	12	21	16	18	61	4	10 (34)	6	10-13 (23)
* opleiding geen-laag	24	14	10	18	15	16	67	5	13 (35)	6	17-18 (26)
* opleiding medium	41	20	21	33	32	35	76	15	17-18 (35)	14	20 (27)
* opleiding hoog	66	62	36	56	55	55	87	36	13-15 (35)	24	24-25 (27)
Webradio luisteren of webtelevisie kijken (2006-2009)											
* totaal	20	22	19	20	24	26	60	10	20-21 (35)	11	16-19(32)
* man	24	25	25	24	29	31	64	9	20-22 (35)	14	16 (32)
* vrouw	15	20	14	15	20	21	56	9	23-26 (35)	9	16-18 (32)
* 16-24 jaar	37	-	40	38	46	47	73	25	27 (35)	28	13-15 (32)
* 25-54 jaar	22	25	21	22	26	28	64	9	18-19 (35)	12	16 (31)
* 55-74 jaar	6	7	4	6	9	10	44	1	13-17 (33)	2	13-16 (23)
* opleiding geen-laag	11	13	13	12	15	15	47	4	25-26 (34)	7	17-22 (31)
* opleiding medium	22	18	23	22	25	28	59	11	20-23 (35)	12	15-16 (32)
* opleiding hoog	28	36	24	27	38	40	80	17	27 (35)	16	21-22 (32)

HUISHOUDENS 11 bis
e-media in de voorbije 3 maanden

					2009					2005-2006-2007	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Spelletjes/afbeeldingen/muziek spelen/downloaden											
* totaal	33	33	33	33	26	26	49	17	10-14 (33)	17	13-16 (28)
* man	37	35	40	38	31	32	52	22	13 (33)	20	15 (28)
* vrouw	30	30	27	29	21	21	45	13	7-9 (33)	15	12-15 (28)
* 16-24 jaar	63	-	57	59	58	58	84	46	18-19 (33)	50	13 (28)
* 25-54 jaar	37	36	37	37	27	28	52	18	8-10 (33)	15	16 (27)
* 55-74 jaar	11	13	12	12	7	8	23	2	9 (29)	4	7-11 (23)
* opleiding geen-laag	22	22	24	23	18	18	64	7	15-16 (33)	17	11-12 (28)
* opleiding medium	35	27	34	34	27	29	54	17	9-11 (33)	17	18-19 (28)
* opleiding hoog	45	50	45	46	34	34	55	26	4-6 (33)	16	21-22 (28)

Ingeschreven voor nieuwsdiensten of -producten om ze regelmatig te verkrijgen (2007-2009)

* totaal	2	4	2	2	6	7	35	1	25-30 (32)	2	16-23 (30)
* man	3	4	3	3	7	8	38	2	22-27 (32)	2	18-25 (30)
* vrouw	2	4	1	2	5	6	31	1	23-28 (32)	2	15-19 (30)
* 16-24 jaar	3	-	1	2	8	8	33	1	21-26 (31)	1	25-29 (30)
* 25-54 jaar	2	4	2	2	8	8	41	2	25-31 (31)	2	17-24 (28)
* 55-74 jaar	2	2	2	2	3	4	24	0	9-14 (26)	1	9-15 (22)
* opleiding geen-laag	1	0	1	1	2	2	25	0	14-24 (29)	0	14 (26)
* opleiding medium	2	4	2	2	6	7	35	1	22-27 (31)	1	17-28 (29)
* opleiding hoog	4	8	2	4	14	14	49	2	27-30 (32)	5	19-23 (30)

HUISHOUDENS 12	andere: e-gezondheid, software downloaden, zelf webinhoud creëren										
DIMENSIES	Ruimte	EU27, Brussels Gewest, Vlaams Gewest, Waals Gewest									
	Tijd	2005-2009, tenzij anders vermeld									
BRON	Eurostat (epp.eurostat.cec.eu.int), Belgische data: Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie										

	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	2009 EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	2005-2006-2008 Vlaams Gewest	Rang
E-gezondheid: zoeken naar online-informatie in de voorbije drie maanden											
* totaal	34	35	29	33	33	36	56	8	13-14 (35)	22	9-10 (28)
* man	31	33	28	30	29	33	56	7	11-14 (35)	20	8-10 (28)
* vrouw	38	37	30	35	36	39	62	8	13-16 (35)	23	9-10 (28)
* 16-24 jaar	30	-	32	32	34	37	65	4	24-25 (35)	25	8 (28)
* 25-54 jaar	41	39	35	39	39	42	67	13	12-13 (35)	26	9-10 (27)
* 55-74 jaar	25	21	15	21	19	22	46	2	6-8 (34)	10	9 (24)
* opleiding geen-laag	21	19	18	20	17	19	42	1	10 (35)	13	8 (26)
* opleiding medium	36	33	30	34	35	41	59	8	13-14 (35)	21	11 (28)
* opleiding hoog	48	55	45	48	53	54	72	24	20-24 (35)	37	7 (28)
Software downloaden in de voorbije drie maanden (2006-2009)											
* totaal	20	20	18	20	22	24	45	7	14-18 (35)	13	15-17 (32)
* man	27	29	24	26	30	33	56	9	15 (35)	18	14-17 (32)
* vrouw	14	11	13	13	15	16	33	5	15-18 (35)	9	14-18 (32)
* 16-24 jaar	40	-	36	37	41	43	61	15	19 (34)	29	12-13 (32)
* 25-54 jaar	22	22	18	21	24	27	51	8	13-16 (35)	14	15-17 (31)
* 55-74 jaar	8	12	8	9	9	10	26	1	13-14 (32)	5	12-14 (24)
* opleiding geen-laag	13	9	13	13	12	13	38	2	16-19 (35)	7	21-22 (29)
* opleiding medium	19	14	17	18	23	27	44	6	18-19 (35)	14	17 (32)
* opleiding hoog	32	38	27	31	37	38	59	16	17-19 (35)	22	20 (32)

HUISHOUDENS 12 bis
andere: e-gezondheid, software downloaden, zelf webinhoud creëren

	2009									2005-2006-2008	
	Vlaams Gewest	Brussels Gewest	Waals Gewest	België	EU27	EU15	Topper 1	Zwakste	Rang	Vlaams Gewest	Rang
Uploaden van zelfgecreëerde inhoud (tekst, beelden, foto's, video's, muziek, etc.) in de voorbije drie maanden (2008-2009)											
* totaal	19	16	16	18	20	22	43	5	16-17 (35)	5	25-30 (34)
* man	19	18	18	19	22	24	43	7	19-21 (35)	6	26-31 (34)
* vrouw	19	14	13	17	19	20	45	3	15-16 (35)	5	20-28 (34)
* 16-24 jaar	44	-	30	38	45	48	79	15	17-18 (35)	12	31-32 (34)
* 25-54 jaar	20	17	16	18	21	23	45	5	14-16 (34)	6	20-22 (32)
* 55-74 jaar	6	4	6	6	7	8	21	1	10-12 (32)	1	13-20 (24)
* opleiding geen-laag	12	11	14	13	13	13	44	3	19-22 (35)	3	25-31 (34)
* opleiding medium	21	14	15	18	21	25	42	4	14-16 (35)	6	23-29 (34)
* opleiding hoog	26	23	20	24	29	30	45	9	18 (35)	7	28-30 (34)

